SEROK ALTAXUS

Laleş Qaso

SEROK ALTAXUS

Laleş Qaso

PELDA

@Weşanxane: Pelda
Pergela berg û rûpelan: Pelda
Wêneyê bergê: Behzad Tara
Çap: Pelda
Stockholm 2006
ISBN: 91-974150-1-4

BEŞÊ YEKÊ

Min ji tunebûnê hûn afirandin;
kirin insan û şexsiyet da we!

Serok Altaxus

Şêrgele

Çêlek oriya. Rojên eskeriyê hatin bîra wî. Jinik qeliqî. Wî bi qehr li seetê nerî. Seet tam nehê şevê bû. Wî hîn li seetê dinerî, çêlek dîsa oriya. Û bi ser de jî bi dengê xwe ê herî bilind. Mêrik bêhemdî xwe çengî wê navê bû û mîna hêlanê çû û hat. Zarok nuh xilmaş bûbûn. Yek ji wan veciniqî û hema di cihê xwe de rûnişt. Lêwik mîna dînan li çep û rastê xwe nerî. Dû re qîq sekinî. Bi xwe şiyar bûbû. Li ber xwe ket. Xwest ku bigrî, lê wê guh lê nekir û wek keroşka ku ji mexel rabe, bêserî bi wir de pekiya. Devdelingê wê li tasê aliqî. Tas tije av bû. Li tasê ne sekinî. Nepeyivî jî. Xwas da devê derî û bêyî ku tiştekî bibêje bi wê lez û bezê ber bi êxur de reviya. Lêbelê dîsa jî fêde nekir. Mêrik dabû nav û gotina xwe a her tim çar carekî jî gotibû:

"Howeh ji destê min û vê jinikê û vê çêlekê! Kuro mirov dibêje qey herduyan hevdu şîret kirine û a xwe li min kirine yek. Bêxwedîmayê ku hema deqîqeyek bi ser seeta êmê wê dikeve û pêjina jinikê li êxur neke, qiyametan radike! Wilo nabe, ez ê yan wê bikujim û yan jî wê teslîmî hevalan bikim…"

Dengê orandina wê dişiband borîzana tabûra ku lê eskerî kiribû.

Ber bi sobeyê de meşiya. Sobeya ku ji agirê qurman sincirî bû, di nîvê odeyê de bû. Xwe bi ser menqelê de daqûl kir û li derdora wê nerî. Carûd nedît. Pişta xwe rast kir. Keserek kişand û li zarokan nerî. Hersê zarok jî razayî bûn. Çong berdan erdê û bi qasî ku serê xwe têxe bin menqelê

xwe tewand. Di wir re carûda ku li ber tifika sobeyê bû dît. Rahişt carûdê û li ber tifikê li ser qerevîzkan rûnişt. Pizotan di sobeya devvekirî re mîna kevirên hêtûnê xuyanî dikirin. Wî carûda xwe di nav wan re rakir û bi lez carûd valakir menqelê. Piştî ku bi wî haweyî menqel ji pizotan dagirt, bi maşikê pizot ji hev vepexirandin. Ev agirê wî ê dawî bû û wê xwelî bi ser pizotan dakira. Lê pizotên ku ji qurmên darên berû û girs bûn ji hev nediketin û di menqela wî de rast nedibûn. Menqel qey hinekî ji hêlîna qijakê mezintir bû. Bi maşikê li wan da. Li wan da, lê bi haweyê şivantiya xwe a demekê li wan da. Bi derba wî a duduyan re pizotekî bi qasî kabên beranan pekiya pişta stuyê wî û di wir re jî hema xwe bi nav pişta wî de berda. Bi xirecir û qîjewîjê û mîna hirçan li wê navê çû û hat û xwe li erdê da. Lê derbê carekê cihê xwe girtibû. Pizot bi çerm ve zeliqî bû, canê wî ha ha dişewitand û jinik jî hîn ji êxur venegeriyabû. Heger vî mirovê wek bertelaşekî navrana şerwalê xwe ê ku bi pizot re bûbû yek vekiribaya, yan jî pizot di nav cilên xwe de hişk girtibaya, ji sedî sed wê ne canê wî ewqasî şewitîbaya û ne jî orandina gayekî pîr jê hatibaya. Di dawiyê de pizot bi destan zeft kir û virikî avêt. Avêt lê avêt cihê herî xerab. Ew bi êşa canê xwe daket û pizotê ku li ser lihêfa zarokan ketibû jî, ha ha lihêf dişewitand. Kî dizane heger deng bi deriyê hewşa wan neketibaya, jinik bi bazdanê derbasî hindurê malê nebaya û dixana ku ji lihêfan bilind bûbû ferq nekiribaya, belkî zarok jî şewitîbana.

Mêrikan mîna eskerên ku xeta mayinan diparastin

diqêriyan û bi kulm û pê û lepan li deriyê tenekekirî dixistin. Dengê hirmegirma wan di ser serê gund re derdiket. Lêbelê jinikê jî şîqeşîqeke wilo li hindur rakiribû ku heger li derve top biteqiyana jî wê dîsa deng neçûbaya Çolo. Jinika ku guhekî wê li ser mêrê wê û yek jî li ser şêrgeleyan bû, piştî ku bi wî haweyê xwe tibabekî bir, hilmekê fikirî.

"Şêla wan xerab xuya dike. Heger em derî ji wan re venekin, willehilezîm ew ê derî ji serzîlan de bixînin û bên", ji xwe re got û hema lempe tarî kir.

Dû re jî bi bayê beza xwe re ji mêrê xwe re, "kuro hin li deriyê hewşê dixînin", got û bi bez ji hindur derket. Çawa ku derket wilo jî xwe da ber stûna sefirneyê û li wan guhdarî kir.

Niha êdî ew tam nas kiribûn. Xwe giran kir. Lê wê çiqasî xwe giran kir, wan ên din jî xwe ewqasî sivik kir, tirovirî peyivîn û li derî xistin. Jinikê dîsa deng ji xwe dernexist. Lêbelê piştî ku yekî ji wan got:

"Hevalino, niyeta vê malê xerab e, dengê me diçe wan û ew jî naxwazin derî ji me re vekin. Xwe bidin ser hev da em di ser sêncê re biqevizin hewşê", jinik pêrgî wan çû û dengê xwe rakir:

"Waweylê, waweylê, waweylê, li min qirikê heval li derî dixin û hayê me ji wan tuneye! Di vê qir û seqemê de kî zane niha bê ji kengî de li ber derî sekinîne!"

Bi dengê wê re deng ji şêrgeleyan qut bû. Hemû pênc kes bûn. Sisê ji wan girs bûn. Lê yek ji wan ji Çolo jî girstir bû. Qama wî belkî zêdeyî du metreyan bû. Çolo dêw bûm,

lê ew zir dêw bû. Ev Dimdimê têrî bû. Bi hevalên xwe ve gelek caran li vê malê qesidîbûn; xwaribûn, vexwaribûn û razabûn. Sînemê ji birayê xwe jî bêhtir jê hez kiribû. Kincên wî şûştibûn, dirûtibûn û pîne kiribûn. Kêfa zarokên wê jî pir jê re dihat. Lê wî jî bi xwe re car carê şekirên qulqulkî û qidam ji zarokên wê re dianîn. Carekê jî ji Bintêlê çend gaz şîfon û libadeyekî helebî ji Sînemê re anîbû.

Dimdim bi G3 û arpicî û ên din jî bi keleşkof bûn. Digel ku li ber deriyê hewşê têra xwe sekinîbûn jî, mîna ku ji şevbihêrkê hatibûn wilo bi kêf û eşq xuyanî dikirin. Navê westanê bê çi bû li dor wan peyde nedibû. Solên wan jî ne bi herî bûn. Yekî ji wan wek ku henekên xwe bi Çolo dikir. Bi mirov wilo dihat. Lê dinerî û di bin boqên simbêlaran re yekliban dipijirand. Lê piştî ku çavên Çolo bi ên wî ketin, hema serê xwe berda ber xwe û wek şikêrekê li ser qerevîzkan di cihê xwe de sekinî. Xuya dikir ku Çolo jî di wî haweyê wî de derxistibû. Ew hawe ne ecibandibû, lê tiştek jî li xwe çênekir. Ew bi ên din daket û wek hudhudk li ber destên wan çû û hat. Şêrgeleyên ku vê carê hatibûn mala wî, ne wek ên tu caran bûn. Di her cara ku şêrgele li mala wî dibûn mêhvan, di hindurê malê de mîna gêrikê diçûn û dihatin. Mirov digot qey xwediyê malê ew bi xwe bûn. Lêbelê ên niha qet ne wilo bûn. Sisê ji wan wek camêran di cihê xwe de rûniştibûn û li bendî bê ka Çolo wê çi ji wan bipirsiya, kemlan sekinîbûn. Lêbelê şêla duduyan jê ji hew bêhtir bala mirov dikişand. Herdu jî çarmêrkî rûniştibûn û bi haweyê ku Çolo mirovekî pir mezin bû lê dinerîn!

Heger kebaniya wî çayê zû nedaba destên wan, kî dizane belkî heta bi dawiyê wilo bêlept sekinîbana û ha ha ji xwe re lê bineriyana. Çolo ew yeka han ferq kiribû. Di ruyê wî de xuyanî dikir. Ruyê wî mîna lempeyekê pêketibû. Temenê wî li derdora çilî bû û bi vê edeba niha tu kes li himberî xwe wilo nedîtibû. Him bi ser de jî ên ku li himberî wî bi edeb rûniştîbûn, li gora wî, di dinyayê de bi dû Altaxus de mirovên herî mezin dihatin û wan mezinan jî xwe jê re kiribû erd. Heger baskên wî hebana miheqeq wê ji kêfan re firiyaba! Lê çi fêde kebaniya wî wek keleka li ser avê habela bi vir de û wir de diteriqî û bala hemiyan dikişand ser gotinên xwe ên bi wate.

"Sînemê, gelo te ker jî êm kiribû?"

"Erê."

"Û golik?"

"Min heywan hemû yek bi yek êm kirine, heyran", got û berê xwe ber bi şêrgeleyan de vekir.

Lê Çoloyê ku hîç kum nedabû serê xwe, rê nedayê.

"Min kumê xwe li êxur ji bîra kiribû, here kumê min bîne."

Sînemê di ber xwe de beşişî:

"Çêlekê kum cûtibû û min jî ew avêt."

Xeberdana wan a bi wî rengî li hesabê şêrgeleyan jî nehat. Çend kesan ji wan serê xwe berdabû ber xwe û xwe bi ser hev de diguvaşt. Di dawiyê de yek ji wan bi hemd rabû ser xwe û bi haweyekî kubar ji Çolo re got:

"Hevalê hêja, heger tu aciz nebî, ez dixwazim bi te re hinekî li derve bipeyivim."

Çolo jî hema rabû ser xwe ”li ser herdu çavên min heval”, got û tena tena ber bi derî de meşiya.

Şêrgeleyê ku bi sol rûniştîbû zû ji hindur derket. Çolo jî hema wilo xwas da dû û heta bi hewşê çû. Mêrik ji bin sefirneyê bi hêdî gazî wî kir:

”Heval, were vir; em li vir jî dikarin bipeyivin.”

Çolo bêyî ku dengê xwe bike, bi lez xwe gihandê û serê xwe ber bi ê wî de tewand:

”Heval, kerem bike ka bê tu ê çi bibêjî?”

”Heval, silavên Serok Altaxus li te hene…”

Bi gotina wî re Çolo veciniqî!

”Çi, çi çawa?” got û wek pelê çilo lerizî.

Piştre jî hema pê re dest û lingên wî mîna rêsiyekî li hev geriyan û di cihê xwe de rûniştê. Ê din ew haweyê wî ferq kir, lê tiştek jî li xwe çênekir; xwe da tengala wî û li ser qerevîzkan çong berdan erdê:

”Erê heval, Altaxus ji dil û can silavan li te dike û nameyek jî ji te re şandiye”, got û bi gotina xwe re name dirêjî destê wî kir.

Çolo rahişt nameyê. Lê çawa ku destê wî bi nameyê ket, wilo jî hinavên wî bi ser hev de keliyan û kelecana wî zêdetir bû! Mîna ku destên wî di ên Altaxus de bin, eşqekê pê girt, dilê wî bi wê êşqê re fûriya û devê wî ket hev. Heger pişta wî ne li dîwêr ba, wê ji sedî sed li erdê veziliyaba.

Mirovê şêrgele êdî baş fêhm kiribû ku Çolo çiqasî heyranê Altaxus bû. Nexwest gotinê dirêj bike. Ji nişkê ve rabû ser xwe û hilmekê lê nerî. Dû re ew bi herdu destan ji

milan ve hejand, ”heval, nameyê zû bixwîne û xwe kar bike”, got û derbasî hindur bû.

Çolo bi tena serê xwe qederekî baş li wê navê ma. Heger jina wî pê ve nehatibaya û bi dengê wê re li xwe newerqilîbaya, kî dizane belkî di wê rewşê de li wir qerisîbaya jî. Piştî ku ji jinikê re got, ”here ba mêhvanan, ez ê bêm” û jinik jî çû, wî xwe li êxur girt. Lêbelê axur reş bû. Lingdan li hindurê malê vegeriya. Bêyî ku ji jinikê bipirse, çira zû dît û bi lez dîsa çû êxur. Jinikê da dû.

”Kuro, ev çi hewala te ye? Tu li êxur li çî xwe digerî?”

Çolo wek teyrekî xwe dadayê, ew ji newqê ve zeft kir û devê xwe tam xist qulika guhê wê:

”Hişşş, dengê xwe neke, derkeve û hew!”

Jinikê hîn bêhtir mereq kir:

”Erê ka bêje bê mesele çî ye, belkî ez karibim alî te bikim.”

Vê carê jî bi pêxêla wê girt, kilkiland û got:

”Keçê Sînemê, ez ji te re dibêjim ku dirêj neke; zû ji vir biqeşite, weh!”

Sînemê dirêj nekir; bêhis û pis û bi yek tûşê re çû. Çawa ku ew çû, wî jî hema name ji paxila xwe derxist û da ber ronahiya çira ku di dîwêr de li ser refikê bû. Name hemû çar rêz bûn, her rêzeke wê bi qasî sê rêzan mezin û navê Altaxus jî ji hersê rêzan mezintir bû. Tîp bi haweyê ku zarokan jî bikarîba bixwendana bi rêk û pêk hatibûn nivîsandin. Çolo di xwendina wan de hîç zehmetî nekişand; heta bi cara yazdehan jî wek avê lê çû. Lêbelê di xwendina wî a cara duwazdehan de, devê wî sist bû û mîna qayişa êş

reqereq bi argûşkên wî ketin. Dû re bi haweyê ku bi cezmê bikeve habela lerizî û di cihê xwe de rûnişt. Canê wî giran bû. Rûniştin pê xweş hat. Xwe bi ser hev de guvaşt. Guvaştinê lerza canê wî hinekî daxist. Çavên xwe li derdora xwe gerandin. Derdor di çavên wî de mîna pêlên hewrên reş û tarî di ser hev re diqulipî. Xofê ew girt, lê xwe winda nekir. Ji nameya ku mîna rûpelekî Quranê li ser kefa destê xwe danîbû xuya dikir ku hîn jî dikarîbû bifikirya. Di wê rewşê de piştî ku bêhnekê li erdê ma, hema rabû ser xwe û mîna dizan li vî alî û li wî aliyê xwe nerî. Her derê jê bi sahw xuyanî dikir. Çitikî sekinî. Ji kûraya kezebê keserek kişand. Bi vê keserê hinekî bêhna wî derket. Meşiya. Lê du gavekî neçû, pişta xwe da dîwarê ku çira li ser refikê bû û hêdî bi hêdî nameya xwe ber bi ronahiyê de bilind kir. Vê carê name nexwend, ziq li tîpan û rengê ku tîpan bi kaxeta lewitî xistibû nerî. Wî çiqasî li wan nerî, ew jî ewqasî jê dûr çûn û mîna stêrikan çirûsk vedan. Heta vir jî bêhis û pis û bêlept sekinîbû. Lê piştî ku navê Altaxus di rengê heyva nîsanê de ronahî dayê, kil bû, şewişî û barînî pê ket. Bi dengê barîniya wî re weş li heywanan ket û hema pê re jî ker ziriya. Bi zira kerê re tam bi xwe şiyar bû, sivik sivik name di diruvê niviştê de li hev pêça, sê caran li ser hev maçî kir, xist bêrîka xwe û bi lez û bez derbasî hindurê malê bû.

Dema ku Çolo derbasî hindurê malê bû, kebaniya wî jî mîna ku bavkujtiyên wê li hindur rûniştîbin, pişta xwe dabû şêrgeleyan û wek piştiyekî hejikan xwe di qorziya xênî de vepelixandibû. Bêhna Çolo teng bû û bêyî ku ji kesî

re tiştekî bibêje li wê navê bêserî hinekî çû û hat. Dû re jî li nêzîkî kebaniya xwe wek darekê sekinî û ziq li şêrgeleyan nerî. Şêrgeleyan jî hişk bi sîlehên xwe girtibûn û wek guran çavên xwe li hindurê malê digerandin. Heger Sînemê şêrgele bi şîv kiribana û her çiqasî pişta xwe bi wan vekiribaya jî, di wê kêlîkê de belkî Çolo jê ewqasî nehatibaya bêvilê û diranên xwe lê ne seqandibana! Ev ne cara pêşî bû ku Sînemê bi vî haweyê niha kiribû. Di eslê xwe de Sînemê jineke çavfireh bû. Her kesê ku li mala wê diqesidî, destvala ji mala xwe venedigerand. Xwe ji mêhvanan re dikir erd; ji devê xwe û zarokên xwe derdixist û dixist devê wan. Heta jineke wilo bû ku dikarîbû çêleka malê ji wan re biguranda. Îcar gava ku şêrgele dibûn mêhvanên wê, pir çavteng dibû û mîna niha bi şêrgeleyan re dikir. Û heta carina ji a niha jî xerabtir bi wan re dikir. Çolo ji hew bêhtir jê hez dikir, lê ji ber vî haweyê wê jî carina xwîn jê vedirşiya. Çend carekî dilê xwe li kujtina wê xerab kiribû. Mêrik carekê li ser mirîşka ku kurk ketibû û ji şêrgeleyan re gurandibû û jinikê jî ew yeka han bi xwe ne xweş anîbû, hema mabû ku jinik kujtibaya. Lê cara ku herdu bizinên xwe ên şîrek li çiyê ji şêrgeleyan re gurandibûn, ne ji gundiyan ba, ji sedî sed wê jinik kujtibaya. Ji xwe piraniya pevçûna wan li ser wê alîkariyê bû. Çolo dîn û îmana xwe ji şêrgeleyan nas dikir û Sînemê jî ji bilî Dimdim, bi çavên minafiqan li şêrgeleyan dinerî.

Çoloyê ku wek tivingeke dagirtî bû, berê xwe da Sînemê. Lê şêrgeleyê ku ew xewle kiribû nehişt ku pê de

biteqe.

"Hevalê hêja, zû xwe kar bike da em bi wext ji gund derkevin. Rêya me pir dûr e", got û bi keleşkofa xwe lîst.

Çolo gotina wî nekir dudu; mîna dînan bi vir de û wir de çeng bû û got:

"E e e, hema hi ihi, erê…"

Li kincên xwe digeriya. Lê ji şelepela ku rakiribû rê nedibir ser tiştekî xwe. Di dawiyê de berê xwe da Sînema ku awir tê de difirandin:

"Keçê rabe bi min ve, weh!..."

Sînemê bi wehc pê ve rabû; çawa ku rabû wilo jî mîna rêsiyekî xwe li dest û lingên wî gerand û bi hêrs jê re got:

"Çolo, ez vê yekê ji te qebûl nakim! Nabe ku tu van zarokên hûr û mûr di stuyê min de bihêlî û derkevî çiyê. Ez ê van zarokan çawan bi xwedî bikim? Ez jin im, jina bê mêr nav tê ser. Hinekî ji xwe fedî bike û min û zarokan bi tenê bernede."

Vê carê jî berê xwe da şêrgeleyan:

"Ma ûjdanê we çawa tahmûl dike ku hûn wî ji nav me dibin! Halê me pir nexwş e. Em bi tayekî xav tên xeniqandin. Ez ji bo zarokên xwe li taştiya sibehê, firavîn û şîvê dimînim heyirî. Me bi xwedî bikin û hûn wî bi ku de dibin bibin..."

Şêrgeleyekî bi zirt gotina wê birî û tiştên ku Çolo tu carî jê re negotibûn, jê re gotin:

"Bênamûsa heram, bes e! Gendelê, ma welatek mezin e yan zarok marokên te, hi? Zarokên her kesî hene, kurd hemû feqîr in, tirê! Her tiştê xelkê ê partiyê ye; zarokên te

û heta tu bi xwe jî jina partiyê yî!..“

Sînema ku him jineke mêranî û him jî têra xwe çavvekirîbû, jê danexwar. Herdu destên xwe mîna du şûran bi ser de hejandin û bi wî dengê xwe ê têranî kişiya ser:

”Teres, bes zimanê xwe dirêj bike, ez çawa jina partiyê me! Ez jina wî sermezinê ha me. Zarokên min ji welatê te û bavê te û partiya te jî mezintir in. Qeşmer, ma ne bi van zarokan tu bi wan kafirbavên eskeran re şer dikî! Welat bi zarokan welat e!...”

Ê şêrgele xwe jê xerabtir kir. Bi qehr rabû ser xwe:

”Puşta jinan“ got û xwe lê girt.

Hevalên wî ew zeft kirin:

”Heval Dûpişk, niha dev jê berde, em ê dû re bikaribin derza wê bidênê. Heqê wê kujtine…“

Sînemê xwe bi ser hev de gij kir, ber pê de çû û bi qîjewîj got:

”Ma çima qey ez qeh bim ku hûn ê min bikujin? Mirov jina qehp û mêrê qewad dikuje!...“

Çolo gotina wê birî; ji hêlekê ve bi qehr destê xwe danî ser devê wê û ji hêla din ve jî bi haweyê ku ber bigire, mîna parsekan bi şêrgeleyan re peyivî:

”Hevalino xem nake, xwe nekin wek wê; ew hinekî dînikî ye. Her roj karê min û wê ev e...“

Lê Sînema ku bûbû pizot jî wek dînan qet nedipeyivî. Bêwestan peyvên aqilane dikirin. Heger di wê navê re hersê zarokên wê bi hev re ne giriyabana û tev li Çolo şêrgele hemû ji hindur derneketibana, dibû ku wan û wê derbin li hevdu xistibana.

Şeveke zivistanê bû. Mij û moranê girtibû her derê çiyê. Hewr bi ser hev de dikeliyan û ber bi başûr de diherikîn. Şev mîna qîrê reş xeriqî bû. Bi dengê belediyan re erd û ezman dilerizî. Çar hawêr gur dizûriyan û hemiyan jî wilo bêhnteng ji gund dabûn rê. Ji destê wê bêhntengiyê heta bi nan û mewîj û bastêqa ku diva bû bi xwe re bibrana jî, ji bîra kiribûn. Tew bi ser de Çolo bîr nebiribû ku benên çaroxên xwe girêbidana. Qapûtê xwe ê wek kurtanekî şivankî avêtibû ser milên xwe û ji hindur pekiyabû.

Rêya wan dûr bû, rê di newal û çiyan re diçû û bi ser de jî şev pir tarî bû. Diva bû qonax bi qonax çûbana. Lê Altaxus wilo emir kiribû; mecbûr bûn ku di sê rojan de bintêl bûbana û ji wir jî hema teqeze xwe gihandibana Keleha Mezlûman.

Çolo di rêwitiya mîna eva niha de xwedî tecrûbe bû. Di xortaniya xwe de him nîv feqetiyek kiribû û him jî bi qaçaxçiyan re çend carekî derbasî Bintêlê bûbû. Dema ku li hin gundên deşta Diyarê Bekir feqetî dikir, sê caran ji Têrê û heta bi wan deran peya çûbû û hatbû. Niha wî nedixwest ku ewqasî bi lez û bez çûbana. Lêbelê hevalên wî bêwestan dilezandin. Hîn du seetekî nemeşiyabûn helke helk li hemiyan ketibû, dişewişîn û diçûn. Bêhna wan ji a li gund tengtir bûbû û ha ha geft li Sînemê dixwarin. Sênga wê jina deqarû, di çiya, newal, şewl û guherên Têrê de dabûn ber devê gîsinan û dixerimandin. Çolo jî nedabû ser şûva wan, di xeta cohtê xwe re bêhis û pis dimeşiya.

Di nav wan de ê herî hûr û ciwan Dûpişk bû û ew mezi-

nê wan bû. Dûpişk hîn bîst salên xwe temam nekiribûn. Li Hîlwênê mezin bûbû û bi tenê xwendegeha seretayî xwendibû. Ew jî xelas nekiribû. Li gora Çolo û hevalên wî qisûra Dûpişk a ber bi çav, sîrqûniya wî bû. Di mêrik de gotinek nediçû. Kê ji wan çi digot wî jî hema singek pê ve dikir. Çolo jî mîna ên din hinekî jê aciz bûbû. Jê tirsiya bû jî. Heta ku jê dihat dûrî wî dimeşiya û xwe ji xeberdana pê re vegirtibû.

Şêrgeleyan li ser daxwaza Dûpişk bi rê de çar caran bêhna xwe vedan û di herçar caran de jî heta ku bi rê diketin xeberdana wan herwiha li ser Sînemê bû. "Wê gunehkarê", jê re wilo digotin, mîna kwînêrekê xwe berdabû ser dilê Dûpişk. Heta çend carekî di ber xwe de gotinên ku mêr dikarîbûn li ser bihatana kujtin bi jinikê re kiribûn. Ji bilî Dimdim deng çûbû ên din hemiyan, lê yekî jî li xwe neqewimandibû.

Bi sariya sibehê re herêma têrê li pişt xwe hiştin û derbasî herêma Omarê bûn. Di eslê xwe de diva bû wan di du seetekî de xwe gihandibaya vê herêmê. Tev li Çolo hemû jî ji hawhaw de ketibûn. Ji her derê wan xwêhdan û av dinisilî. Xîzexîza gayê ber coht bi hemiyan jî ketibû. Hindik mabû ku Dûpişk li ser qûnkişkê bi rê ve çûbaya. Di dawiyê de Dimdim ket bin milê wî û meşiyan. Lê bi wî haweyî jî nebû. Piştî ku çend mişarekî çûn, berê xwe ji ser rê dagerandin û xwe rast li gundê ku hema di binya wan re bû girtin.

Dimdim her çiqasî ne serkêşê wan bû jî, bi a wî dikirin. Baweriya hemiyan ji hew bêhtir pê dihat. Ew ê rojên qewa-

mê bû. Ji destê wî dîtibûn, dizanîbûn bê Dimdim çi nihîtê neqaban bû! Hemiyan jî ew ji xwe dirustir, jîr û zana û mêrxastir didîtin. Lêbelê Çolo ji hemiyan jî bêhtir bi çavekî mezin lê dinerî. Xwe pê serbilind didît ku herdu ji herêmekê bûn.

Dimdim û hevalên xwe çawa ku xwe berdan gund, wilo jî gundî hatin pêşiya wan û li wan vehewiyan. Ji xwe karê van gundiyan ev bû, her gava ku xerîbek dihat gund, mîna ku qirdik dihat, her kesî dev ji kar û barê xwe berdida û di cih de lê kom dibûn.

Dimdimê ku wî û muxtarê gund ji zû de hevdu nas dikir, rast berê xwe da mala muxtêr. Muxtar jî bi xweş û bêş pêrgî wan ve çû û ew li mala xwe kirin mêhvan. Muxtar mirovekî zirav î dirêj û kej bû. Şêst sal kiribûn. Ew û jina xwe û keça xwe bi qedir û qîmet ha ha li ber destên wan çûn û hatin. Du lawên wî jî bûbûn şêrgele. Lê yek ji wan li derdora Mezra Botê hatibû kujtin û termê wî jî winda çûbû. Partiyê ji wan re wilo gotibû. Dê û bavê wî ji kujtina wî bêhtir li ber termê wî ê windakirî diketin.

Ji ber ku şêrgeleyan her tiştê gundiyan wek malê partiyê bi gundiyan dabûn qebûlkirin, di guherandina kincên xwe de tu serêşî nekişandin. Gundiyên ku hînî emirê wan bûbûn, di hikmê neh-deh deqîqeyan de ser wan tije kinc kirin. Şêrgeleyan jî piştî ku di cih de kincên xwe guhertin, derbasî odeya mêhvanan bûn û bi kêf kişiyan ser xwarinê. Xawrin hêrûn, dims, penêr û mast bû. Çayê jî hebû. Lê hîn qedeh neanîbûn.

Dûpişk ketibû tayê. Xwe bi ser hev de dihesirand û

xwarin dixwar. Bi wî haweyî piştî ku çend gep xwarin, xwe ji ser sifreyê vekişand, nosîcan neda û pala xwe da zemberîşan. Bi zemberîşên di ber diwêr re çep û rast jî zemberîş hatibûn danîn. Ji zilaman rê û rêwanî di hindur de nemabû. Ji devê deriyê odeyê mîna zerzûlên ku bi refan li ser daran dilûsiyan, xuyanî dikirn. Digel ku li gora emirê partiyê diva bû li himberî şêrgeleyan bêdeng rawestiyana, lê ji her hêlê ve xirecir û pistepista mêrikan bû. Wek guran li keft û lepta şêrgeleyan dinerîn, lêvên xwe dicûtin û ha ha çixare dikişandin. Ji kuşekuşa devê wan û kêşa ku bi çixareyan xistibûn, dixanê li her derê odeyê dilîst.

Rewşa Dûpişk xerab bû û civatê jî berê xwe bi wî vekiribû. Dûpişk hîç nedixwest bipeyivya û her kesî jî mîna ku dixwest ew bipeyivya ji vir û wir gotin diteriqandin û ew li xeberdanê sîr dikirin. Di dawiyê de Dûpişk xwe negirt, bi haweyê ku li mala Dimdim rûniştibû, rûnişt û bi hêrs piştî ku got "dengê xwe qut bikin!" û ji her kesî deng qut bû, wî dest bi gotinên xwe ên her tim kirin:

"Xelkê kohî tune bû, Altaxus ew çêkir. Kohî tirsonek bûn, Altaxus cesaret da wan. Em hemû bi xêra Altaxus hene. Ev nanê ku em dixwin bi keda wî ye", got û ji nişkê ve devê wî xiliqî. Di cihê xwe de zîz bû û veziliya. Civat behetî. Weş li civatê ket û her kes ji hindama xwe ve ber pê de beziya.

Şêrgeleyên ku ji Dûpişk aciz bûn, Dûpişkê ji qiramketî li gund hiştin û li derdora nîvroyê bi kêf û eşq ji gund dan rê. Di nav wan de ê herî bi kêf Çolo bû. Mêrik dabû pêşiya

hemiyan û mîna ku berê wî li hewarê bû bi lez û bez diçû. Bi zixurên ku ji ber lingên wî dipekiyan û mîna derbên qewsikan vizînî bi derûdorê dixistin, teyrik û tilûr bê serî ji hêlînan difiriyan. Hîn nîv seetekê rê neçûbûn, bi qasî sê-çar latan li hevalê xwe ferq kiribû. Heger her ji bêhnikekê Dimdim gazî wî nekiribaya û ew jî hinekî ranewestaya, ji sedî sed wê ji ber çavên wan winda bûbaya. Mêrik nameya ku Altaxus jê re şandibû wek niviştekê, bi naylonê pêçabû û li ser dilê xwe girêdabû. Û her ji bêhnikekê jî destê xwe bi hêdîka li ser digerand. Îcar gava ku destê wî digiha niviştê jî, çelq lê diket û mîna pêlên behran di ser hev re diqulipî û diçû. Ne kemînên eskeran, ne rêbir û ne jî serme dihat bîra wî. Hevalên xwe ji bîra kiribûn, xwe bi xwe dipeyivî û digot:

"Gelo ez ê li himberî wî insanê herî mezin bikaribim xwe li ser lingan bigirim û bipeyivim? Gelo ew jî mîna me hemiyan insan e? Ez bawer nakim. Ew ne dinyayî ye. Xwedê ew di rengê insên de rêyî dinyayê kiriye…"

Di dawiyê de Dimdim jê tam hêrs bû, fîşek ajot devê sîlehê xwe û bi dengekî berz gotina xwe a dawî jê re got:

"Heger tu li bendî me nesekinî û em bi hev re neçin, bi telaqên Altaxus dikim ez ê li ser te deynim!..."

Ev sûnda wî a herî mezin bû. Sûnda wî sûnd bû û Çolo jî baş pê dizanîbû ku Dimdim xwediyê sûnda xwe ye. Dimdim hetanî ku kêr negihaba hestî ev sûnd nedixwar. Bi tirba kalikê xwe sûnd dixwar. Di vê dawiyê de bi şikeftên Morînê jî sûnd dixwar. Eskeran li derdora Morînê lê teng kiribûn, di şikeftekê de xwe veşartibû û xelas bûbû. Şikeft

wek cihê welî û enbiyan didît.

Çolo piştî ku bi sûnda Dimdim re mîna tayikekî rût di cihê xwe de sekinî û li paş xwe nerî, Dimdim destê xwe lê hejand:

"Kuro min digot qey li vê dinyayê kesek ji min ehmeqtir tune bû, lê xuya ye ku tu ji min bi gelekî jî ehmeqtir î. Bêhna xwe fireh bike, tu ê bigihê ser helawa miriyan…"

Hewrên baranê dapiçiyabûn. Li hin cihan sahî bû. Mij û moran di newalan de civiyabû û hêdî bi hêdî ber bi ezmên de bilind dibû. Ji dengê teyrik û tilûran bêhtir dengê ava ku ji qelş û rizdên zinaran diherikî dihat. Bayê şevê bi qasî ku dar û deviyan nehejîne şikestibû. Lê belê di sirta çiyê de cih bi cih bê hinekî dixurbiland.

Herpênc şêrgele jî bi ser xwe ve hatibûn. Navê betilandinê bê çi bû li dor yekî ji wan jî nemabû. Hemû girs, bi hêl û mêl û bi ser de jî berê wan li Keleha Mezlûman bû. Li wir Altaxus bêsebir li bendî wan sekinîbû. Heger dawiya dinyayê jî hatibaya, dîsa jî diva bû bi tiştekî daneketibana û di çend rojekî de xwe gihandibana Altaxus. Wilo ji hev re gotibûn û niha jî hemû hatibûn ser derba xwe. Ma êdî rê xwe li ber wan digirt!

Dimdim ket serî, Çolo da dû û ên din jî yek bi dû yekî de rêz girtin û kaş û berkaş bûn. Kişiyan û vekişiyan û mîna dozerê çiya dan ber xwe û bi newalan de çûn xwarê. Ji aş û baş de peyivîn û bi ser hev de hilnebûn. Ji gotinên şewat reviyan, pêkenîn ji pêkenînê vêxistin û keniyan. Bi devjengên li ser mijarên ku ne karê yekî ji wan jî bû rahiştin hev, lê neketin qirika hev. Her ê ku peyivî, ên din bi hev

re lê guhdarî kir. Ji her kesî bêhtir Remoyê mezrî dipeyivî. Mêrik bi çavên aliman li xwe dinerî û mijarên ku wî diavêtin holê hemû jî çîrokên li ser gur û rovî û hirçan bûn. Dimdim hindikî dipeyivî û Çolo jî hema hema nedipeyivî. Heger Dimdim carcarê dengê xwe lê nekiribaya û jê re ne gotibaya "Çolooo, ma keska seyidan bi min ve ye ku tu di bin qûna min de dimeşî, hinekî xwe dûrî min bike" û wî jî negota "li qisûra min nenere", belkî heyvanê deng jî jê derneketibaya. Çoloyê ku hişê wî ji Altaxus pê ve ne li dereke din bû, gava ku destê xwe datanî ser nivişta xwe, wek babîsokê diçû. Û ew yeka han jî dibû sebebê ku Dimdim her tim pê re bixeyidya.

Şêrgeleyên ku bi meşa hespên rehwankî diçûn û bêhnvedan nedan, bi esirkî re çiyayên Omerê derbas kirin û dan çolbirên qelaçên gundên Nisbanê. Li vir Dimdim hîn bêhtir li xwe xist, xwe da berpalên qelaçan û bi lez û bezê berpal û berpal hetanî ku gihan Dêra Çomarê meşiyan. Dema ku gihan nav xiramên dêrê, li wan bûbû esira teng. Qonaxa wan gundê Kertmînê bû û gund jî li ser keviya mayinan bû. Ji vî gundî wê xwe berdana binya têlê û ji reşayê re jî hîn tibabek mabû ku têketa erdê. Ji Dêra Çomarê hetanî bi Kertmînê seetek rê bû, lê bi meşa wan qey bîst deqîqeyek dikişand yan nedikişand.

Şêrgeleyên ku diva bû li xwe kiribana reş û xwe berdana gund, li ber şikêreke kufarî komikî rûniştin. Lê çawa ku rûniştin bêyî ku tiştekî ji hev re bibêjin, bi haweyê ku qebheteke mezin kiribûn, wilo jî ji hev belav bûn û çavên xwe li latên mezin gerandin. Ji bilî Dimdim herçar şêrgeleyan jî

di taldeya lat û berqefan de çong berdan erdê û xwe li ser piştê pal dan. Dimdim jî piştî ku got "binere hûn di xew re nerin, ha!" ji taldeya dara ku bi qurmê wê de dimîzt derket, çend gavekî meşiya û sekinî. Dû re jî destên xwe xistin kêlekên xwe û çavên xwe li derdorê gerandin. Derdor xalî bû. Li roava nerî, ro ketibû tasê û hêdî bi hêdî newal reş dibûn. Peşkên baranê jî dihatin. Sura bê hebû, lê dîsa jî dinya ne sar bû. Dimdimê ku ji xwe bêhtir li hevalên xwe difikirî û hevalên wî jî bi çar guhan lê guhdarî dikirin, vê carê jî tilîkên xwe di erdê de rakirin. Erdê têra xwe av vexwaribû.

"Eman eman, rextan li newqa xwe sist nekin! Qayişan jî. Xwe bi dest erdê ve bernedin, erd wê we bimije û hûn ê keslan bikevin", got û di stara ferşekî mezin î şehkirî de çarmêrkî rûnişt. Lêbelê çawa ku rûnişt wilo jî li tûrikê xwe ê mewîjan xebitî û bi çengan mewîj avêtin devê xwe.

Hemiyan jî westiyayî xuyanî dikirin. Bi rê de ji bilî ku du carekî ji hewd û hewdikan avê vexwin û bimîzin, kesek nesekinîbû. Çixare jî nekêşandibûn. Çixarekêşê wan bi tenê Remo bû û wî jî kêm dikişand. Ne lingên yekî ji wan li kevirekî terpilîbû û ne jî dereke kesî li şaxê dar û deviyekê aliqîbû. Bi gotinên xweş, dilê geş, pêkenîn û devjengan rêwitiyeke bêwestan kiribûn.

Ji ser çiyayê Çomarê gund û bajarên Bintêlê mîna kefa destan xuyanî dikirin û Çolo jî rabûkirî li wan dinerî. Mêrik temamê hinera mejiyê xwe berdabû ser qudreta Altaxus, diruvê wî bi her tiştî xistibû û li gora keft û lepta tiştan dixurcilî. Ev rewşa wî ji hew bêhtir bala Dimdim

kişandibû. Dimdim dev ji xwarina mewîjan qeriyabû û hema lê dinerî. Di eslê xwe de asas a ku bala wî kişandibû û ew ecêbmayî hiştibû, livandina Çolo a li ber şewqa terempêlan bû. Terempêlên ku yek bi dû yekê de di ser Rêya Talanê re ber bi Mezra Botê ve dikişiyan, gava ku Nisbanê derbas dikirin, li hindama Kertmînê didan kêş û ji nişkê ve derdiketin, şewqa çavên wan bi şewqa eletirîkên Kertmînê re dibûn yek û di ezmên de çirûsk vedidan. Aha Çolo jî bi vê şewqê û van çirûskan re mîna zirnazîqê habela dadihat û hildihat û zîq û qîq li erd û ezmên dinerî.

Reşayî ketibû erdê. Paldana di taldeya lat û berqefên kufarî de, bi şêrgeleyên ku rêya şeş-heft seetên êzingvanekî têrî diajot û ew jî di çend seetekî de meşiyabûn, xweş hatibû. Çolo di meqamê Altaxus de di silûkê de bû û Dimdim jî xwe ji bîra kiribû. Heger Çolo bi dengekî melûl negotiba:

"Hevalino, gelo mirov li ser çarlepikan yan li ser qerevîzkan û yan jî gelo bi qûnkişkê diçe hizûra Altaxus?" dibû ku di wê şevê de bintêl nebana û Altaxus jî li wan hatibaya xezebê.

Şêrgeleyên ku bi dengê Çolo re şiyar bûn "wey wey wey, kuro li me bû dereng!"gotin û her yek ji hindama xwe de mîna pisîkê çengî wê navê bû. Lêbelê Çolo li wê helepela hevalên xwe hayî nebû û ew pirsa xwe a berî niha dubare kir. Dimdim xwe jê aciz kir û bi qîjewîj bersiv dayê:

"Zû xwe bide ser hev ku dibêje ma mirov li ser çarlepikan diçe ba Altaxus! Ma em kûçik in ku em li ser çarlepikan herin? Altaxus jî mîna min û te insan e. Helbet tu ê

li ser lingan biçî ba û derkevî hizûra wî!“

Dû re jî bi haweyê ku poşmaniya xwe bîne, di ber xwe de got, ”ya Rebî tu çêkî!“ û bê serî xwe ji sirtê berda newalê. Ên din jî hema dan dû. Lêbelê Çoloyê ku li ezmên dinerî hîn jî ji cihê xwe neqeliqîbû û bi ser de jî keysa xwe li devjengê xweş kiribû:

“Hevalê Dimdim, dibe ku Altaxus mîna me insan be, lê mirov nikare tarîfa wî bike, ma ne ji xwe? Mirov dikare wî bibîne lê gelo wê mirov karibe ji ezameta qudreta cenabê wî fêhm bike?...”

Ew hîn wilo di wê mihasebeya cenaban de bû û Dimdim jî ji binê newalê guleyek di ser re firand. Dû re jî heta ku jê hat dengê xwe rakir û bi zirtan ew da ber hev.

Çolo bi teqîna fîşekê re bi xwe hisiyabû ku dîsa Dimdim ji xwe aciz kiriye û di vê carê de jî heger bi haweyekî ber dilê wî negirta, Dimdim wê çiqek tê de kiribaya. Wilo difikirî û bi wê tirse bi bazdan xwe ji kêş berda.

”Hevalino ez di bextê jina we de min bi tenê nehêlin û neçin!...“

Yek ji hevalên wî ên ku di binê newalê de li hêviya wî sekinîbûn ji gotina wî a ”bextê jinê“ engirî û di ber xwe de gotineke pîs pê re kir. Deng çû Remo, lê Remo tişt li xwe çênekir. Dimdim çeqmaq ji bêrîka xwe derxist ku işaretê bide Çolo. Kir ku çeqmêq pêxe, pênexist û gazî kirê:

”Were nihîtê neqeban, were! Ma kî ji me dikare mala xwe xerab bike dev ji te berde û here!…“

Dimdim hîn wilo gazinokî dipeyivî û reşê Çolo ji wan xuyanî kir.

Dîsa bûn ristik.

Dimdim bêyî ku bi kesekî re bipeyive, ên din jî nepeyivin, ket serê rêzê, Çolo da dû wî û hemiyan bi hev re gav li ser gavê radan. Hîn bi qasî mişarekî neçûbûn, ji nişkê ve Çolo terpilî. Mêrik neket lê Zinarê ku bi dû wî de bû, devdevkî kişiya erdê. Heger ev xortê bekirî, hema berî bêhnekê bi vî rengê niha ketibûya, miheqeq wê dev û ruyê wî pelixîbaya. Ji bestê dageriyabûn nav erdê beyar û xwediyê erdê damankirî jî sala çûyî erd ji keviran feteh kiribû. Bi tenê hew kefa destê wî ê rastê selixîbû.

Kûçikên gund zû bêhna şêrgeleyan kirin. Reyan û ber bi wan de beziyan. Lê piştî ku nêzîkayî li hev kirin û dengê Dimdim nas kirin, hemiyan jî bi haweyê ku izra xwe jê bixwazin, teriya xwe bi nav şeqên xwe de berdan û bê deng li gund vegeriyan.

Kertmînê avî, şênî û baş jî mezin bû. Bi şev li ber ronahiya elektirîka dîrekên wê ên bilind, li ser bênderên jora gund, mirov xweş dikarîbû bi gokê lîstiba. Belkî xortên gund dilîstin jî. Qereqola wê tam diket nava gund. Hejmara eskerên wê di navbera şêst û heftêyî de bûn. Çolo berê jî çend carekî hatibû vî gundî. Lê xortê bekirî û zozanî cara pêşî bû ku dihatin. Gund bi belediye bû û reyisê belediya wê jî ji tirsa bûbû alîgirê partiya şêrgeleyan. Mêrik dewlemendekî mezin bû. Ne axe bû, lê xwedî erd bû. Kertmînê hema hema bi Nisbanê ve bû. Ji gund bi meşê hetanî nav bajêr, qey nîvseetekê rê dikişand. Rêya Talanê diket jêra gund û xeta mayinan jî hema di binya rê re bû.

Mala ku şêrgele lê bûn mêhvan nemerdî ne xistin tiştekî. Mal ji aliyê rohilat ve hinekî ber bi qorziya gund de bû. Xwediyê malê mîna ku çavdêrî li rêya wan kiribû, çawa ku Dimdim li deriyê hewşê xist, bêmefer derî vekirin û hemû rast derbasî hindurê malê kirin. Xanî piçûk bû. Xanî ji du odeyên bi ser hev ve û salonekê pêk dihat. Mirov di salonê re derbasî herdu odeyan dibû. Ji dan û stendina Dimdim a bi kebaniya malê re vekirî xuyanî dikir ku ew gelek caran hatibû vê malê. Kebaniyê jê re digot "lawê min" û wî jî jê re digot "diya min." Hîn şêrgeleyan newqa xwe ji rext û fîşekan venekiribûn, dê û lêw bi hev re kerxek xwarin kişandin salonê û gotin "kerem bikin ser xwarinê". Şêrgeleyan jî hema wilo, ne dengê xwe kirin û ne jî solên xwe ji lingên xwe derxistin û teqeze kişiyan ser sifreyê.

Xwediyê malê jin û mêrek bûn û herdu jî baş pîr bûbûn. Bi tenê lawekî wan çêbûbû û ji wî lawî jî keçek û du law veketibûn. Law bi herdu lawên xwe ve, bûbûn şêrgele û hersê jî di hindurê çend mehekî de yek bi dû yekî de hatibû kujtin. Termê wan jî winda çûbûn. Sûretê wan û Altaxus digel hev ve bi dîwêr ve daliqandîbû. Altaxus di nava wan de sekinîbû, destê xwe danîbû ser milê wan û hinekî jî mîna ku dipişirand, lêvên wî ji ser hev çûbûn.

Pîrê û kalo piştî ku mêhvan bi şîv kirin, herdu jî derketin nobetê. Pîrê li ser neqeba xênî di neqeba herî jorê de rûniştû kalo jî li derveyî hewşê çû û hat. Pîra ku ji çîmên xwe hinekî bawî bûbû, hişk bi çeperên derencê girtibûn. Lerza canê wê, bi lerza çeperan ji dûr ve xuyanî dikir.

Şêrgeleyan şîva xwe zû xwarin. Lê Dimdim ji hemiyan

jî zûtir xwar, bi qasî deh-pazdeh deqîqeyekî xwe ji wan vedizî û bi çewalek sarox, bimbe, du rext û sê keleşkofan bi ser wan de hat. Rextek û keleşkofek da dest Çolo, "zû xwe girêbide" got û sarox li arpiciyên xwe rast kirin. Dû re çefiya xwe li stuyê xwe gerand û toqeke darînî derbasî stuyê xwe kir. Dû re ji çewalê ku bi zincîran dihat girtin û vedibû bombe derxistin, ji bilî Çolo, her hevalekî xwe du bombe dan wan û ên mayî tev li saroxan, wek qûşekê li newqa xwe rast kir. Dû re jî rextê keleşkofê da newqa xwe û du keleşkof wek du demaçeyan di kêlekên xwe de danîn. Çolo ji xortê zozanî bêhtir ecêbmayî lê dinerî û di ber xwe de ha ha digot "haho haho, ev çawa insan e! Gelo li temamê dinyayê insanekî mîna vî wilo mêrxas heye?"

Dimdim piştî ku her hevalekî xwe kîsikekî vala xist destê wan û got "têxin bêrîka xwe, dikare lazim bibin", gazî pîrê û kalo kir. Pîrê berî kalo derbasî hindur bû, lê herdu jî zû hatin.

"Ez bi telaqên Altaxus dikim ku em ê eskerên hidûd ji hevdu tar û mar bikin! Zû xwe bidin ser hev da em û wan qûncilikan di hev re bifirin!"

Şêrgeleyên ku ji zû de li bendî vê peyvê bûn, yekser xwe dan ser hev "em hazir in", gotin û di cihê xwe de çik sekinîn.

Kêfa Dimdim bi vê lepta wan a sivik hat. Berê xwe da pîrê, herdu destên xwe ên ferşînî ber bi hevalên xwe de vekirin û çepilên xwe hejandin:

"Dayê, de ji xwe re li hevalên min binere, tu dibînî bê çi wek deq in; hevalên min ji min jî jêhatîtir in, ha!" Dû re jî,

“hevalino, xatirê xwe bixwazin”, got û di devê derî de li bendî xatirxwestina wan sekinî.

Şêrgeleyan xwest ku biçin destê pîrê û kalo, lê pîrê û kalo nehiştin. Pîrê mil û kalo jî serê wan maçî kir. Dû re jî pîrê hinekî ji wan dûr sekinî û got:

”Lawên mino, qet ji bîra mekin ku barê welatekî li ser milên we ye. Bila tu carî rehma qûncilikan nekeve dilê we! Bav û kalên me bi derewan negotine ku ´berxê nêr ji kêrê re ye´. Eferim beranên mino! De herin, destê Xwedê û pêxember û temamê welî û enbiyayan li pişta we be!”

Bi gotinên pîrê re Dimdim, wek dimdimekî di cihê xwe de hejiya, keliya, fûriya û xwe da deriyê hewşê.

Hevalên wî dan dû û bi bayê beza xwe re ji gund derketin. Piştî ku hinekî ji gund bi dûr ketin û ji hêla rohilat ve jî nêzîkayî li Rêya Talanê kirin, Dimdim digel hemiyan rûnişt û ew şîret kirin:

”Baş baş li min guhdarî bikin! Her gotineke min bikin guhar û bi guhên xwe vekin. Min çi got hûn wê bikin. Wekî din tu rê ji kesekî ji me re tuneye. Çewtiya herî piçûk, bi kujtina me herpêncan e, wilo bizanibin da hûn bi gotinên min bikin. Temam?”

Piştî ku hemiyan gotin ”temam”, wî dest pê kir:

”Yek: Ji vir û pê ve êdî meşa rabûkirî qediya. Meş heta ku em bintêl nebin, wê daqûlkirî, li ser çarlepikan, li ser qerevîzkan, bi zikişkê, bi qûnkişkê û carina jî serpiştkî be. Ev mercekî şerê hidûd e. Û mercê herî sereke ye.

Dudu: Ha ji wî aliyê rê”, bi destan pêş wan dikir, ”û heta ku mirov digihê têlên mayinan, sê sed metreyek heye.

Îcar heta ku mirov xwe bigihîne têlan jî, mirov di nav kemînên eskeran re diçe. Kemîn sêkuçî ne û hemû jî bi qasî sê sed-çar sed metreyekî nêzîkî hev in. Eskeran tabiyên xwe sed metreyekî ji rê û du sed metreyekî jî ji têlan dûr kolan e. Erê hevalino, em xwe çawa bikin jî ew ê bi me bihisin. Lê min jî her gavê berî ku ew bi me hisiyabin, ew bi me hisandine. Bi wî haweyî esker binsahwî mirov dibin. Wek ku Serok Altaxus jî dibêje, derba pêşî girîng e! Werhasil, girîng be ne girîng be, bi şerên eskeran re min fêda xwe ji derba pêşî dîtiye.

Sisê: Trên di nav erdê bintêliyan re diçe. Îcar ji têlan û heta ku digihê rayên trênê, çar sed-pênc sed metreyek rêya me ye û rê jî hemû bi mayin in. Ji bo me a herî zor ku em çeperên eskeran derbas bikin. Nav mayinan xelasiye ji ber ku ez ê mayinan rakim û esker jî wê neyên nav mayinan. Derbaskirina ji çeperan jî rihet e, lê ku mirov xwe netirsîne rehet e. Aha tam di wan kêlîkan de, tirs mirin e û mêranî jî jîn e. Esker reng û dengê min û sîlehên min baş nas dikin. Newêrin xwe bidin ser me; serê xwe dixin erdê û korfelaqî fîşekan berdidin. Lê dîsa jî çavên we li tabiyên wan bin da hûn bizanibin fîşek çawa tên.

Çar: Ji ber ku em ê di şivîlekên nav mayinan re neçin, ez ê mayinan rakim û em ê pê bi pê biçin, hûn divê dûrî min bisekinin. Ez ê ben bi newqa yekî ji we ve girê bidim û çi gava min ben kişand, beyî ku hûn ben sist bikin rast xwe li min bigirin. Binerin, esker çiqasî li we bireşînin jî hûn cihê xwe neguhêzin. Her der bi mayin in. Li vê herêmê digel ku bi sedan mayin bi qaçaxçiyan û hevalan de

teqiyane û min jî bi sedan rakirine, hîn jî ewqas hene.

Pênc: Heger ez hatim kujtin û hûn jî di nav mayinan de bin bi paş de vegerin. Hûn ê nikaribin ji mayinan xelas bibin. Û xala şeşan jî min bi rê de gelek caran ji we re gotibû, lê ez ê dîsa bibêjim. Birîndar li erdê namîne. Lê heger ku ez birîndar bûm û min ji we re got dev ji min berdin, hûn ê dev ji min berdin û herin. Ewqas. Temam?"

"Temam."

Pirseke ku hûn ji min bikin heye?"

"Na."

Sîpan tu bide dû min, bila Zinaro bide dû te, Remo bide dû Zinaro û Çolo tu jî li dawiyê be. Wilo?"

"Wilo."

"Guhên xwe bifirkînin!"

Firkandin.

"Destên xwe bidin bombeyan!"

Destên xwe dan wan.

"Fîşekê biajon devê sîlehan!"

Fîşek ajotin devê sîlehan.

Dimdim rabû ser xwe. Piştî ku li derdorê baş nerî û pêjina eskeran nekir, "ez çawa meşiyam hûn jî wilo bimeşin", got û li ser çarlepikan ber bi Rêya Talanê de çû. Zû gihan qiraxa rê. Lêbelê hevalên wî li vir pê re dernexistin serî. Gava ku wî bi hilm û pifekê re xwe avêt wî aliyê rê, ji nişkê ve şewqa terempêlekê da ser van ên din. Ji bêgavî wan jî hema xwe bi erdê re kirin yek û devê sîlehên xwe ber bi şewqê de vekirin. Cîbeke sivîl bû. Pir xurt diçû. Di dawiyê de wan jî xwe gihand wî aliyê rê. Bi wî haweyê ku

kirin kêfa Dimdim hat. Piştî ku bi dizîka eferimek da wan, berê xwe ber bi eskeran de vekir û got:

"Ez ê çend mişarekî ber bi milê çepê de herim; li wir li eskeran biteqînim û li we vegerim. Îcar gava bû teqîn, xwe ji vir nedin alî û cihê teqînan nas bikin."

Wek mêr çû, lê wek volkanekî jî teqiya! Pêşî qêriya û nav di xwe da:

"Ez şevgerê şevê û gurê eskerên Romê me! Ez nihîtê kozik û çepera Hemê Gozê me! Ez xincera destê Eliyê Betê me!..."

Bi dengê teq û req û qîrên wî ên ku mîna birûskên biharê li derdora gundê Kertmînê vedidan, çarhawêr qiyamet rabû! Mirov digot qey ji Mezrê heta ku digiha Nisbanê, binê erdê bi sîleh û cebilxaneyan rapêçayîbû. Bi hezaran fîşek teqiyan. Herder dihejiya. Şev wek teniyê reş bû û her der di nava ronahiyê de mabû. Ji her derê agir dipijiqî. Gule bi ezmên de mîna stêrikan dirijiyan. Saroxên ku wek sersotên êgir bêwestan bi wir de û vir de difiriyan, her der sincirandibûn.

Dimdim piştî ku derba xwe di eskeran de werkir û têra xwe jî qêriya, hilmekê bêdeng sekinî û ji nişkê ve saroxek di tabiya ku hema di binya hevalên wî re bû werkir. Bi saroxa wî re yekser deng ji tabiyê biliya. Lê hilmek-dudu neketin wê navê, wek ku mirov xwê biavêje nav êgir, ji tabiyê fîşek rast bi ezmên de firiyan. Niha êdî Dimdim bi ser ketibû. Eskeran bi teqîna di wî rengî de rêya ku bintêl bûba jê re vekiribûn. Lêbelê wî ji wê jî bêhtir ji wan xwestibû, bi herdu keleşkofên xwe ên ku wek du demaçeyan bi

dest xwe ve girtibûn, li tabiyê girêdabû û hêdî bi hêdî ber pê de dimeşiya. Di dawiyê de herçar eskerên ku di tabiyê de bûn dev ji teqînê jî berdan. Lê Dimdim domand. Esker qêriyan:

"Yaho teslim teslim! Birak bizi, geç geç! Rome abe, Hemo Goze abe, Ali Bate abe geçin geçin!..."

Dimdim jî ji hêlekê ve gazî hevalên xwe dikir ku rast xwe lê bigirin û bên ba wî û ji hêlekê ve jî libo libo fîşek di ser tabiyê re difirandin.

Şêrgeleyên ku bi hemû haweyî li gora şîretên Dimdim tevdigeriyan, bi hilm û pifekê re xwe gîhandin cem. Kêfa Dimdim tiştekî zêde bi wê cansivikiya wan re hat. Dimdimê ku bi vî rengê niha gelek caran şêrgele bintêl û sertêl kiribûn û di nav wan de jî qet li grûbeke bi qasî grûba vê carê jîr û jêhatî rast nehatibû, "Birawo ji we re! Bi telaqên Altaxus hûn ji min jî jêhatîtir in", got û çavên xwe li derdorê gerandin. Saxtîkirina wî a bi çavan, hemû çend saniye derbas nekiribûn, destê xwe ber bi jêrê ve rada:

"Me tabî derbas kirine. Lê tabiyeke ku divê pêşî em hemû bi hev re berdênê aha di tenişt me de ye", eskeran ji wê tabiyê ha ha bi erdê ve direşandin, "piştî ku me bi hev re destekî teqand, bêdeng û bi zikişkê herin heta ku hûn bigihên têlên mayinan û li wir li bendî min bisekinin. Mereqan nekin ez ê xwe bigihînim we", got û hemiyan bi hev re li tabiyê reşandin.

Dimdim biçûna hevalên xwe re şer tam li ser xwe giran kir. Ji tabiya ku lê girêdabûn berê fîşekan ber bi ezmên de vekiribûn, lê ji tabiyên din bi sedan gule di ser re difiriyan.

Dimdim hatibû xapandin. Bi taktîkên ku her tim li himberî eskerên hidûd bi kar anîbûn şer dikir û di gelek tabiyan de jî bi eskeran re tîmên ku li herêmê insan digurandin bi cih bûbûn. Dimdim bi wê yeka han ne hisiyabû. Komutanê tugaya Mêrdanê berî mehekê bi wî planî rabûbû.

Dimdim bi wan re şerekî qut î girover li dar xistibû, lê wan jî hîç eman nedidanê. Mirov digot qey du ordiyan bi hev re şer dikir. Di vî şerî de ji dengê tenq û top û balafiran pê ve, hema hema dengê hemû sîlehên ku di destên tugaya Mêrdanê de bûn dihat. Û di destên Dimdim de jî du keleşkof, du demaçe, du arpicî, heft bombe, şazdeh sarox, kêreke mayînî, xincereke soranî, du şîşikên kebabê û tûrek fîşek hebûn. Dimdim hemû bi kar dianîn, lê çi fêde. Eskerên ku ew bi qasî tabûrekê bi hêz didîtin, sahwa xwe jê revandibûn û tam lê teng kiribûn. Di her saniyê de dikarîbû bihata kujtin. Û heger dev ji him û gima arpiciyên xwe bernedabaya jî wê bihata kujtin. Saroxên wî malê erebî bûn. Pir deng didan û pir jî şewq vedidan. Partiyê sarox ji ordiya Seddêm bi dest xistibûn. Saroxên ku bûbûn mixbirçiyên wî, rêya şer û revê jê re nehiştibûn. Sarox wek gilokên êgir diçûn. Tîman cihê wî keşif kiribûn û bi rêya bêtêlan berê eskeran bi hindama agirê wî de vekiribûn.

Dimdim di rewşeke pir xerab de xwe gihand hevalên xwe. Lêbelê çawa ku giha wan wilo jî mîna dêwekî heftserî ji hindam de ket û bi gij û xij û kufîniya gayekî re di nav pûş û pelaxa qirêja zemanên zilmê de veziliya. Bi xwevezilandina wî re reşika çavên hevalên wî jî kûr çûn û di

reşaya şevê de li hev qulipîn. Çavan êdî ne dûr û ne jî nêzîk ji hev fesilandin. Mejî çerx nekir û êqil jî nenisiland. Ji kelaxê wan ên ku di rengê deviyên qelaçan de xuyanî dikir, xof difûriya. Erê, aha wan ên ku çend bêhnik berê xwe wek şêran didîtin û niha jî bi çavên kêzikan li xwe dinerîn, ji xelasiya canê xwe pê ve li tiştekî din nedifikirîn. Mêrxasiya di tesîra mêrxasan de tiştekî çiqasî talûke bû, çiqasî kufikî, xapînokî û zalim bû, Dimdim êdî niha baş fêhm kiribû. Lê behetandina yekî ji wan jî ne bi qasî a Çolo bû. Çoloyê ku kela girî ketibû qirikê, xwe avêtibû ser cendekê wî û bi herdu destan li birînên di canê wî de digeriya, xistibû serê xwe ku heger tiştek bi "qehremanê wî ê qehremanan" hatibaya, hema li wê derê wî jî wê xwe kujtibaya. Dimdim bi şerê ku kiribû di çavên wî de ji Restemê Zalê jî mezintir bûbû. Li gora wî mirovên di tayê wî de li dinyayê tunebûn û ew mirov jî di nav destên wî de mîna rêsiyekî li hev geriyabû. Çolo ew baweriya xwe a ji dil û kezebê, bi xwîna xwe a ku sênga xwe terişandibû û ha ha di eniya wî de dida, peyitandibû.

Dimdim bi wê vezilandina xwe a kerixî dizanîbû ku bêmoralî çêdibû û bi ser de jî ew bêmoraliyeke wilo bû ku dikarîbû dawî li jiyana hemiyan bianiya. Lê rewa tê nemabû. Ziwa bûbû. Zimanê wî kişiyabû. Ewqas jê hatibû. Di wê bêhnikê de cerekî avê jî têhna wî nedişkenand. Ji xwêhdanê şil û pil bûbû. Xwêhdanê di cilên wî re avêtibû. Her derê wî di nav heriyê de mabû.

Dimdim piştî ku tibabê çixareyekê li erdê bêhis û pis vezilyayî ma, li qûn rûnişt û sivik peyivî:

"Tiştek bi min nehatiye, xwe ji ser min bidin alî. Canê min qerimî bû ewqas…"

Bi dengê wî re şêrgele hema vebûn û dîsa bûn ew mêrxasên berê. Di wê navê re jî çar panzêrên ku ji hêla Nisbanê ve hatibûn, li ser Rêya Talanê sekinîbûn û ji wir şintaq diavêtin nav mayinan. Terempêlên eskerî pir bûn. Du helîkopterên skoskî li ser tabiyan dilîstin û yekê jî xwe danîbû. Lêbelê piştî ku helîkoptera din jî firiya û rast berê xwe da Mêrdanê, herduyên din ber bi mayinan de sûrikîn û hema di cih de jî ber bi tabûra Qantirê ve dageriyan. Fîşek hîn jî diteqiyan, lê libo libo diteqiyan. Ew jî êretî.

Dimdim di kar û barên xwe ên nav mayinan de û bi taybetî jî di rakirinan mayinan de pir destsivik bû. Ji cihê ku lê rûniştibû bi lez meqesek ji kêleka xwe a çepê kişand û bi meqes kişiya ser têlan. Têl zû qut kirin, rê vekir û hevalên xwe yeko yeko derbasî wî aliyê têlan kirin. Dû re gilokek qinab ji bêrîka xwe derxist, qinab bi newqa Çolo ve girêda "yek bi dû yekî de bi dû Çolo de werin", got û li ser qerevîzkan bi nav mayinan de meşiya.

Êdî niha dor hatibû rakirina mayinan û di rakirina mayinan de jî serîyekî rihet û bêhnfirehiyeke mezin pêwîst bû. Li gora Dimdim ew yeka han aliyekî meselê î cidî bû. Lê asas a herî cidî ew bû ku esker tu carî li mayinder hayî nebana. Mêrik him wilo digot û him jî her ku bi şêrgeleyan sertêl û bintêl dibû esker bi xwe dihisandin û dida nav mayinan! Dimdim di rewşeke wilo xerab de bû ku diva bû ji rakirina mayinan pê ve li tiştekî din ne fikirîbaya û cimcimê serê wî jî ji fikaran tije bûbû. Qedera herçar hevalên

wî bi herdu şîşikên wî ên kebabê ku bi wan mayin keşif dikirin hatibû girêdan. Çewtiya wî a herî piçûk dibû sebeba ku mayin biteqiya û canê wan bi perçeyên mayinên "dewarî" re ji hev belawela bûbaya.

Tirsa nav mayinan tirseke din bû. Her çi tiştên ku li ser ruyê erdê bûn mîna mayinan diketin çavên mirov. Her çi tiştê ku dilebitî mirov bi teqîna mayinê ve girêdida; temamê canê xwe bi ser hev de diguvaşt û xwe bi erdê re dikir yek. Nav mayinan mîna goristaneke servekirî bû. Cihekî bê hestî û qoqê serê insên û heywên tune bû. Mirov pê li hestiyan dikir, xwe di ser qoqê seriyan re diqevast û diçû.

Dimdim giran diçû û yuzbaşiyê tabûra Nisbanê jî dikarîbû bi çil-pêncî eskerî û ewqas jî tîm, xwe berda Qamişê û li binya xeta trênê têketa pêşiya wî. Ji sala ku mayin hatibûn danîn û heta ku şêrgeleyan dest bi şer kiribûn, yuzbaşiyê tabûrê gelek caran li himberî qaçaxçiyan wilo kiribû û di dawiyê de jî gihabû armanca xwe. Ne bi tenê yuzbaşiyê tabûra Nisbanê, yuzbaşiyan seranserî hidûd, çi cara ku xwestibûn bi wê yekê rabûbûn. Di vî warî de ilmê Dimdim fireh bû û wî bi xwe ev tişt hemû ji birêvebirên partiyê re gotibûn.

Dimdim herdu çongên xwe bi hev re berdan erdê û destê xwe dirêjî bêrîka qutikê xwe kir. Ji bêrîkê seet derxist. Seet dehê şevê bû. Lê bûbû dereng û bi ser de jî di cihê ku tê re bintêl dibûn, mayin êretî yek di ber yekê de hatibûn danîn. Heger li vir jî mayin bi qasî du-sê gavekî bi navbir û sêkûçî hatibana danîn, belkî ewqasî lê zor nebaya. Lêbelê vir derdora bajarê Nisbanê bû û derdorên bajaran û

hema hema temamên gundên ku li ser keviya sînoran bûn, mayin ketûber binax bûbûn. Ne mimkin bû mirov xelas bûbaya. Keserek kişand. Niha êdî baş li xwe hayî bûbû ku xeteyeke çawa mezin kiribû. Di cihê herî xerab re bintêl dibûn. Li vî cihî bi sedan pez û dewar û bi dehan jî insan bi mayinan perçe bûbûn û hîn jî her der bi mayin bûn. Mêrik kar li ser xwe pir giran kiribû. Ji kûraya kezebê dîsa keserek kişand. Bêhna wî derneket, yeke din kişand û vê carê jî tam di ser xwe re li ezmên nerî. Ezman bi hewrên reş û tarî dikeliya. Hewrên ku di ser Dêra Çomarê re ber bi Mezra Botê de li hev diqulipîn û diçûn, ji avê barkirîbûn. Li ser serê çiyayê Bakoyê baran dibariya. Lê asas hewrê ku Dimdim xof jê digirt, ji hêla girê Kewkê ve bi lez û bez dihat. Rewş pir xerab bû û heger baran jî bibariya pir zor dibû ku bikarîbûya ji bin raba! Di hingama baranê de mayin ranedibûn. Baranê kolan dimiçiqand û têkiliya ku bi şîşê digiha dest, geh dibirî û geh jî bi şêleke sixte dest dixapand. Ji bo ku Dimdim jî neketiba wê xefikê, diva bû erd mîna cokê biqelaşta û çûbaya. Û ew yeka han jî qet nedibû. Mêrik li dor nîv seetekê bû ku derbasî binya têlê bûbû, neh-deh gavekî çûbû û bi tenê hew pênc mayin rakiribûn. Dîsa sekinî, li hevalên xwe nerî û keserek kişand. Îcar tam di wê bêhnikê de jî tiştê ku diva bû nebaya, bû. Çolo pişkiya. Dimdim bi pişkandina wî re paşpaşkî çeng bû û bi hêrs ji wan re got "xwe li ser piştê dirêj bikin!" Hemiyan xwe dirêj kirin. Lê piştî ku Çolo dîsa ew pişkandina berî niha kir, Dimdimê ku li hewa li perçên goştê canê xwe dinerî, ji ken xeriqî. Dû re jî li qûn rûnişt û bi kêf got:

"Kuro Çolo te ez ji desthilanîn xistim. Dengê pişkandina te mîna dengê barûda mayinên hespan e. Heyran nepişke. Berî pişkandinê me bi xwe bihisîne…"

Dimdim bi pişkandina Çolo re bi xwe şiyar bû. Dev ji ken û pêkenînê berda û bi lez destên xwe li kêrê û şîşikên xwe ên kebabê pelikandin. Kêr mezin bû zû dît. Di eslê xwe de ev a wî ne kêr bû. Mêrik li ba hedadekî mêrdanî ji bo rakirina mayinan tiştekî wilo çêkiribû ku ne kêr, ne satore, ne şûr, ne qezetore, ne rim bû û di heman wextê de jî ev hemû bûn. Di çi de, çilo, çawa dixwest wilo bi kar dianî. Dimdim piştî ku herdu şîşik jî dîtin, dest û zendên xwe li mayinan vemalandin û mîna dozerê erd da ber xwe. Wî ji hivdeh saliya xwe de dest bi qaçaxê kiribû û li ber destê qaçaxçiyên bi nav û deng ên wek Hemê Hiskê, Çeçanê Rişwanî, Seîdê Xursî, Reşîtê Miqrî û Eshedê Keferzî mezin bûbû. Çend carekî jî digel Bihemedê Metikê bintêl û sertêl bûbû û di her carê de jî wan û eskeran li hev teqandibû. Li gora wî, di nav qaçaxçiyan de Bihemedê Metikê qaçaxçiyê herî mêrxas bû û bi wî mêrxasî re jî di şeveke ku pir ji a îşev dijwartir bû mayin rakiribûn. Eskeran li hindama Girê Kemalo li wan teng kiribûn. Bihemed û Dimdim wek a vê şevê bi devê tivingê li hidûd xistibûn, eskeran jî rê nedabû wan û qederê seetekê li ber hev pahn bûbûn. Di dawiyê de kom li ser wan giran bûbû û filtî filtî xwe avêtibûn nav erdên mayinkirî. Lê eskeran li wir jî dev ji wan bernedabûn û bêwestan li wan reşandibûn. Bihemedê Metikê ji çîmê xwe ê rastê û Dimdim jî ji zendê xwe ê çepê birîndar bûbû. Li şensê wan ku gule goşt û goşt çûbûn û li

cihê ku derb xwaribûn mayinek jî ne mabû. Hemê Heskê, çardeh mirîdên Mala Şêx Ehmed, garankî li wir qelibandibûn û erd ji mayinan safî kiribû. Ji bilî sê kesên omarî, ên din hemû têrî bûn.

Dimdimê ku wek pîvokan mayin radikirin û bi vir de û wir de diavêtin, tibabekî baş xwe bi nav mayinan de berdabû. Her ji bêhnikekê qinaba xwe dikişand, Çolo xwe lê digirt û ên din jî yek bi dû yekî de xwe li Çolo digirt. Di wan bêhnikan de her tişt li gora dilê Dimdim diçû. Remoyê ku goştê bizinê zêde zêde xwaribû, li ber têlan zikêşî bûbû û çend carekî bi nav şeqên xwe de berdabû, bi ser xwe ve hatibû. Ên din wek guran tevdigeriyan û Çolo jî bi dû ku di ber xwe de careke kuxuya bû, nema kuxuya. Nema pişkiya jî. Tirsa Dimdim ji baranê jî nemabû. Li ser çiyayên Omarê ezman belek belekî bû. Ji Dêra Çomarê û hema bi wir ve çend steyrik ketibûn ezmên. Hewrê ku ji hêla girê Kewkê ve dihat gihabû gundê Dodo û li wir ava xwe vala kiribû. Bêhna barûda ku li erd û ezmên vedabû, êdî tam belav bûbû û eskeran jî nema korfelaqî fîşek berdidan. Erê, rewş ewqasî baş bû û ji nişkê ve Dimdim mîna hespê ku çav li mêr bikeve cefilî. Çoloyê ku hema bi dû de bû jê bêhtir cefilî û xwe li ser piştê avêt erdê. Ên din jî xwe serpiştkî vezilandin. Dimdim jî piştî ku bi lez û bez bi paş de vegeriya, bi bayê beza xwe re ji wan re got "bidin dû min" û ber bi têlan de vekişiyan.

Hevalên wî ên ku nizanîbûn bê Dimdim li çi digeriya bêmefer dan dû. Ew hîn wilo ber bi têlan de diçûn û ji nişkê ve du helîkopter ji tabûra Nisbanê bilind bûn û rast

berê xwe dan wan. Bêhnek nekete wê navê, ji tabûra Qantirê jî helîkopterek rabû û xwe li van ên din girt.

"Ew kîsikên ku min dabûn we bikşînin xwe", Dimdim got û di ber têlan re berê xwe da rohilat.

Tev li wî hemiyan kîsik kişandin newqa xwe. Kîsik mîna kitanê tenik û di rengê pûş û pelaxa nav mayinan de bûn. Bi kumik jî bûn. Bi wan kîsikan eskeran bi roj jî nikarîbûn ew ji erdê bifesilandana.

Helîkopteran li derdora wan lîstin û hawêrdor şintaq gerandin. Tu kes nedîtin. Dû re bi qasî ku bi erdê re bifirin nizim bûn û tam di ser wan re çûn û hatin. Bi şintaqa ku ji wan diçû nav mayinan bûbû wek nava rojê û van ên din jî ber têlan girtibûn û têl û têl bêdeng wek mêr bi zikişkê disûrikîn. Di van bêhnikan de rewşa wan ji xerabê jî xerabtir bûbû! Çarhawêrê wan zengilê mirinê lê dixist. Ji her derê bêhna mirinê difûriya. Her der di nav lapûşkên mirinê de dilerizî. Yuzbaşiyê tabûra Nisbanê bi 40 -50 esker û tîmî ve jêra wan zeft kiribû û di kemînê de li bendî wan rûniştîbû. Li jora wan panzer û terempêlên eskerî çeper girtibûn û Rêya Talanê sekinandibûn. Esker li eskerên ser hidûd zêde bûbûn û bi ser de jî eskerên ku di tabiyan de bûn derxistibûn ser ruyê erdê. Ji hindama Nisbanê û heta ku Kertmînê derbas dikir, esker komik bi komik hatibûn danîn.

Dimdimê ku di van kêlîkan de temamê jîr û zanahiya salên qaçaxçitiya xwe bi kar dianî, piştî ku bi hevalên xwe ve qederê 500 metreyekî bi zikişkê çûn, xwe qulipand ser tenişta rastê û çavên xwe li gundên ber Rêya Talanê geran-

din. Gund bi carekê ve vemirîbûn. Ji hindama Mezrê û hetanî bi Nisbanê lempeyeke pêketî jî xuyanî nedikir. Ji lempeyên vemirî, bi hinera şerê xwe hisiya. Keserek kişand. Afata ku bi sariya sibehê re eskeran wê bi serê gundiyan de bianîna di bîra wî de hat û qurpînî bi nava wî ket. Hindik mabû ku mîna zarokan bigiriya. Çavên wî sist bûn û hinekî jî xewirîn. Lêbelê zêde li wê afatê nefikirî. Bi qehr xwe qulipand ser zik, serê xwe bi erdê ve dewisand û vê carê jî guhên xwe dan ser keft û lepta eskeran. Bi vî rengî du-sê deqîqeyekî li jêr û jora xwe guhdarî kir. Li jêr pêjna tiştekî nedihat, lê li jora wan esker di cihên xwe de habela diqelqilîn û bi wê qelqilandinê jî deng ji sîlehên wan derdiket. Navbera wan û eskeran 300 metreyek hebû yan tune bû. Dimdim dîsa bi zikişkê çû û hevalên wî jî dan dû. Lêbelê hîn 20 - 30 gavekî neçûbûn hersê helîkopteran ji paş wan ve dan ber hev û mîna ku ew dîtibûn sarox û fîşek korfelaqî bi erdê de berdan. Bi agirê ku ji helîkopteran pijiqî, eskeran jî agir dadan. Lê mîna ku xeteyeke mezin kiribûn, hema jî teqîna xwe sekinandin. Helîkopteran teqîn domand û van ên din jî ji hew bêhtir geh bi zikişkê û geh jî li ser çarlepikan dan xwe. Teqîn bi kêrî wan hatibû. Teqînê û dengê helîkopteran, dengê xirepişa ku ji wan diçû bi carekê ve fetisandibû.

Dimdim û hevalên xwe bi qasî 700-800 metreyekî ji cihê ku li têlan xistibûn bi dûr ketibûn. Di cihê ku pêşî wê tê re bintêl bûbana, erdê mayinkirî bi qasî 500 metreyekî fireh û li cihê ku niha lê sekinîbûn jî ew erd bi qasî 100 metreyekî zirav bûbû. Seranserê hidûd wilo bû. Li hin cihan ji ser têlê

û heta ku digiha rayên trênê, erdê mayînkirî ji kîlometreyekê jî bêhtir fireh dibûn.

Dimdim temamê eskerên ku li jêr û jorê di kemîna wî de rûniştîbûn û diranên xwe lê disûtin xapandibûn. Helîkopter jî. Helîkopteran teqîna xwe sekinandibûn û ha ha li ser cihê wan ê ku li têlê xistibûn nizim gêr dibûn. Him bi ser de jî hewr ferikî bûn, ezman cih bi cih bûbû sahî û bi qasî teqil û nîvekê nêzîkayî li xeta trênê kiribûn. Reşaya xeta trênê ji wan xuyanî dikir. Di vê bêhnikê de li ber wan êdî tu asteng nemabûn.

"Çolo em bintêl dibin; hişê xwe bide ser min", Dimdim got û bi şîşikên xwe ên kebabê kişiya erdê.

Dimdim heta ku jê hat destê xwe sivik girtin û wek avê bi erdê de çû. Wî çiqasî şîşik bi erdê de birin, şîşik jî ewqasî bi erdê de çûn û wî jî destvala şîşik kişandin. Ji xwe vir bê mayin bûn. Li cihên wilo ku xeta trênê û têlên mayinan nêzîkayî li hev dikirin, hema hema mayin tune bûn. Çend mayinên ku hebana jî ji xeta trênê bêhtir nêzîkî têlan bûn. Dimdim bi wê yeka han baş dizanîbû. Lêbelê wî dîsa jî bi taswasa dil nekir û hetanî ku giha kendalê xeta trênê herwiha him şîşik bi kar anîn û him jî bi zikişkê çûn.

Li gundê Çeynê

Gundê ku şêrgele lê bûn mêhvan nêzîkî xeta mayinan û Qamişê bû. Di eslê xwe de vir ne gund bû, çar-pênc mal bûn. Li seranserî Bintêlê wek vî gundî gelek gundên kohî û çoliyan hebûn. Tarîxa avakirina wan jî ne ewqasî kevin bû. Dewleta Çolistanê di sala 1966an de piştî ku navê Bintêlê kiribû "Kembera Çolî", hêdî bi hêdî dest danîbû ser erdên kohiyan, kohî ji cih û warên wan bi dûr xistibûn û di şûna wan de bi deh hezaran çolî bi cih kiribûn, ev gund hatibûn avakirin.

Şêrgele seet li derdora duduyên şevê gihan gund. Gundî jî zû bi wan ve rabûn û bi qedir û qîmet pêşewazî li wan kirin. Gundiyên van deran hema hema hemû jî alîgirên partiya şêrgeleyan û hezêkirên Dimdim bûn û hemiyan jî ji rengê him û gima ku li nav mayinan qewimîbû fêhm kiribûn ku Dimdim li sînor xistibû. Ji piçûkan pê ve xew bi çavên tu kesî neketibû. Him ne bi tenê bi ê wan, di wê şevê de xew bi çavên temamê gundiyên ku li jêr û jora xeta mayinan diman neketibû. Her kes li gora mercên ku eskeran ji wan re danîbûn tevgeriyabûn, lempe vemirandibûn û bi ax û keser li bendî banga sibehê sekinîbûn. Di şevên ku li ser hidûd dibû teqîn, li jêr û jorê ronahî qedexe bû. Ev mercek bû û mala sertêliyê ku ew merc têk dibir, eskeran jî piçûk û mezinên malê bi asaq û toraqan şerpeze dikirin. Li binya têlê ev ceze hinekî sivik bû. Eskerên Çolistanê xwediyê malê carina bêerz û carina jî bi peran cirm dikirin. Lêxistin jî hebû. Lê bi lêxistinê mirov nedikujtin.

Dimdim piştî ku hevalên xwe bi cil kirin û digel wan û xwediyê malê bi qasî çarîkekê wenisî, destûra ku heta sibehê li gund nobetê bigire ji wan xwest û bêyî ku li bersiva kesî guhdarî bike ji hindur derket. Bêhna wî pir teng bû. Dilê wî bi çavsoriya ku di sibehê de wê eskeran li sertêliyan kiribaya zewirîbû. Û bi ser de jî ew çavsorî wê di ruyê wî de li xelkê herêmê bûbaya. Ji tevgera eskeran, danîn û rabûna helîkopteran û kemîna binya têlê fêhm kiribû ku hin esker hatine kujtin. Dilerizî, dişewişî û bi rê ve diçû. Di eslê xwe de wî ji zû de dev ji karê hidûd berdabû. Lê partiyê ew mecbûr kiribû. Altaxus qederê pênc deqîqeyekî pê re peyivîbû heta ku ew kişandibû ser hidûd.

Hinavên Dimdim, ji zilma ku di banga sibehê de wê ji Kertmînê dest pê kiribaya, di ser hev re diqulipîn. Bi gezan lêva xwe terişandibû. Di van bêhnikan de heger ne ji bîr û baweriya wî a ku xelasiya xelkê herêmê û temamê welêt bi partiyê ve girêdabûn û di kar û barên çûn û hatina Sertêl û Bintêlê de xwe jî wek himalekî partiyê nedîtibaya, ji sedî sed wê êrîş bibraya ser yuzbaşiyê tabûra Nisbanê. Û bi wê êrîşê re jî dikarîbû hêza wî ji hev belawela kiribaya.Yuzbaşiyê ku qederê nîv kîlometreyekê nêzîkî wî bû, hîn jî di kemînê de bû; kemîn bi rayên trênê ve bû û ji jêra rayan ve jî kemîn dibû wek lûsê elokan. Û ku dabaya ser lûs, wê şapat li wan rabaya û yekî jî rêya ber lingên xwe nedîtibaya. Hin bi teqîna pêşî re dihatin kujtin, hin bi nav mayinan û hin jî ber bi wî de diterqiyan. Dimdimê ku xwe berdabû ser qerevîzkan û mîna guran li hêla kemînê dinerî, wilo difikirî. Bi êrîşa xwe şer qezenc kiribû, lê li a ku wê

bi dû wê de bihataya teqinîbû.

"Ez niha dikarim bi hemiyan û yekî ji wan jî sax bernedim. Lê îcar dawiya wê?"

Bêhnekê fikirî û fêde û zerara şerê xwe da ber hev:

"Gelo dibe ku sibehê li Qamişê û Nisbanê bibe ´roja haşer û mahşerê!´ Hi?"

Dilê xwe xweş kir û zû bersiva xwe da:

"Ma ji xwe îşev ´roja qiyametê bû´ û melekan jî em ji nav êgir xelas kirin!"

Vê carê jî kêfa xwe anî:

"Gelo ev melek wê bikaribin temamê qamişî û nisbaniyan jî xelas bikin?", got û hema birî.

Pirs li hesabê wî nehatibû. Xwe piçûk kiribû.

Ji ber xwe fedî kir:

"Melekên çi û jehra çi!"

Hêrs bû:

"Melekan her derê welatê me ji şeytanan re berdane!"

Kumişî û li ser tenişta çepê ket:

"Kesek ne dostê me ye!"

Xwe bi ser hev de guvaşt:

"Hetanî bi erd û ezmên jî bûye dijminê me!"

Ji nişkê ve rabû ser pêyan û keleşkofa xwe hejand:

"Aha ev melek e, mirov bi vê êrîşê dibe ser temamê minafiq û şeytanên dinyayê", got û ber bi minafiq û şeytanên xwe de meşiya. Lê piştî ku çend gavekî çû, di cih de xwe avêt erdê û guhên xwe dan ser kûçikên ku ji kuç û kolanên Entariyê direyan. Mêrik bi salan şivantî kiribû. Û bi ser de jî li Têrê! Serafê kûçikan bû; zû ji dengê wan fêhm

kir ku bi derewan direyan.

Dîsa qerevîzkî rûnişt û li hesabê sibehê fikirî:

"Îcar ku Qamişê û Nisbanê jî mîna gundê Elaqeşmê tev li insên û heywên bişewitînin ez ê çi xweliyê li serê xwe û bavê xwe bikim?"

Li vê pirsê qederekî baş fikirî. Fikirî lê bi haweyê Eliyê Betê lê fikirî. Çengî wê navê bû û mîna şêrekî birîndar niriya:

"Ji tirsa vî bêbavî re sertêliyên me niha hêkên hesinî dikin! Hek, halo naba! Ez divê serê wî ji hev belav bikim" got û ber bi Sertêlê de gav radan.

Zilmê Dimdim xewirandibû. Ji xwe ev wilo bû, gava ku hinekan behsa zilma eskeran jê re dikir, zilma ku eskerên ser hidûd bi xelkê re kiribû mîna filîmekî di ber çavên wî re derbas dibû û bêhemdî xwe hêrs dibû. Bi wê hêrsê çend carekî ji dûr ve li çend qereqolan jî girêdabû.

Xeta trênê nêzîkî wî bû. Gelekî neçû giha ser xetê. Li vir bi xwe hisiya ku şev lê geriyaye û rêya xwe şaş kiriye. Veciniqî û hema pê re jî ji hindam de xwe li ser zik avêt erdê. Lê ji desthilanîn neket. Keleşkofa xwe li hev siwar kir û çavên xwe li derdorê gerandin. Derdor xalî bû û gundê ku lê bûbûn mêhvan jî ji cihê wî xuyanî dikir. Gund dît. Bi dîtina gund re cihê xwe jî nas kir. Bêhna wî derket. Li qûn rûnişt û bi hêdîka fîşek ji derba keleşkofê derxist. Bin çamûrî bû lê wî guh nedayê. Ji xwe nedihat bîrê jî. Keysa xwe li rûniştinê xweş kir û berê xwe da Sertêlê. Niha pir bêdeng bû. Bêlept jî sekinîbû. Ji dûr ve wek şikêrên nav rezan û ji nêzîk ve jî wek holikên nav bîstanan xuyanî

dikir. Di vê kêlîkê de gelek tişt bi hev re dihatin bîra wî, lê yekê rê li ber hemiyan girtibû.

Payiza sala 1976an bû. Şeveke reş û bi şilî bû û bi du hevalên xwe ve ji Qamişê, seet li derdora yekê şevê di aliyê Kanîkan re xwestibûn derbasî Nisbanê bûbana, esker bi wan hisiyabûn û ew û eskeran bi sîlehan li ber hev pahn bûbûn. Di dawiyê de esker bi paş de vekişiyabûn û di sikakên Nisbanê de bi hev ketibûn. Di wî şerî de usteymenek, eskerek û hevalekî wî hatibûn kujtin. Wî rahiştibû termê hevalê xwe ê ku mala wî li Nisbanê bû û ew teslîmî dê û bavê wî kiribû. Dê û bavê jî term di nav qirşikên pembo de veşartibûn. Û piştî hefteyekê jî bi şev li nav erdê ku hema bi mala wan ve bû, term bi dizî binax kiribûn.

"Nisbaniyan hesabê wî şerê min pir pir giran dabûn! Komando, komando", got û kela girî ket qirikê.

Bi sedan komando ji tûgaya Mêrdanê û kolordiya Bekirê kişiyabûn hindurê bajêr û mîna gur û wawîkan xwe dadabûn hinduran.

Giriya. Giriyê wî wek ê pîrekan bû. Dikaland.

"Lawên teresan dora Nisbanê rapêçabûn, çûn û hatin birîbûn, xelk tazî dikirin û di hindurê malan de mirov dikujtin!"

Herdu lepên xwe dirêjî erdê kirin û ax guvaşt:

"Wawîk lawên wawîkan, cilûcawên erebî diavêtin hinduran û xelk digirtin. Nisbanê kiribûn wek qesabxaneyekê, ji her derê wê dengê qîr û hewar û nalînan dihat!"

Bi qehr rabû ser xwe û berê xwe ber bi yuzbaşî de vekir:

“Haho! Tam yazdeh Nisbaniyên bêguneh kujtin!” got û meşiya.

“Û hetanî bi çil û du kesên ku ez pê dizanim bi lêdanê seqet kiribûn! Tam şeş rojan ew zilm bi xelkê re kirin!”

Lezand. Vacavaca diçû û her ji gavekê berê wî dihat guhertin.

“Bavê Osê”, Osê hevalê wî ê ku hatibû kujtin, “piştî çar salan nas kiribûn, ro li nîvro ji malê biribûn, li tabûrê kujtibûn û termê wî jî wek ên gelek belengazan avêtibûn nav mayinên Kanîkannnn!”

Bêserî beziya, bi vir de û wir de çeng bû û dîsa dest bi zirtên xwe kir:

“Ê ne ez hatim we! Hûn gurên feqîrk û belengazan in. De xwe li ber min berazî bigirin, ha! Ez Elîkê Betê me, ez Hemê Gozê me!...”

Nediqêriya lê dîsa jî dengê wî heta bi gund diçû.

”Dimdim, rehet bitebite, bi te nakeve, ez bi çavekî mezin li te dinerim!”

Dimdim ew deng nas kir. Bêlept sekinî û di cihê xwe de sar bû.

”Esker dewlet e û dewlet jî ji van eskerk meskerkên ser hidûd pêk nayê. Ez bi xwe jî dikarim van eskerkan hemiyan bikujim.”

Dimdim tam sist bû û dostê wî ê ku ji serî de qilawizî lê kiribû jî ew aliyê wî ferq kir. Hîn bêhtir lê şidand:

”Ma qey vê carê jî tu dixwazî eskerên çoliyan berdî ser zikê qamişiyan?”

Dimdim li ber xwe ket:

"Apê Çeynê temam, temam wilo ye, tu rast dibêjî", got û xwe lê girt.

Dimdimê ku hetanî sibehê sihurîbû, bi ro hilat re di kokela livînên ser xaniyê kelpîçî de rûniştibû û bi dûrbînê li Sertêlê temaşe dikir. Li jor xirecireke mezin û li jêr jî bêdengî hebû. Helîkopterên ku bi şev dabûn dû wan, ji hindama Girê Cinan û hetanî ku digiha Nisbanê nav mayinan ha ha saxtî dikirin. Li ser Rêya Talanê gelek terempêlên eskerî bi dû hev de sekinîbûn. Bi dehan esker li cihê ku şêrgeleyan li hidûd xistibûn, garankî belav bûbûn û derdor saxtî dikirin. Gelek jî li ba têlên ku hatibûn birîn tevdigeriyan û têl bi hev ve girêdidan. Kertmînê vemirî xuyanî dikir. Ji terempêlên eskerî ên ku li nav gund sekinîbûn û eskerên ku hilkişiyabûn ser xaniyan, mirov baş tê derdixist ku eskeran dîsa gundî bi carekê ve derxistine ser bênderên jora gund û asaq di wan de dikirin. Ji xwe ji wê sala ku mayin hatibûn danîn û hetanî roja îro, karê van gundiyên ser keviya mayinan her ev bû. Di dema qaçaxçiyan de ji ruyê qaçaxçiyan û di dema şêrgeleyan de jî ji ruyê şêrgeleyan lêdan dixwarin, dihatin girtin û kujtin.

Şerê Dimdim li ser xelkê herêmê giran rûniştibû. Di şer de eskerek û du sivîlên ku yek ji Qamişê û yek jî ji Nisbanê bû hatibûn kujtin û du esker û sivîlek jî birîndar bûbûn. Ê sivîl xortikek bû. Ji sînemeya Kaplan dihat û diçû malê. Birîna wî hinekî sivik bû. Gule lûleyeke zendê wî şikenandibû. Lê birîna herdu eskeran xedar bû. Gule di newqa wan re firiyabû û ew nîvmirî rakiribûn nexweşxaneya

Bekirê. Di eslê xwe de heger ew şer di şeveke biharê, havîn û payizê de qewimîbûya, hejmara kujtî û birîndarên sivîl, li gora ên niha wê pir zêde bana. Xelkê herêmê bi mehên biharê re hildikişiyan ser xaniyan û hetanî dawiya payizê jî herwiha li ser xaniyan şevbihêrk dikirin û radizan. Di wan mehan de li seranserî xeta mayinan, piçûk-mezin, li jêr û jora xetê gelek kes hatibûn kujtin.

Dimdim bi qasidê xwe ê ku bi sariya sibehê re ji gund şandibû Qamişê û vegeriyabû, li hejmara kujtî û birîndaran hayî bûbû û ketibû taya ku ji niha û pê ve bi destên yuzbaşiyê tabûra Nisbanê û eskerên wî, gelo çend sivîlên din hatibana kujtin? Gelo wê ji kolordiya Bekirê dîsa komando hatibana Nisbanê û girtibana ser malan? Çira çend malan dihat tefandin û çend zarok sêwî mezin dibûn? Cimcimê serê wî bi van pirsan zewirîbû. Li jora xetê her tişt li ber çavên wî bûbûn esker û komando; her reşê ku bêlept jê xuyanî dikir wek kujtiyekî didît û axîn dikir xwîn! Di dawiyê de xwe negirt û dûrbîn avêt; bi hêrs destê xwe dirêjî medalya ku di stû de bû kir û ben kişand. Benê medalyayê qalind û naylonî bû, ben neqetiya û medalya ku bi qasî nalekî mezin bû bi destê wî ve hat. Medalya ji zêr bû û bi sûretê Altaxus hatibû kolan. Li sûret nerî û hey nerî. Sûret di çavên wî de bû wek Firewnê duduyan. Lerizî. Medalya bi tiliyên xwe ên ku wek destîbiviran bûn eciqand û heta ku jê hat li erdê xist. Li erdê jî tibabekî lê nerî. Vê carê jî kufletê wî hat bîrê. Li derdora çar salan bû ku ji malê derketibû, kuflet perîşan bûbû, keça wî a hîjdeh salî ji malê reviyabû û ketibû rêya

xerab. Ji Altaxus pir xwestibû ku hema ji bo carekê ba jî li Bintêlê li cihekî bi darî kufletê xwe ketibaya. Lêbelê Altaxus ew daxwaza wî di warê tekoşîna kohitiyê de wek qelsiyekê dîtibû û pê de xeyidî bû.

Dimdim pê li medalyayê kir. Bi pêlêkirina rûniştkî kela dilê wî hênik nebû. Rabû ser xwe û heta ku medalya di bin lingê wî de windabû bi erdê ve dewisand. Heger ji hindurê malê Çeynê bangî wî nekiribaya, dibû ku bi wî haweyê pêlêkirina xwe xanî jî qul kiribaya. Di wê bêhnikê de ji Altaxus hatibû bêvilê. Wî ji zû de dev ji hidûd berdabû, mala xwe biribû Hovistanê û li derdora Monîsayê darteraşî dikir. Rewşa wî zêde xweş bûbû. Pênc zarokên wî hebûn û herpênc jî di xwendegehan de bûn. Him wî û jina xwe jî pir ji hev hez dikir. Û Altaxus jî ew ji wêqasê bi dûr xistibû û ew kiribû serekê temamê hidûdan. Tew bi ser de jî ew bi xelata xwe a herî mezin xelat kiribû. Cara pêşî bû ku partiyê "Medalya Şerefa Altaxus" bi wî vekiribû. Altaxus bi merasimeke mezin û bi destên xwe medalaya şerefa xwe xistibû stuyê wî. Wî jî destê Altaxus maçî kiribû, jê re soz dabû û ji wê rojê ve ji dil û can bi karê xwe rabûbû û ha ha xwe li nav mayinan qelibandibû.

"Hevalê li ser xênî, zû were taştê bixwe da tu bi wext bidî ser rêya xwe!"

Dimdim bi dengê Çeynê re li xwe werqilî; rabû ser xwe û vê carê jî rabûkirî ponijî. Bi xwe hayî bûbû ku tiştekî xerab kiriye, lê xerabiyeke çawa bû rê nedibir ser. Ew hîn li wê yeka han difikirî û Çeynê ji devê derî dîsa lê qêriya. Dimdim bi dengê wî re dûrbîn li şûna xwe hişt û hema

xwe bi neqebên xênî de berda. Ji xwe tiştekî ku bikira jî nemabû. Eskeran li gundên jora xetê piçûk û mezin garankî dabûn ber xwe; destên wî negihabûn eskeran, ji Altaxus hêrs bûbû û Altaxus jî bi ser hev de pelixandibû.

Dimdim çawa ku ji derve de het, wilo jî kişiya ser sifrê û eskerkî rûnişt. Taştê nanê sêlê, zeytûn û mastê çêlekê bû. Çayê jî hebû. Lê wî çayê venexwar, du nanên sêlê bi du gepan re berdan hûrê xwe, tasek mast qurt kir û bêyî ku tiştekî bibêje ji ser sifrê vekişiya. Ew şêweyî wî bala şêrgeleyan kişand û her yekî ji hêla xwe ve di bin çavan re awir tê de firandin.

"Dimdim hewar xelas bû, baran ferikî û berbûk hetikî, êdî aqilê xwe bîne serê xwe da tu zû neyê kujtin. Hevalo, tu ji Altaxus re hîn pir lazim î", Çeynê got û nanek dirêjî destê wî kir.

Dimdim nan ji dest girt. Çeynê tasek mast jî dayê. Wî ew jî ji dest girt. Çeynê heta ku kevçî pê ve gihand, wî dawî li nên û mêst anîbû jî. Çeynêyê ku xelkê herêmê bi çavên fîlozofan lê dinerî, serê xwe anî ber devê wî û bi hêdîka jê re got:

"Kuro tu ne li ser hişê xwe yî. Rabe erebkî serê xwe bişo da hinekî bêhna te derkeve!"

Dimdim nepeyivî. Wek bûmekî xwe dabû ser hev û bi tenê hew lê dinerî. Di van kêlîkan de temamê hişê xwe berdabû ser wê xerabiya ku kiribû û carekê bi ser venedibû.

Çeynê dev jê berneda:

"Ji şevê din ve xew neketiye çavên te. Heyran rabe here

odeya malê û çend seetekî çavên xwe nerm bike."

Ev yekî wilo bû ku gava lê diqewimî du şevekî li ser hev ranediza. Û gava ku keys lê dianî, 15-16 seetekî jî radiza.

Dimdim bêdilî xwe got:

"Apo ewqas tişt di serê min de diçin û tên ku" û sekinî.

Çeynê bi haweyê ku ber dilê wî bigire tena bi tena peyivî:

"Lawê bavê min, heta ku mirov hebe wê tişt jî her hebin. Îcar a bedew ew e ku mirov bi gelek tiştan danekeve da barê mirov jî ewqasî giran nebe. De rabe here rakeve!"

Dimdim beşişî:

"Ez bixwazim rakevim jî ez ê nikaribim rakevim, gelek tişt bi hev re tên bêr çavên min."

Çeynê piştî ku qederê hilmekê lê nerî, "vî benî stuyê te biriye", got û destê xwe avêt ben.

Çavên Dimdim çûn nîvê serê wî, hişk bi destê Çeynê girt, destê wî bi wir de pekand, bi bez ji hindur derket û bêmefer bi neqebên xênî ve hilkişiya. Li ser xênî pir nema, vegeriya û ji kebaniya malê şûjin xwest. Piştî ku kebaniyê şûjin dayê, dîsa bi wê temtêla berî niha hilkişiya ser xênî û di kokelka livînan de medalya xwe a ku ji qulpik kiribû, qul kir. Cihê bi qul xerimî xuya dikir. Dû re ben di qulikê re derbas kir, medalya mîna Quranê sê caran li ser hev maçî kir û bi kelûgirî ji xwe re got:

"Cidê min ya Altaxus, ez li himberî cenabê te ê pak gunehkar im! Ez çi tajî û çi kûçik im ku ez ê bikaribim pê li wî cenabê te ê pir avzel bikim! Tobe, tobe, tobe! Min

bibexişîne!...”

Dimdimê ku bi ser sûcê xwe vebûbû û istixfara xwe anîbû, êdî niha li ser hişê xwe li odeyê bêdeng rûniştibû. Ji bilî Çeynê her kes li keft û lepta wî ecêbmayî mabû. Ev cara pêşî bû ku hevalên wî ew di rewşeke wilo bi mitale û tewşomewşî de dîtibûn. Hemû li ber diketin, lê yek ji wan jî bi ecêba Çolo li ber nediket! Remo bi haweyê ku ber dilê wî digirt ji felsefeya Altaxus dipeyivî:

”Hevalê Dimdim, dermanê temamê derd û kulan Altaxus e. Ji qudreta wî a mezin pê ve gerek mirov tiştekî din nebîne û guhê xwe nede tiştkî din!…”

Ew hîn wilo dipeyivî û Çolo jî ji nişkê ve a di dilê xwe de got:

”Kekê min ê herî mezin Dimdim, bawer bike ji bo ku ez bikaribim dilê te xwş bikim, tiştekî ku ez ê ji bo te nikaribim bikim tuneye. Bes hema bibêje bê çî ye ew tiştê ku tu ne rehet kiriyî…”

Çeynê bişirand:

”Heyran dev ji Dimdim berdin, qey hûn dixwazin ku vê carê jî Altaxus ji dêvla ben û menan ve, werîs merîsan têxe stuyê wî.”

Remo dengê Çeynê nebir xwe, awirek dijwar di Çolo re firand, lê nerî û peyivî:

”Ji bo Altaxus mirov dikare her tiştî bike. Him ji xwe ev prensîpekî partiyê ye.”

Zinêr bi dilpijokî da ber:

”Heval pir rast dibêje. Ji bilî hezêkirina Altaxus, temamê hezêkirinan sixte ye…”

Zinêr keysa xwe li gotinê xweş kiribû, lê Sîpên gotin ji dev girt û bi haweyê ku henekê xwe bi wan bike peyivî:

"Heval, mirov carina dibêje ku qey we tiştekî partiyê nexwendiye. Lê ma we qet hema li hevalekî sereke jî guhdarî nekiriye. Hezêkirina Altaxus prensîpê partiyê ê herî sereke ye. Ji bilî hezêkirina Altaxus, temamê hezêkirinan sixte ye û herwisa jî sûc e."

Meto ecêbmayî lê nerî û bi hêdîka got:

"Yanî gava mirov ji dê û bavê xwe û zarokên xwe hez bike sûc e, ha?"

Remo wek sofiyê di hizûra şêx de, serê xwe rakir û bi dengekî qerisî ew bersivand:

"Erê heval, erê sûc e. Sûc e dibêjim ji ber ku gava mirov ji wan hez kir, hezêkirina Altaxus kêm dibe."

Metoyê heftê salî serê xwe hejand:

"Heyran wilehilezîm ez ji kebaniya xwe pir hez dikim", got û di ber xwe de hinekî beşişî.

Sîpan soromoro bû û destê xwe bi ser de hejand:

"Heval, tu sûcdar î! Partî wê vê dijminahiya ku tu bi serokê neteweya kohî re dikî ji te qebûl neke. Tew hîn jî dikene, hi!" got û bi qûnkişkê ber pê de çû.

Çeynê piştî ku ji Sîpên re got wek "camêran li cihê xwe rûne", berê xwe da Meto û bi ser de hilbû:

"Bitebite Meto, te ez li parsê hesilandim! Cihekî te î ku min ji partiyê nekirî be ne maye, bes e! Min ji partiyê bêvila te bi pênc sed wereqî kirî, her diranekî te bi sihî, her guhekî te bi sê sedî, her çavekî te bi hezarî, zimanê te bi sê hezarî û kî…û gu…ên te jî min tam bi deh hezarên qut î girover

kirîn, rihet rûne!...”

Jina Meto ji devê derî dengê xwe rakir:

”Kekê Çeynê, ma bi tenê hew ew, dest û lingên wî jî bibêje. Û ew tofana pereyên ku te li wî serê wî ê xerabe da!…”

Çeynê bi gotinên jinikê re hîn bêhtir lê sor bû:

”Kuro lawo tu tam bi sed û bîst hezarên çolistanî li ser min rûniştiye. Bi tenê hew min qû…a te nekiriye. Ew jî miheqeq wê nehatibe bîra partiyê. Binere vê carê jî wê partî bixwaze ku qû…a te jê bike yan jî dax bide û ez ê jî nikaribim qû…a te bikirim; kuro lawo bitebite, haho ji destê te!...”

Çeynê bi vî zarî kişiyabû ser Meto û Meto jî ziq li neviyê Çeynê û şêrgeleyan dinerî. Nevî û şêrgeleyan ji hev re ha ha digotin ”heval” û bi hev re bi çavgirtînkê dilîstin. Di dawiyê de Meto xwe negirt:

”Birano, li welatên Ewrupayê qedexe ye ku mezin ji zarokan re bibêjin heval. Dewleta Swêdê li ser wê yeka han du hevalên we ên ku li zarokxaneyên swêdiyan kar dikirin, ji kar avêtibûn. Bi zarokan re wilo nepeyivin. Hûn exlaqê wan xerab dikin, nabe ku…”

Remo nehişt ku ew a bi dû ”ku” de bibêje, bi qîjewîj jê re got:

”Kûçik, emerîkanciyê emperyalîst û bêşeref, tu bi çi cesaretê dikarî partiyê bi bêexlaqiyê tawanbar bikî” û ji cihê ku lê rûniştibû xwe tê werkir.

Li şensê wî û Çeynê, heger Dimdim zû bi wan ve ranebaya, Remo wê bi kulma duduyan re vê carê jî du

diranên Çeynê anîbana xwarê. Çeynê bi raberdana Remo re bûbû xwê û ketibû êgir. Li hêlekê ew û li hêla din jî jina wî diqêriya, şêrgele bêminet kiribûn û doza ku ji gund "biqeşitin" li wan dikirin. Meto jî nîvhişî li wê navê veziliyabû û ha ha xwîn ji devê wî diherikî.

Meto mirovekî ku têra xwe dinya dîtibû. Welatekî Ewrupayê nemabû ku lê ne geriyabû. Ew digel ku hosteyê dereseyan (bîçeran) bû, herwiha bilmekanîkerekî ku ji temamê terempêlên li Rohilata Navîn jî fêhm dikir. Wî li dor çil-pêncî salekî hosteya deraseyan kiribû û qencî û xerabiya Emerîka û Rûsyayê di perçeyên deraseyan de ji hev nas kiribû. Li gora wî perçeyên ku malê rûsan bûn qelp bûn; perçe yan zû dişkestin û yan jî zû xerab dibûn û perçeyên ku malê emerîkiyan bûn jî bi salan tişt bi wan nedihat. Aha meseleya ku Meto ji emerîkiyan hez kiribû hemû ev bû û partiyê jî li ser wê yeka han fermana wî rakiribû. Partiyê pêşî destê wî bi carekê ve ji xebatê kişandibû û hetanî bi siwarbûna terempêlan jî lê qedexe kiribû. Lêbelê piştî ku Meto cezeyê partiyê bi xwe nexweş anîbû û li vir û wir dîsa gotibû "Bavo willehî heya bi birxe, pense û çakûçên emerîkiyan jî ji ên urûsan saxlemtir in", partî tam jê hêrs bûbû û çend şêrgeleyên xwe rêyî mala wî kiribûn. Şêrgeleyan jî piştî ku ew di malê de bi lêdanê tirek kiribûn û xwestibûn ku guhên wî jê bikin, Çeynê pê ve gihabû û herdu guhên wî ji wan kirîbû.

Bi rastî jî wek ku Çeynê digot, Meto ne yekî seknokî bû. Her ji çendeyekî wê pesnê alavên emerîkiyan dabaya û partiyê jî wê qesda jêkirina lebatekî wî kiribaya. Çeynê pê

re mabû heyirî. Ji zarokiya xwe de pê re bûbû heval û bi wê hevaltiya ji dil û can bi hev re pîr bûbûn. Di eslê xwe de asas ne Meto, bintêliyan Çeynê li pataxê xistibûn. Çeynêyê ku di nav bintêliyan de wek dewlemendê sisêyan bi nav dibû, temamê malê xwe li ser jêkirina guh û bêvilên kohiyên wek Meto kiribû. Tew bi ser de jî keçek wî û du lawên wî bûbûn şêrgele û hersê jî hatibûn kujtin.

Buroya Şoreşê

Dimdim û Çolo çûn destê Çeynê û Meto û lêborîna xwe ji wan xwestin û ên din jî bi zirt û pirtan ew dan ber hev û hemû bi hev re ji gund derketin.

Ezman sahî bû. Tîrêjên rokê vêl kişiyabûn erdê û dinya hêdî bi hêdî germ dibû. Sûka Qamişê tevdigeriya. Dengê qorneyên terempêlan di erşên felekan re derdiketin. Termpêlan mîna gêrikan girtibûn ser rêyan û her a ku di ber şêrgeleyan re derbas dibû li qorneyê dixist. Lê şêrgele jî li yekê ji wan hayî nedibûn, serê xwe berdabûn ber xwe û bi qehr diçûn. Bi hev re nedipeyivîn. Dimdim û Çolo xwe dabûn aliyekî rê û ên din xwe dabûn aliyekî. Qonaxa wan a pêşî Qamişê bû. Li Qamişê buroya wan a şoreşê hebû û bi rêya wê buroyê wê xwe gihandibana Keleha Mezlûman.

Ji gund hetanî bi Qamişê bi meşê çil deqîqeyek dikişand, lê wan di bîst deqîqeyekî de xwe gihandin bajêr û yekser çûn Buroya Şoreşê. Buro xaniyekî ji kelpîçan bû û ser xênî jî bi dar û beştan û pûş û pelaxê hatibû nixumandin. Dîwarên vê buroya neseyandî yekî jî li yekî nedixwar; hemû vêl û zikdayîbûn. Heger ne ji ala ku bi serê mircaqekî ve li ber devê deriyê wê daliqandîbûya, ji xwe mirov wê qet bîr nebira ku xanî ye. Wî xanîkê ku ji dûr ve mîna mêşdana bê kewar xuyanî dikir, bi ala Çolistanê ji nav erdê mayinan jî bêhtir xof dida!

Li vê buroya ku tebeqeyeke wê di bin erdê de û yek jî li ser ruyê erdê bû, du keçên qamqutî û çîçelaskî li bendî

şêrgeleyan sekinîbûn. Çawa ku şêrgele derbasî hindur bûn, herdu keç bi wan ve rabûn û bêyî ku xêrhatinê di wan de bidin Dimdim xewleyî derve kirin. Piştî çend deqîqeyekî jî li Çolo vegeriyan û herçar bi hev re ber bi texsiya ku ji sariya sibehê de ji Buroya Şoreşê hema bi wir de sekinîbû meşiyan. Şifêr eskerkî pêrgî wan ve hat û bi zimanekî lerzok ji herdu keçan re got:

"Heval, ev herdu heval divê bi hutobosê yan jî bi terektorekê biçin. Texsiya min nikare rahije wan; em ê bi rêyan de bimînin…"

Keçan bi zirt gotina wî birîn û bi ser de hilbûn:

"Kundiro", navê wî Hemzo bû, "tu çawa dikarî bibêjî texsiya min? A min tuneye, a me heye. Her tiştê kohiyan û Kohistanê malê partiyê ye. Û em hemû jî bi Altaxus hene…"

Kundirê ku alîgirekî partiyê bû her çiqasî digot "temam heval, gotinek bû û ji devê min derket, min bibexişînin", xêr nedikir. Keç lê sor bûbûn û yek ji yekê pê dixistin. Heger Dimdim jî xwe avêtiba pişt keçan, ji sedî sed keçan wê Kundir jî rêyî mehkemeya partiyê kiribana û mehkemeyê jî wê ew bi zimanjêkirinê ceze kiribaya. Lêbelê Dimdim bi berger û lavlavkê keç qanih kirin û hetanî soza ku Kundir neşînin mehkemeyê ji wan nestend jî li texsiyê siwar nehat.

Dimdim li paş şifêr û Çolo jî di tengala şifêr de rûniştû bi dilekî şikestî ji Qamişê bi rê ketin. Kundirê 50 salî bi raberdanên keçan li ber xwe û Dimdim û Çolo jî li ber partiyê ketibûn ku partiyê herdu keçên 17-18 salî kiribûn

nûnerên Buroya Şoreşê. Bêhna Kundir ji a herduyan tengtir bûbû û Kundir bi wê bêhntengiyê heta ku gihan Dêrqerasê bêsekin sê seetekî ajot. Li Dêrqerasê piştî ku li ber benzînxaneyekê sekinîn, Kundir çû aşxaneyê, Dimdim bi qedemgehê ve beziya û Çolo jî li wê navê çû û hat. Ew hîn wilo di wê rewşê de bûn û ji nişkê ve texsiyeke mercedes hat û li kêleka texsiya wan sekinî. Şifêrê texsiya mercedesê mîna pisîkê ji cihê xwe çeng bû û bi bazdan çû deriyê texsiyê ji ê din re vekir. Çolo jî ziq li hindurê texsiyê dinerî. Lê piştî ku mêrik ji texsiyê daket, vê carê jî Çolo bêyî ku li xwe hayî bibe bê çi dikir, ber bi ê ku daket de meşiya û bi haweyekî balkêş ha ha lê nerî.

Mêrik mirovekî kin î zikmezinî bû. Çefiyeke sipî li serî bû, li ser çefiyê egaleke reş û şifqeyeke qehwerengî jî li ser egalê bû. Bêcemeyekî sipî û delingfireh li xwe kiribû. Bi ser bêceme de kirasekî sipî û bi ser kirês de jî çakêtekî reş berdabû. Qundera wî a kabikbilindî mîna çermê marê reş dibiriqand. Telefon di vî destî de, tizbî di wî destî de û çixareyek malboro jî di serê lêvên wî de çikilandî bû. Çolo li pevgirêdana wî mabû ecêbmayî. Xuya bû ku wî di xewnên şevan de jî mirovekî bi vê temtêla niha nedîtibû. Di dawiyê de mêrik ew rewşa Çolo ferq kir, berê xwe da wî û bi çolî bi ser de hilbû. Çolo nizanîbû bê çi digot, lê baş dizanîbû ku xeberên pîs jê re didan. Tifî wî jî dikir. Li şensê wî ku Kundir zû pê ve giha. Mêrik şûxekî herêmê bû û li Çolo hatibû xezebê. Heger Kundiro xwe pir jê re danexistibaya û neçûbaya destê wî, dibû ku vî şûxî Çolo li wir bidaya kujtin. Kundir bi Dimdim re wilo dipeyivî.

Şêrgeleyan piştî bêhnvedaneke li ser lingan bi kêf ji benzînxaneyê dan rê. Kêfa wan jî hemû li ser bûyera ku di navbera Çolo û şûx de qewimî bû. Dabaşa mijara wensa wan bi carekê ve bûbû ew. Lê çi fêde hîn nîv seetek rê neçûbûn, vê carê jî tiştekî ku qet ne di hesabê wan de bû derketibû pêşiya wan. Kalekî perixî di nîvê rê de rûniştibû û ha ha destê xwe ji terempêla wan re dihejand. Kundir ne ê seknêbû û bi ser de jî ji haweyê rûniştina kalo hêrs bûbû.

"Lê bisekine", Dimdim got û milê wî hejand.

Kundirê ku xwîn rijiyabû çavên wî, ew deng nebir xwe; hîn bêhtir pê li gazê kir û got.

"Çolî ye!..."

Dimdim vê carê jî ew circirand û dengê xwe lê rakir:

"Ez ji te re dibêjim kafir be jî lê bisekine!..."

Kundir di dawiyê de sekinî lê piştî ku serê kalo bi erdê re kiribû nanik sekinî.

Dimdim çawa ku ji terempêlê daket û kelaxê kalo di wê rewşa kambax de dît, soromoro bû, kufîniya marekî pê ket û ber bi Kundir de meşiya:

"Bêxîret, ew çawa ûjdan e ku tu dikarî pê li kalekî wilo feqîr û perixî bikî! Insan insan e, ha çolî, ha hovî, ha kohî em hemû ebdê Xwedê ne. Zalim li her derê zalim û feqîr jî li her derê feqîr e!" got û bi kulman, şiqam û pehînan ew da ber hev.

Dimdim hetanî ku Kundir bi lêdanê li erdê rast nekir ji ser Kundir ranebû. Heger ne ji Çolo baya belkî ew kujtibaya jî. Çolo bi berger û lavlavkê xwe jê re kir erd heta ku dev jê berda. Digel ku dev û ruyê Kundir di nava xwînê de

hiştibû û çend parsuyên wî şikenandibûn, hîna jî kela dilê wî hênik nebûbû. Piştî ku termê kalo ji rê derxist û fatîheyek li ser ruhê wî xwend, dîsa li Kundir vegeriya; bi herdu lepan wek ku mirov rahije zarokekî yek salî rahiştê, bilind kir û ew di nav lepên xwe de kilkiland. Dû re bi lingê wî girt, qêriya û mîna qerpalekî li dora xwe zîzikand û heta ku jê hat ew bi nav beyarê de avêt. Kundir mîna gokê li erdê ket, pengizî, bilind bû, cardin ket û li erdê zîz bû. Mêrik bi qasî mişarekê ji rê dûr ketibû. Di wê navê re jî Çoloyê ku ji tirsan mîna qişûvê zer vedabû bêhis û pis sekinîbû û bi xof li herduyan temaşe dikir.

Dimdim Kundir ceze kiribû lê hîn jî bi cezeyê xwe ê ku dabûyê qayil nebûbû. Vê carê jî bi bazdan kişiya ser cendekê wî. Kundir jî temamê hişê xwe berdabû ser wî, bi çar çavan lê dinerî û ji tirsan xwe bi ser hev de kilox kiribû. Lêbelê dilê Dimdim pê neşewitî, çawa ku giha ber pehînek li termaza wî xist. Bi pehîna wî re dengê tajiyekî ji Kundir hat, giriya û stuyê xwe li ber lingên wî dirêj kir. Dimdim hîn bêhtir jê hêrs bû, sê carî li ser hev tif ruyê wî kir, "tu jî zilam î, ha", got û jê bi dûr ket.

Dimdim bi qasî ku di nav mayinan de bi ser ketîbû wilo jî şifêrekî temam bû. Ji texsiyan û heta ku digiha otobus û kamyonan dizanîbû biajota. Li Hovistanê hînî wê şifêriyê bûbû. Ajotnameya wî jî hebû. Lê ji ber qezeya ku çend sal berê li nav hoviyan kiribû û di wê qezeyê de jî pîrejinek miribû, ajotname çirandibû. Bi wê jî bi tenê nemabû; li xwe heram kiribû ku tu carî terempêl neajotibana. Û niha jî bi ajotina terempêlêke ku pîremêrekî belengaz kujtibû rû bi

rû mabû. Çolo ne şifêr bû, şifêrê wî bûbû qesas û ew jî sûndayî bû. Pêşî li dora terempêlê zîvirî û mîna ku li bavkujtiyê xwe binere wilo li terempêlê nerî. Dû re sekinî, berê xwe da Çolo û bi dilekî şikestî jê pirsî:

"Ma tu jî nizanî biajo?"

Çolo destê xwe hejand û li belengaziya xwe tewirand:

"Tew, tew, tew, ku şifêrî bi min mabe me top avêt!"

"Heyran, ji min û te divê yek ji me vê bêxwediya terempêlê biajo."

"Ezbenî, bi qasî ku ez li keran siwar hatime wilo li terempêlan siwar nehatime. Ez li ku û şifêrî li ku!"

Dimdim dirêj nekir, pir bi hêrs çû ser direksyonê, "zû siwarê", got û deng bi motorê xist.

"Kundir ma, me Kundir hişt, Kundir, Kundir, Kundir maaa!..."

Dimdim dengê xwe lê rakir:

"Ê ne ew zebeş jî be ez ê wî nebim; qut bike", got û bi wehc pê li xazê kir. Wî çiqasî pê li xazê kir, rê jî ewqasî li ber vebû û mîna guleyê tivingê çû. Ji cihê ku terempêla wan li kalo qelibîbû û heta Keleha Mezlûman şeş-heft seetek hebû. Lêbelê Dimdimê ku bi rê de du carî bi qasî çend deqîqeyekî sekinîbû, di hikmê pênc seetekî de xwe gihand Kelehê û terempêla xwe li hewşa Akademiya Şêrgelan sekinand.

Ber êvarê bû û li hewşa akademiyê bi qasî du sed şêrgeleyên ku ji jin û mêran pêk dihatin, eskerkî sef girtibûn û di temeneyê de li bendî emirê serşêrgeleyê xwe bêhis û pis sekinîbûn. Dimdim jî çawa ku ji terempêla xwe daket,

di cihê xwe de çik sekinî û ji Çolo re got:

"Tu jî mîna min bisekine heta ku heval sûnda xwenasiya miletî bixwin."

Çolo bi a wî kir. Piştî ku şêrgeleyan sûnd xwarin, vê carê jî Dimdim jê re got:

"Di derbarê jîn û jiyana hevalên akademiyê de gelek tiştên ku diva bû min bi rê de ji te re gotibana hebûn, lê nalet li wê rêya me a bêqidoş bê ku hiş di serê min de nehişt. Îcar hevalo, guhê xwe baş bide ser min û min çi got wek min bike. Binere, li vir dan û stendin û tevgera hevalan yekser bi zimanê hovî ye. Kohî ne qedexe ye, lê dijminahiya li ser kohî ji qedexa bi devê tivingê jî xerabtir e yanî! Li mirov naxînin û nakujin, lê xwezî bi lêdan û kujtinê ba û ne bi wê qeşmeriya wan ba! Gava mirov bi kohî dipeyive, ew mirov zir ehmeq dibînin; bi çavekî wilo piçûk li mirov dinerin ku mirov ji fediya dixwaze di bin herheft tebeqeyên erdê re here xwarê! Îcar tu dizanî, te divê bi kohî bipeyive û te divê jî bi hovî."

"Êdî piştî van gotinên te ên ku ez bi carekê ve ji kohî sar kirim, nizaim çi bibêjim. Hoviya min a sikakê ye û bi ser de jî ez bi wê hoviyê jî baş nizanim."

"Xem nake, xem nake, bi wê hoviyê bipeyive, bipeyive, ew ê te hîn bikin."

"Yanî bi hoviya min a tirovirî nakenin, ha?"

"Na, na, tam bermeqlûbî wê!..."

Çolo xwest ku xwêziya xwe daqurtîne, xwêzî giran çû û stuyê wî mîna dîkê ku li zelqa xwe dinerî, ber bi erdê de kişiya. Dû re jî di ber xwe de got "temam, ez ê jî bi hovî

bipeyivim" û bi dengê pêpîka serşêrgele re hema kete temenê. Dimdim jî kete temenê.

Serşêrgeleyê ku bi şêrgeleyên xwe re ev herduyên din jî kontrol dikirin, piştî dît ku herdu jî ketine temenê, xwe bi ser hev de guvaşt û bi hovî qêriya:

"Afrîner?"

Şêrgeleyan bi hev re û bi dengê herî bilind gotin:

"Altaxus!"

"Bav û bapîrên me çi bûn?"

"Netiştek bûn!"

"Kê em ji çiquliyê darekê afirandin?"

"Altaxus"

"Em çi bûn?"

"Em kurmikek bûn!"

"Kê em kirin insan?"

"Altaxus!"

"Kê şexsiyet da me?"

"Altaxus!"

"Altaxus çî me ye?"

"Roja me ye!"

"Ma bi tenê hew ew?"

"Na, na, na!

Jiyana me, hewa me,

dil û can û ruhê me,

Altaxus her tiştê me!"

Serşêrgele dîsa li pêpîkê xist.

Ev lêxistina pêpîka wî jî dihat wateya ku êdî xala "Afrîner" xelas bûye û niha ew ê derbasî xala "Baweriyê"

bibin.

"Bawermendî!"

Hemiyan bi yek dengî sê carî li ser hev gotin:

"Bi xwîn, bi can, bi ruh em bi te re ne, ey Serok!"

Serşêrgele dîsa li pêpîkê xist; û vê carê jî bi wî dengê xwe ê herî bilind got:

"Fedekarî"

"Ser bi qurban,

can bi qurban,

hemû bi qurban, ey Serok!"

Şêrgeleyan eva han jî bêwestan tam şeş carî li ser hev gotin. Dû re serşêrgele di wateya ku ew ê niha herin şîvê bixwin, bi dû şîvê de perwerdeyeke din bibînin û bi dû perwerdeyê de jî hema razên, sê carî li pêpîkê xist û tev de di temeneyê de bi lez ber bi xirbeyekî mezin de meşiyan. Rewşa li meydanê pir bala Çolo kişandibû. Di serê sefa şêrgeleyan de gelek kesên ku wî ew wek parlamenter, ebûkat, mihendis û doktor nas dikirin û di civata wan de rûniştibû hebûn.

"Dimdim, heval hemû jî ji Têra me, Omarê û herêma Botê ne. Doktor, mihendis û ebûkatên me tev de li vir civiyane. Çend parlamenter jî hene. Xuya ye ez pir dereng mame", got û keserek kişand.

Dimdim jî serê xwe bi gotinên wî re dihejand û berê xwe dabû şêrgeleyê ku bi keleşkofê ber bi wan ve dihat.

"Heval, hûn bi xêr hatin vî dergahê miqedes", ê şêregele got û rahişt destê Dimdim. Dû re jî rahişt destê Çolo, nepeyivî û hersê bi hev re rast ber bi wî xirbeyî ve

meşiyan. Lê hîn pênc-şeş gavekî neçû bûn, Çolo sekinî û bi çar çavan li cawê ku bi qormaxa deriyê xirbe ve daliqandîbû temaşe kir. Li ser cêw bi boyaxa sor û bi tîpên mezin wilo nivîsîbû:

"Şer mêranî ye!

"Aşitî tirsonekî ye!"

Çolo ew nivîs ne carekê bi tenê, bîst carekî xwend. Û heger Dimdim bi destê wî negirtiba û ew nekişandibaya, belkî du sed carekî jî xwendibaya. Nivîsa ku ji tevna hinavên wî re bûbû hepo û ha ha li kezeba wî dixist, temamê canê wî zewirandibû û dilê wî di mêrxasiya wî a têranî de raxistibû. Damarên eniyê mîna rotên rezan bi ser ruyê wî ê çaroxî de kişiyabûn. Porê serê wî gij bûbû û ji Dimdimdim re digot "pir rast e, wilo ye, wilo ye…"

Dimdim jî devê xwe xistibû guhê wî û digot:

"Heyran hinekî giran be, tu ê hîna pir nivîsên wilo bibînî, wey."

Li vî xirbeyê ku bi hişkeberê lê bûbû û wek xwaringehê bi kar dihat, her tişt bi haweyekî bû; her tiştê ku çavên mirov pê diketin, hizreke kûr û dûr bi mirov re çêdikir û gelek tişt bi hev re di bîra mirov de dianîn. Li ser her kevirekî dîwarên xirbe sûretek û nivîsek hebû. Sûretan hêsîriya xelkê kohî, rengê jiyana Altaxus û girtin û kujtina şêrgeleyan û piraniya nivîsan jî tarîxa bûyeran destnîşan dikirin. Tarîx jî hemû ji sala 1952an û vir ve bûn.

Li hindurê vî xirbeyê sergirtî asas a ku Çolo ecêbmayî hiştibû û devê wî hatanî bi pişta guhên wî anîbû, peykerê Altaxus bû! Peykerê ku bi qasî qubeyekê mezin dihat û di

nîvê xirbe de hatibû bi cihkirin, di çavên wî de bi ruh bûbû. Altaxus li bakurê Kohistanê dinerî û bi haweyê ku di şer de bû û ji çekdaran re digot "ha wa ye ha dijminê we, de êrîş bikin ser", destê xwe ê rastê tam radabû. Şêrgele jî li dora wî bûbûn zerazeng, hemiyan serê xwe berdabûn ber xwe, ziq li erdê dinerîn, pê bi pê diçûn û bi dorê destê wî maçî dikirin. Dor gihabû Çolo û Çolo hîn jî tê negihabû ku ê li pêşberî wî peyker bû. Li şensê wî ku Dimdim li piştê sekinîbû. Mêrik çawa ku giha ber peyker, lerizî û kabokên wî fisiyan. Dimdim jî hema ew ji newqê ve zeft kir û bi xwe re hilanî.

Şêrgeleyên ku ji bo şîvê derbasî xirbe bûbûn, piştî ku yek bi yek hemiyan senem tewaf kirin û li wê navê çar çar sef girtin, bi dengê şêrgeleyê ku got "Qerwaneee!" hema ketin temenê û mîna guran li devê derî nerîn. Bi hemû haweyî ji wan diherikî ku çiqasî li ber xwarinê ketibûn, ji nêza hilma genî ji devê wan diçû.

Qerwane hat, lê qerwane bermîl bûn. Savar di bermîlekê û nîsk di bermîlekê de bû. Bi dû bermîlkêşan de pênc kesan jî rahiştibûn sê bîdonên avê, telîsek nan û du tûr pîvaz. Di wê navê re jî deh kesekî bi yek tûşê re sê şemedanên pînekirî li erdê raxistin û yekser dest bi belavkirina xwarinê kirin. Piştî ku xwarin li ser erda zixurkirî rast kirin û her kes di cihê xwe de çik sekinî, yekî li pêpîkê xist û qêriya:

"Minnettarîîî!"

Şêrgeleyan:

"Em minnettarên te ne, ey Serok!"

"Kê ev nameta mezin da me?"

"Serok!"

"Kê ji me re ev rojên xweş û geş û serbilind pêk anîn?"

"Serok!"

"Dueya xwarinê qediya, bixwin!"

Piştî ku ên din jî gotin "bijî Serok Altaxus", nehişî kişiyan ser şîvê û bi kulman dawişandin pîvazan.

Dengê reqereq û gurmegurma kulmên ku li pîvazan didan, di ser serê akademiyê re derdiket.

Şêrgeleyên ku di temamê karên xwe de destsivik bûn û heta karê rojekê di seetekê de diqedandin, di ser xwarinê de jî wilo destsivik bûn. Di ser şîvê de hîn çarîkeke wan neqediyabû û dîsa deng bi wê pêpîka berî niha ket. Bi dengê pêpîkê re her kesî her tişt di cih de hişt, hema rabû ser xwe û berê xwe da xirbeyê di tenişt xirbeyê şîvê de.

Çolo ziqitand Dimdim û bi dizî jê pirsî:

"Niha em diçin ku?"

"Em diçin Akademiya Ilim û Edebê"

"Îcar çi karê min li akademiyên ilim û edeb û medeban heye, ez ê bêm çi?"

"Ji xwe ji her kesî bêhtir karê te li wir heye. Bi qasî ku ilim û edeb ji te re lazim e wilo ji tu kesî re ne lazim e. Qut bike û xwe ji min bernede."

Ev xirbe ji xirbeyê din hinekî cihê bû. Li hindur bi qasî du sed-sê sed kursiyên piçûk û bê piştek, deh-deh di ber hev re hatibûn danîn. Li pêşberî kursiyan li ber dîwêr televizyoneke mezin li ser maseyeke piçûk bû û li pişt televizyonê jî bi dîwêr ve ala partiyê daliqandî bû. Peykerê

Altaxus di navbera alê û televizyonê de ji newqê û berjor de li ser dikekê bû. Dika ku ji kevirên mermerî bi qasî gazekê ji erdê bilind û du-sê gazan jî fireh dihat, bi temtêleke delal hatibû lêkirin. Ev peykerê Altaxus jî baş mezin bû. Peyker ji zîv bû. Ji dawiya xirbe, televizyon tam diket xavika zikê peyker û simbêlên Altaxus mîna tîrêjên rokê bi ser televizyonê de dikişiyan xwarê.

Şêrgele bi lez û bez derbasî hindurê Akademiya Ilim û Edebê bûn û bêhis û pis heryek li ber kursiyekî di temeneyê de sekinî. Çend bêhnik neketin wê navê, dîsa deng bi wê pêpîkê ket û şêrgeleyeke hivdeh-hijdeh salî qêriya:

"Ilim?"

"Behra ilim, Serok e!"

"Edeb?"

"Edebnasê herî mezin Serok e!"

Şêrgeleyê, vê carê jî piştî ku bi zirt got "rûnin!" televizyon bi dengê herî bilind vekir û ew bi xwe rûnenişt.

Bi vekirina televizyonê re çawa ku Altaxus xuyanî kir, mîna ku dinya biheje xirepiş û guregur bi her derê xirbe ket; hemû bi carekê ve rabûn ser pêyan û di ber dengê çepik û kilîliyan re pênc-şeş dengan li ser hev "Bijî Serok Altaxus, her bijî Serok Altaxus, tim bijî Serok Altaxus!" gotin û rûniştin.

Lêbelê Çolo ne rûnişt û ne jî qut kir. Şêrgeleyê dengê xwe lê rakir:

"Heval, temam, qediya, rûne!"

Çolo dengê wê nebir xwe. Heger Dimdim pê ve ranebaya, destê xwe dananîba ser devê wî û ew wek lepek

hevîr bi kursiyê ve nezeliqandibaya, şêrgeleyê ji sedî sed wê ew jî dabaya Mehkemeya Edebê. Vê gelek kesên mîna wî dabûn mehkemeyê.

Êvar tarî bûbû û hindurê xirbe jî bi qasî ku mirov hev nas nekiribaya reş bûbû. Lêbelê gava ku Altaxus tam diket ekrana televizyonê, destê xwe ji şêrgeleyan re dihejand û dikeniya, televizyon dibû wek luksekê û heta bi qorzîbirên xirbe jî di nava ronahiyê de diman. Ji sahwa ku qudreta wî dida, dilopên xwêhdanê ha ha ji canê Çolo dinisilîn. Ji her kesî bêhtir wî bala xwe dabû ser xeberdana Altaxus û şêla wî. Û qet jî jê fêhm nedikir bê çi digot. Li gora wî Altaxus derya ilim bû, tiştekî zêde zêde kûr dipeyivî û ehmeqekî wek wî jî wê di xeberdanên wî de negihabaya. Xwe wilo haş kiribû. Dema ku Altaxus digot "Skenderê Zilqerneyn bedena xwe objektîv pêşkêşî Aristo Teles kiribû û Anştay jî subjektîv insan teqandin", wî jî di ber xwe de digot "heh bê çi fîlozf e, bê çi pêxember e!..."

Îcar gava ku Altaxus got "di eslê xwe de hêka mirîşkê ne sipî ye, reş e. Ferud ji navikê û berjêr de difikirî. Ehmeqino, eskerên hoviyan Kohistanê dişewitînin. Di eslê xwe de dîk mirîşk e û mirîşk jî dîk e. Lê hûn ker in, hûn çi ji min fêhm dikin", Çolo rabû ser xwe û bi dengekî bilind got "wilo ye ya Serokê min, wilo ye! Gotinên te hemû ji Quranê ne!..."

Dimdim zû pê ve giha, ew bi kursiyê re kir yek û di guhê wî de got:

"Kuro lawo hinekî zilam be, te ez jî bi xwe re lewitandim û hetikandim!"

Gotina Dimdim li hesabê wî nehat, li çep û rastê xwe nerî, xwêziya xwe daqurtand û bi hêrs got:

"Helbet ez zilam mim; ez zilamekî wilo me ku ez her şev dikarim sê carî bikim!"

Dimdim xwe jê aciztir kir:

"Temam qut bike!"

Qut kir. Lê piştî ku Altaxus got "ker girs e, gur hûr e û em insan jî gêrik in", dîsa dest pê kir:

"Pa heyran wilehilezîm Serok pir kûr dipeyive, ez fêhm nakim. Ker girs e, gur hûr e û em insan jî gêrik in, tê çi maneyê?"

Dimdim:

"Hişşş", got û engûşkek li xavika zikê wî xist.

Çolo ji pirsa xwe nehat xwarê:

"Pa…"

Dimdim nehişt ku a bi dû "pa" de bibêje.

"Gava ku Serok dipeyive mirov napeyive. Ew yeka han dibe bêedebî. Û li vir jî cezeyê bêedebiyê pir giran e. Heger hevalên ku ji dûr ve çavdêriyê li me hemiyan dikin, me bibînin wê me herduyan jî bêerz bikin. Bitebite!"

Di wê navê re jî Altaxus tam lê germ bûbû; digel dest û pê û serê xwe, temamê gewdeyê xwe jî di xeberdanan de bi kar anîbû. Mijara ku insan çawa ji êgir afirî bû qedandibû, derbasî avê bûbû û digot:

"Di çavên insên de baran mîna ku bi rastî ji ezmên dibare, ha! Ez ê devê Emerîkayê biçirînim! Kêzik dibîne û insan jî dipeyive. Freud ji wir pê ve li tiştekî din nedifikirî. Ehmeq, kûçik, hi ihi! Hûn hemû beredayî ne …"

Agir ketibû Çolo. Vê carê jî di ber xwe de, bi haweyê ku ji Dimdim re bibêje ji xwe re got:

"Pa ev tên çi maneyê?"

"Hişşş, tên maneya hemû tiştên herî baş; wilo fêhm bike û hew!"

Altaxus gihabû beşê bêerzkirinê û bi qîjewîj digot:

"Ez bi derewan qirika xwe ji van kerên çolê re diqelişînim. Hemû jî ji sikakan hatine, helbet ew ê ji min fêhm nekin. Bav û kalên wan jî wilo ker bûn…"

Tiliyên xwe di herdu qulikên bêvila xwe de badidan, bêvil bi destmaleke mezin paqij dikir û destmal li ser ruyê xwe digerand. Tifî derdorê dikir. Çep û rast bi simbêlê xwe digirt û dikişand. Bin çengên xwe dixwirand. Geh defa sênga xwe, geh herdu xavikên kêlekan û berzikê xwe difirkandin. Fanêreyê sertaziyê xwe bilind dikir, zikê xwe berdida derve, tiliya xwe tam dixist hindurê navika xwe û digot:

"Freud bêexlaq e!.."

Aha tam di vir de Çolo dîsa berê xwe da Dimdim û bi gotinên lewitî Freud da ber hev:

"Xuya ye ku vî bêbavê Freud Serok pir êşandî ye. Hek, ev kî ye, ji ku ye û li ku ye? Ez ê wî kujim. Pa ez ê di patikê bin serê bavê wî!..."

Dimdim hişk bi gurçika çîmê wî ê rastê girt û bi ser hev de guvaşt:

"Miheqeq niha hevalan ew kujtiye. Bes e, karibe bi xwe û nepeyive!.."

Perwerdeya Altaxus a bi rêya vîdyoyê piştî ku qederê

seetekê dom kir, şêrgeleyekê televizyon girt û hema pê re li pêpîkê xist. Dû re jî got "kitêba edebê" û çarhawêr ampûl pêketin.

Bi pêketina ampûlan re bîst-sih şêrgeleyî xwe dadan kêşa kitêbên ku li wê navê bi qasî qamekê ji erdê bilind bûbû û di hilm û pifekê de kitêb li temamê şêrgeleyan belav kirin. Kitêbek jî dabûn destê Çolo û hoviya Çolo jî bi haweyê tîp, kît û berkîtan bû. Wî jî mîna hemiyan ev kitêba ku ji nozdeh rûpelan pêk hatibû, danîbû ser çongên xwe û temamê awira xwe berdabû ser bergê wê; li sûretê Altaxus dinerî û navê kitêbê dixwend.

"Dîtina Serok hêsan e lê fêhmkirina wî zor e!"

Bergê çep û rastê kitêbê xwerû sor bû. Lêbelê sûretê Altaxus sipî bû. Sûretê wî li ser herdu hêlan jî hebû. Çolo navê nivîskarê vê kitêba ku "Heval X" bû rast dixwend, lê wî digot qey nivîskarê wê Altaxus e. Heval X li Ewrupayê wek "profesorê kultur û edeba kurdî" dihat naskirin û di zanîngeha televizyona partiyê de derza zimên, kultur û edebê dida xelkê.

Çolo dîsa li Dimdim bûbû bar. Rûpelê pêşî vekiribû û di rêza duduyan de asê mabû.

"Ez nizanim bixwînim, hinekî jî bi min dakeve gidî! A hema vê hevokê ji min re şerh bike."

Hevok giran bû û Dimdim jî jê fêhm nedikir.

"Ez çi zanim bê jeopolitîka ku di terka globalîzma cihanî de Altaxus daye ber xwe çî ye? Miheqeq tiştekî pir baş e, wilo fêhm bike, derbas be û hew."

Çolo wilo kir. Lê hîn bêhnikek-dudu neketibûn wê

navê vê carê jî got:

"Altaxus, ne bi tenê hîmdarê insaniyeta miletê koh e, ew di heman wextê de, bi sentez û antî tezên xwe ên pêşker, ravêjê insaniyeta temamê dinyayê ye jî. Dimdim, pa bi telaq min tiştek fêhm nekir. De ka hema piçekî ji min re bibêje gidî!"

Dimdim bêyî ku xwe zivêr bike, kemlan pê re peyivî:

"Heyran, wileh ne ez û ne jî kesek ji van ên li vir, tiştekî ji vê kitêbê fêhm dikin. Min gelekî xwe lê ceriband ku ez hîn bibim. Lêbelê nebû û min li ser gotina alimên partiyê, her peyveke kitêbê wek peyvên ji Quranê qebûl kir. Ma tu ji Quranê fêhm dikî?"

"Na!"

"Ê ev jî Quran e, wilo bibîne û xwe ji vê êşkenceyê xelas bike, weh!"

Gotina wî tam di serê wî de rûnişt. Çolo êdî nema jê pirsî û bi wî zimanê hoviya xwe a sikakê li ber xwe da.

Di vê perwerdeyê de jî bêhnvedan tune bû û ji bilî çûna tuwaletê, daxwaz û xwestin û bikaranîna her tiştî jî qedexe bû. Neh-deh şêrgeleyên keç û xort bêwestan li pêşberî perwerdekaran diçûn û dihatin û ji serê wan pê ve li tiştekî din nedinerîn. Di wê navê re dema ku hin dipeyivîn û daxwaza hin tiştan dikirin, ev keç û xortên nehtor hema bi wan ve dizeliqîn û ew di cih de bêdeng dikirin. Piraniya kesên ku rê li ber wê bêdisiplîniyê vedikirin jî ên mîna Çolo nuhatî bûn.

Piştî ku perwerdeya edebê jî li derdora seetekê ajot, dîsa deng bi wê pêpîke ket, her kesî devê kitêba xwe girt û

kitêb dirêjî destên keç û xortên ku nehtorî li wan dikirin. Bi dû danheva kitêban de vê carê jî jineke pêncî salî qêriya:

"Dewreee!" got û ji her derê xirbe bi sedan ampûlên piçûk û mezin pêketin. Bi pêketina ampûlan re Çolo veciniqî û di cihê xwe de lerizî. Dimdim zû pê ve giha, xwe xist bin çengê wî û jê re got:

"Li vir tiştekî ku mirov jê xof bigre tuneye."

"Îcar çî ye?"

"Îcar jî dora ku em ê li sûretên bi dîwaran ve binerin û nivîsan bixwînin", got û berê wî da nivîsa ku bi dîwarê pêşberî wan vebû.

"Bimre hebûn!

Bijî nebûn!

Bimre zanahî!

Bijî nezanî!

Çolo "wilo çilo ye?" got.

Dimdim guh li "wilo" û "çilo"ya wî nekir, berê wî xist dîwarê ku diket paş wan û jê re got "de ka van herçend rêzan bixwîne."

Ev slogana han jî wek ên din bi tîpên mezin hatibûn nivîsandin.

"Nepeyive, lêbelê ku tu peyivî jî li ser qudreta Serok bipeyive!

Bikuje, lê ku te nekujt jî seqet bike!

Efû neke, lê ku te efû kir jî pîs bike !"

Dimdim nehişt ku ew nerîna xwe a di derbarê sloganan de bibêje û hema berê wî da dîwarê hêla bakur.

"Zanahî qelsî ye!

Nezanî xurtî ye!"

Çolo çawa ku got "rast e, wilo ye", Dimdim hema berê wî da dîwarê ku peykerê Altaxus pê vebû.

"Ez nizanim Serok dizane!

Ez nabînim Serok dibîne!

Ez netiştek im Serok her tişt e!"

Çolo piştî ku got "sedeq ji vê gotinê re", herdu çavên xwe firkandin û ji cihê ku lê sekinîbû dewam kir:

"Pir rast e, em netiştek in; heger em tiştek bana ji xwe hetanî roja îro em ê tiştek bana."

Dimdim vê carê jî hişk bi çena wî girt û serê wî bi jor de rakir. Jor bin zikê akademiyê bû û sûretê Altaxus û sloganên herî mezin jî bi wir vebûn.

"Tu derewîn dibî, tu solalês dibî, tu bêbext dibî,

tu çi dibî bibe lê girêdayê Serok Altaxus be!"

"Bijî Serok!

Dîsa bijî Serok!

Her tim bijî Serok!"

Çolo piştî ku tibabekî xwend, li hevpeyvîna ku şêrgeleyan bi hev re kiribûn asê bû û alîkarî ji Dimdim xwest. Dimdim jî nemerdî nexistê û bi dilekî rihet beşekî hevpeyvînê jê re xwend:

- Heval, ji bo ku tu baweriya Serok bi xwe bînî te çi kiriye?

- Min tam sih û heft rojan xwarin nexwariye.

- Lêbelê heval, min çar rojan av venexwariye û pêncî û pênc rojan jî xwarin nexwariye.

- Heval, gelo tu dizanî ku mirov çiqasî xwe ji Serok re

deyne û di kovar û rojnameyên partiyê de li ser xwe binivîsîne û xwe piçûk bike, mirov jî wê ewqasî mezin bibe?

- Ma çawa ez nizanim, heval! Ez her roj axa bin sola Serok maçî dikim.

- Heval, te çend hevalên ku di nav partiyê de xayin û ajan bûn kujtin?

- Heval, min hetanî niha 39 ajanên ku bi salan di nav partiyê de bûn û qaşo bi eskerên hoviyan re şer dikirin, kujtin.

- Heval gelo tu dizanî ku bi mirina Serok re dawiya dinyayê tê?

- Ma çawa ez niaznim, heval!

- Eman eman, ruhê min di ber ê cenabê wî keve!

- Milyar carî jî ê min, heval!

Hevpeyvîn li hesabê Dimdim nehat û dengê xwe birî. Dimdimê ku cara pêşî bû bi vî rengî nivîsên akademiyê dixwendin, ruyê xwe tirş kir û bêyî ku tiştekî bibêje serê xwe berda ber xwe.

Li vê akademiya ku dişibiya mêşdanên çoliyan, ji sûretên Altaxus pirtir tiştek tune bû. Ji binê akademiyê û hetanî ku digiha bin zikê akademiyê bi her derê ve hawe bi hawe sûretên wî hebûn. Sûretên şêrgeleyên kujtî jî pir bûn, lê ne bi qasî ên Altaxus.

Di xwendina dewreyan de xeberdan serbest û xirecir jî qedexe bû. Şêrgeleyan bêyî ku temena xwe xerab kiribana û ji vir gazî ê li wir kiribana, dikarîbûn di derbarê sûret û nivîsan de bi hev re bipeyivyana. Bi vê serbestiyê ji her kesî bêhtir kêfa Çolo hatibû. Mêrik xwe dabû tengala Dimdim

û bi kêf û eşq ha ha jê dipirsî:

"Zindî ne tiştek in, kujtî her tişt in! Ev tê çi maneyê?"

"Tê maneya ku divê mirov zû xwe di ber doza miletê xwe de bide kujtin. Welat bi kujtiyan heye."

"Rast e, rast e, wilo ye, wilo ye…"

Çolo mîna sofiyê ku bi tena serê xwe li mizgefta Xerêb di tewacê de bi sur ketibû, bi "hayellahê" dabû naftarên gund û li her tiştê ku bi çavên wî diket ha ha dizikirand.

"Ji Xwedê tê veşartin lê ji Serok nayê veşartin!"

Serê xwe dihejand, li sênga xwe dixist û digot:

"Sedeq ji cenabê te re! Ma ji şêx û mişaxiyan tê veşartin ku heta ji cenabê te jî bê veşartin!"

Bi deng disediqand û dengê bilind jî qedexe bû. Dimdim ziqitandê:

"Heyran wilo nabe, hêdî hêdî…"

"Li min negire, daye nava min!..."

Çolo bala gelek şêrgeleyan kişandibû ser xwe û ew yeka han jî hişê şêrgeleyên ku dewrê xwe dixwendin têk dibir. Di dawiyê de Mulayim Hemê ku berpirsyarê exlaqê wê derê bû xwe gihandê û bi zirt jê re got:

"Heval, vira ne mizgeft e, bêexlaqiyê meke!..."

Li şensê Çolo ku dawî li dewreyan hatibû, pêpîka razanê lêxistibû û nûnerê exlêq Mutewazî Osê jî berî her kesî çûbû razanxaneyê. Mulayim Hemê mûyekî jê hûrtir bû û xwedî desthilatiyeke bêsînor bû. Çolo Altaxus di rengê şêxan de bi bîr anîbû û Altaxus piçûk xistibû. Berpirsyêr dev û bêvila gelek şêrgeleyan li wir pelixandibû û nûner jî çendek kujtibûn.

Dema ku herheft şêrgeleyên noberdar bi hev re li pêpîkan xistin, seet tam pêncê sibehê bû û çavên Çolo jî nuh çûbûn ser hev. Lê digel wî haweyî jî ew berî her kesî ji xewê hilqevizî, li qûn rûnişt û mîna dînan li derdora xwe nerî. Dimdim di kêleka wî de servedayî xwe diveparimand, lê dinerî û dîsa jî ew nas nedikir. Da xwe ku rabe lêbelê kelax pê re ranebû. Laşê wî mîna rêsiyên herêma wî li hev geriyabû. Ji rêyeke dûr û bi teq û req hatibû û bi ser de jî qet xew bi çavên wî nebûbû. Şeva xwe bi carekê ve bi edeba xwe a ku wê derketa meqamê Altaxus re bihirandibû. Li gotinên herî xweş û têgehên mezin geriyabû û yek jî peyde nekiribû. Xwe dabû ber vê sêncê, çûbû ber wî dîwarî, daketibû ber wî kendalî û li dan û stendina kesên ji xwe zanatir temaşe kiribû. Li civata maqûl û axayên têriyan rûniştibû. Hişê xwe berdabû ser tevgera melayên mintehî. Ilmê xwe ê tûrik tevdabû û dîsa jî tiştekî ku wê di hizûra Altaxus de bi kêrî edeba wî hatibaya bi dest nexistibû. Li ser çarlepikan derketa pêşberî wî derdek û li ser pêyan çûbaya derdekî din bû. Di zimanê kohî de navê herî mezin mîr û mîrekî bû û Altaxus jî li ba wî ji mîr û mîrekên temamê dinyayê mezintir bû. Li padîşahiyê pir fikirîbû, lê di dawiyê de ew jî neketibû serê wî. Nîvê şeva xwe bi şahînşahiyê re derbas kiribû û dev ji wê jî berdabû. Li navê Xwedê û pêxemberan kûr bûbû û hûr bûbû û hênijîbû.

Li vê razanxaneya ku navê wê "Koşkxane" bû, şêrgeleyan zû xwe dan ser hev û çengî derve bûn. Ji xwe tiştekî ku pê daketibana jî tune bû. Her kes girêdayî raza bû. Û

seranserî razanxaneyê jî bi sê doşekên ku ji pûş û pelaxê dagirtî bûn, seraqet li erdê raxistîbûn. Tiştê ku diva bû bidana ser hev bi tenê hew betanî bûn û ew jî hemû karê hilmekê û pifekê bû.

Çolo berî her kesî xwe pev xistibû û li wê navê çit sekinîbû; bi çavekî nivîsa ku bi dîwêr vebû dixwend û bi çavê din jî li Dimdim temaşe dikir.

"Pêşî bi şik li dirustiya xwe û dû re jî li a hevalê xwe binere!"

Serok Altaxus

Dimdim jî mîna ku qet hayê wî jê tune bû li ser cihê xwe sistûpistî diqelqilî û bêdilî xwe bi şêrgeleyan re dipeyivî. Ew jî ranezabû. Lêbelê a wî ne ji kêfan, ji qehr û merezê bû. Li gora wî Keleha Mezlûman navenda şoreşê bû û li wê navendê jî her tişt di rengê xerabiyê de li hev diqulipî. Di hatina xwe a vê carê de ji nêzîk ve gelek aliyên şoreşê dîtibûn û ji şoreşê tirsiyabû; li her tiştî bi şik nerîbû û tiştan jî baweriyên wî yek bi yek fik kiribûn. Sahwê girtibû hinavên wî û şefa xwe bi ax û keseran derbas kiribû.

Dimdim piştî ku Çolo li razanxaneyê da rûniştandin û bi lez û bez ji razanxaneyê derket, nîv seetek neket wê navê, bi nûnerê terbiyê re li Çolo vegeriya û ji Çolo re got:

"Karê min hata bi vir bû. Êdî ez niha te teslîmî nûnerê terbiyê Mumtaz Remê dikim û ez li cihê ku jê hatibûm

vedigerim. Û bi xatirê we."

Bi çûna Dimdim re Çolo xwe hîn bêhtir nêzîkî Altaxus dît û ji kelecanê hinavên wî mîna pêlên behran di ser hev re qulipîn. Heger nûnerê ku di heman demê de wek îdeologê terbiya partiyê jî dihat naskirin û hema jê û wir de bi terbiya keçekê daketibû, ew li ber bermîla çopê nedaba rûniştandin, Çolo wê xwe li ser pêyan negirtibaya. Nûnerê terbiyê piştî ku bi zirt û pirtan û tifkirinê baş erza keçikê şikenand û keçikê jî qet dengê xwe nekir, bi hêrs li Çolo vegeriya, serpozika qundera xwe bi haweyê ku wî bi xwe re bibe li çîmê wî da û meşiya. Çolo fêhm nekir. Nûner vê carê jî lê zîvirî û bi herdu destan jê re li camcamkan xist. Çolo fêhm kir û mîna tajiyekî ber pê de çeng bû.

Niha êdî berê wî ketibû meqamê Altaxus; piştî çend bêhnikên din wê gihaba wir û ji devê deriyê meqêm heta bi ber lingên Altaxus wê bi zikişkê çûbaya. Mêrik wilo difikirî, ji kêfan re mîna bergîla têrcehî ha ha ba ji ber diçû û nûnerê ku bi şev û rojê derza terbiyê dida şêrgeleyan jî berê wî dabû dezgehên şoreşê.

Bi rê de Çolo xwe negirt:

"Heval, Serokê me û temamê dinyayê", got û Mumtaz Remê jî hema pê re kulmek dawişand devê wî.

Çolo cefilî, xwe bi paş de vekişand û vê carê jî got:

"Weh weh, heval, heval!..."

Remê piştî ku hinekî lê nerî, hişê xwe baş berda ser terbiya wî û terbiye neeciband, çend şiqamên çivir pê ve zeliqandin, bi pêxêla wî girt, hejand û hejand û bi zirt û pirt jê re got:

”Bêterbiye, mirov li himberî îdeologan wek te nake! Gava ku te xwest tu bi min re bipeyivî pêşî destê xwe bilind bike.”

Çolo ji tirsan reşxeriqî û bêhemdî xwe got:

”Heval…”

Remê qêriya:

”Pêşî destê xwe bilind bike”, got û pehînek li defa sênga wî xist.

Çolo bi pehîna wî re di nav heriyê de veziliya. Ew hîn di wê rewşê de bû, Remê kişiya ser û çend pehînên din li termaza wî xistin. Çolo destê xwe hilda, lê fêde nekir. Remê destûra xeberdanê nedayê, bi qehr “bide dû min”, got û rehwankî meşiya.

Dezgehên şoreşê ji wan û hema bi wir de bûn û bi xof xuyanî dikirin! Çirûsk û rivînên agirê ku ji wan diçûn, dengê sîlehan û carecar û hewar hewara jin û mêran di felekan re derdiketin. Kûçik jî direyan. Di eslê xwe de asas a ku Çolo ji desthilanîn xistibû, ew bûn. Heger Remê ew rast biribaya beşê êşkenceyê û kujtinê, ji sedî sed wê Çoloyê ku şeqlovizkî bi rê ve diçû ji qiram ketibaya û heta belkî dilê wî jî sekinîbaya. Lêbelê Remê ew biribû beşê aşxaneyê. Û li wir jî pazdeh-şazdeh şêregeleyên bêrih û bêsimbêl û serzelût tenûr dadabûn û haziriya xwe û nanpêjanê dikirin. Li vir bêhna Çolo hinekî hat ber. Lêbelê wê bêhnvedanê qey kêlîkekê-duduyan ajot û Remê berê wî da deriyê ku ji hewşa aşxaneyê diçû hewşa din.

Bi vekirina derî re devê Çolo bihustekê vebû, rimekê bilind bû û mîna pelê çilo ha ha ricifî. Remê zû lê hayî bû;

ew ji newqê ve hişk zeft kir û di serê rêza herî nêzîkî xwe de da rûniştandin.

Vir hewşa Edaleta Şoreşê bû; temamê şêrgeleyên li Keleha Mezlûman li vir civiyabûn, sef bi sef li ser beşt û mircaqan rûniştîbûn û bêhis û pis li Mehkemeya Şoreşê, girtiyên wê û sûretên Altaxus temaşe dikirin. Sûretên Altaxus bi her derê dîwaran ve bûn. Sûretên wî ji hejmara şêrgeleyên rûniştî pir zêdetir bûn.

Li vê mehkemeya ku girtî geh bi demaçeyan, geh bi kêr û xinceran û geh jî bi dardekirinê dihatin kujtin, di rengê kohî de tiştekî jî xuyanî nedikir. Her derê mehkemeyê bi motîvên sosyalîzma rûsî û tiştik û miştikê Altaxus xemilandîbû. Mehkeme ji yazdeh kesan pêk hatibû. Seroka wê yeke qut e girover, kulfisî û navser bû û ên din jî hemû hivdeh-hîjdeh û nozdeh salî bûn. Endamên mehkemeyê şeş jê keç û çar jê xort bûn. Girtî jî ji bilî du keç û sê xortên ku hatibûn kujtin, duwazdeh xort û heyşt keç bûn. Destên wan ji paş ve girêdayî bûn û li ser pêyan ziq li mehkemeyê dinerîn. Hemiyan jî hîn bîst sal nekiribûn.

"Welato û Gulçînê", seroka mehkemeyê Sevgî Hanim got û dewam kir:

"We xwestiye ku hûn hevdu maçî bikin, lê hûn pê re negihane; çavdêrên edeb û exlêq di ber we re derketine û kiryara we nêvcî maye. Îcar maçîkirina di rengê a we de jî sekseke subjektîv e. Seks dijminê Altaxus û şoreşê ê herî mezin e. Seks maka bêexlaqiyê ye, bêexlaqî ajantî û ajantî jî qesda kujtina Altaxus bi xwe ye. Wilo ye yan na?"

Herduyan bi hev re gotin:

"Wilo ye, heval!"

Sevgî:

"Îdeologên partiyê rojê sê seetan li ser ku seks mirov çiqasî bêexlaq dike derz dane we jî yan na?"

"Derz dane me, heval."

"Gotina we a dawî çî ye?"

Gulçînê giriya û tene tene got:

"Em herdu pir ji hev hez dikin. Me cahiliyek kir û em ê tu carî nema wê cahiliyê bikin. Me bibexişînin."

Sevgî piştî ku destê xwe ber bi Welato de dirêj kir û Welato jî wek Gulçînê got, di cih de biryara xwe da:

"Mehkemeya Şoreşê bi delîlên xwe ên diyar û nediyar, bidestxistina gelek nameyên xefî û şahidên xwe ên veşirtî û lixwemikurhatina herdu bêexlaqan, gihaye wê baweriyê ku bêexlaq, sergirtî derbasî xeleka servekirî bûne û pê li qudreta cenabê Altaxus û temamê miqedesatên şoreşê kirine. Îcar li gora qanûna sosyalîzma hevdemîn benda 125an ku yekser cenabê Altaxus û miqedesatên şoreşa gundî û karker diparêze, sûcê van herdu rezîlan kujtine. Û ez kujtina wan dixwazim!"

Bi gotina wê re temamê endamên mehkemeyê jî bi yek dengî kujtina wan pejirandin û du xwînrijên şêrgele hema ber bi wan de qedimîn. Herdu ji nav girtiyên din veqetandin û bêyî ku çavên wan girêbidin, ruyê wan xistin derba demaçeyan û li bendî emrê kujtinê sekinîn. Xwînrij di wê rewşê de wilo sekinîbûn û van herduyên din jî dest bi sloganan kirin:

"Bijî Serok Altaxus! Bi xwîn, bi can, bi ruh em bi te re ne

ey Serok", gotin û seroka mehkemeyê dengê xwe hilda:

"Temam, êdî hûn dikarin wan bikujin!"

Herdu evîndar gihabûn slogana "tu roja me yî, ey…" û devê wan bi agirê ku ji devê demaçeyan pijiqî tije bû. Welato berî Gulçînê li erdê ket û Gulçînê jî teniştkî bi ser de kumişî. Dema ku şêrgeleyên termkêş bi lingên wan girtin û bi dû xwe de kişkişandin, ji çavên Gulçînê hîn jî hêsir diherikîn.

Seroka mehkemeyê bi dû kujtina van herdu dildaran de, qederê bêhnekê çavên xwe li ser koma şêrgeleyên guhdar gerandin û bi qîjewîj got:

"Sîpano û Delalê, nobedaran hûn di hindurê tankêra avê de himbêzkirî dîtine. Û himbêzkirina keçekê û xortekî di cihekî ewqasî îlegal de jî sekseke objektîv e. Seksa bi haweyê a we, qehpitiyeke bêsînor û ajantiya herî mezin e! Qepbitî şoreşê pasîv dike. Û pasîvîzekirina şoreşê jî ajantî ye. Heval, hûn ajan in. Dewleta Hovistanê ji bo kujtina Altaxus û hilweşandina şoreşê hûn şandine vê keleha miqedes. Wilo ye yan na?"

Delalê devê xwe vekir, lê Sîpano berî wê peyivî:

"Wilo ye heval, lê em ne ajan in. Tankêra avê qul bûbû, tankêr ji avê zû vala dibû û di wan rojan de jî ji akademiyê re av pir lazim bû…"

Sevgî dengê xwe lê rakir, "zû biqedîne", got û hişk destê xwe li maseyê xist.

Sîpano li îfadeya xwe lezand:

"Loqek benîştê Delalê hebû û bi benîşt jî ew qul asê dibû. Pêşî Delalê bi tena serê xwe çû ku qulê biseyîne, lê

heq jê derneket. Dû re em tev de çûn…"

Serokê dîsa erza wî şikenad û xwest ku hema gotina xwe biqedîne.

Sîpano jî wek wê kir, bi zirt got:

"Erê ha, heval! Em ketibûn hindurê tankerê, me herduyan bi hev re tam destê xwe danîbû ser qulê û hevalê nobedar ji me re li pêpîkê xist. Me tu qul mil asê nekirin û em hema derketin…"

Sîpano wê hîn bigota lê serokê nehişt û vê carê jî ji Delalê pirsî:

"Ma Sîpano rast dibêje yan derewan dike?"

Delalê bi dengekî nizim û rûyekî fedîkoyî bersiva wê da:

"Sîpano hemû rast got; erê wilo bû."

Sevgî Hanim mîna ku Altaxus li bendî wê bû, li hemû tiştî bi lez diçû. Piştî ku Delalê jî gotina xwe qedand, hema yekser rabû ser xwe û qerara xwe li ser pêyan da:

"Ez we ji benda 125an, ceze dikim!"

Lêbelê çawa ku wê wilo got, jineke bejinçinarî jî ji nav koma şêrgeleyên rûniştî rabû ser pêyan û bi qîrewîr got:

"Bijî seks! Bimre Altaxus û mehkemeya wî a ji rezîlên wek we! Qehp û qehpa herî mezin Altaxus û seroka mehkemeyê ye! Altaxus ajanê dewleta Hovistanê ye!..."

Vê navtengzirava jinan wê hîn pir gotibaya, lê dengê wê zû birîn. Ji vir û wir ve şêrgeleyên xwînrij û termkêş mîna gur û wawîkan kişiyan ser û kelaxê wê dan ber derbên kêr û xinceran. Kelax zîvar zîvarî kiribûn û hîn jî lê didan. Heger seroka mehkemeyê ew ne sekinandibana, kî

dizane belkî goştê wê jî mîna ê Şevger kiribana qitîtk qitîtk û biavêtana ser Moristana Şoreşê.

Piştî ku Sevgî Hanimê mehkemeya Sîpano û Delalê avêt rojeke din, Mumtaz Remê ziqitand Çolo, ew rakir, bi destê xwe ê rastê deriyê ku bi nivîs bû işaretî wî kir û ber bi derî de meşiya. Çolo jî di temeneyê de da dû û temamê awira xwe berda ser nivîsa ku di sênga derî de bi tîpên mezin "BEŞÊ HEDAYETÊ" hatibû nivîsandin. Navbera derî û cihê ku lê rûniştibûn sed metreyek hebû û Remê jî giran giran diçû. Lê piştî têgiha ku Çolo nivîs bi haweyê tîp û kîtan xwendibe jî êdî ji nivîsê fêhm kiriye, lezand û bi hilmekê re xwe gihand deriyê ku ji bal îdelogan ve xiliqandî bû. Remê li gelşa mifteyên li ser xwe zêde neawiqî, zû bi ser mifteyê vebû. Derî bi hêrs vekir û bêhnekê ziq li herdu çavên Çolo nerî. Dû re jî xwe çengî pişt kir, "bêşeref", got û bi pehîna xwe re ew pekand hindurê hewşê. Çolo yekser ji desthilanîn ket, mîna tevna pîrê li hev geriya û kelûgirî got:

"Heval, sûcê min çî ye?"

Remê bi ser de hilbû:

"Pêşî destê xwe bilind bike. Û dû re jî li bendî gotina min bisekine bê ka ez destûrê didim te yan na, bêterbiye", got û pehîneke din pê ve zeliqand.

Di wê navê re jî şêrgeleyekî ku ji çepilên xwe ve daliqandî bû ha ha gazî Çolo dikir:

"Heval, Remê ajan e, wî bikuje! Bijî Altaxus!..."

Remê bêhnekê dev ji ê li erdê veketî berda û berê xwe da ê bi çengel ve daliqandî:

"Kamil Hesê, bêhna xwe fireh bike, hemû du seetek ji te re maye ku ez ê bi ser termê te de jî bimîzim…"

Kamil Hesê îdeologê perwerdeyê kesê nehan û Mumtaz Remê jî îdeologê kesê hivdehan bû. Îdelogên berî wan heryek bi destê ê ku li şûna ê din bûbû îdeolog hatibûn kujtin.

Çolo li erdê vezilandî destê xwe rakir. Remê jî piştî ku jê re got "rabe ser xwe", destûra xeberdanê dayê û bêyî ku lê guhdarî bike meşiya.

"Ez fêhm nakim bê tu çima van asaqan di min de dikî. Gelo min çi bêedebî li himberî te kiriye?"

Remê dengê wî nebir xwe, qelpaxa çala devgirtî hilda, xwe bi ser çalê de tewand û peyivî:

"Ev jî Hêtûna Şoreşê ye. Gelek ajanên mîna te di vê hêtûnê de bûn xwelî."

Bi vê gotinê qurpînî bi nava Çolo ket, çavên wî ên zerdoqî çûn xwarê, zimanê wî şikest û lerizî; bi vir de û wir de pekiya û dilopên mîzê ha ha xwe bi nav şeqan de berdan. Kabokên wî jî fisiyabûn. Û heta ziktêrî ba belkî verşiyaba jî. Ew haweyê wî tiştekî zêde li hesabê Mumtaz Remê hatibû. Mêrik terbiyezanekî ku di karê xwe de ne bi ser ketîbû û Altaxus jî li ser wê yeka han çend carekî erza wî şikenandibû; bi dehan şêrgeleyên ku li dijî terbiya wî sekinîbûn ji canê xwe bûbûn û Çolo jî digel ku qet ji metodên terbiya wî fêhm nekiribû, tam li gora terbiya wî tevgeriyabû. Çolo hîç nizanîbû ku îdeologiyeke mezin li pêşiya wî bû û her şêrgeleyê ku bûba îdeolog jî diva bû di xendeqên dezgehên şoreşê re derbas bûbana û Çolo jî di wan

xendeqan de bi rêz û tertîp meşiyabû. Remê hindik mabû ku ji kêfan bifiriya. Bi xeberên çort ajotibû ser terbiyexwazê xwe û qederê du-sê deqîqeyan bêwestan tif kiribûyê. Terbiyexwazê wî jî ne destê xwe hildabû, ne peyivîbû û ne jî ruyê xwe jê gewirandibû. Serê xwe ê bergîlî berdabû ber xwe û li himberî wî bêkip sekinîbû. Êdî ji wir û pê ve qet pêwîst nedikir ku ew li beşên Hedayetê gerandibaya. Çolo sadiqekî wilo bû ku li ser gotina Altaxus her tişt dikarîbû bikraya. Remê di perwerdeya xwe de bi ser ketibû û bawerî pê anîbû ku di vê carê de ji sedî sed wê ji Altaxus sipasiyeke mezin stendibaya; ji ber ku Altaxus, Çolo bêderb û sadiqekî tam terbiyekirî xwestibû meqamê xwe.

"Bide dû min ajanê pîs", got û ber bi Zindana Şoreşê de meşiya.

Çolo vacavaca û lewliqî da dû û bi çar çavan li zindanê û girtiyên ku bi sloganan diqêriyan nerî.

Zindan bi mîmariyeke delal ji betonê û kevirên şehkirî li ser du qatan ava bûbû. Ji der ve de mîna qesran û ji hindur ve jî mîna xana keran xuyanî dikir.

Remê giha ber qulikên beşê hicreyan û girtiyan jî dengê sloganên xwe ên yekrengî bilind kirin:

"Bijî Serok Altaxus! Bi can, bi xwîn, bi ruh em bi te re ne ey Serok!..."

Bîst û neh girtiyên ku wek kadroyên partiyê bi nav dibûn, di sê hicreyan de bûn û giş jî li ser dema ku Altaxus li akademiyê peyivîbû, kuxuya bûn û di xew re çûbûn hatibûn girtin. Li gora dergevanê zindanê Melûl Hesoyê ku ji pênc mehan carekê rapor dida îdeologên partiyê, di

nav wan girtiyan de ên ku ji salekê kêmtir raza bûn sê keç û pênc xortên bajarî bûn û ew jî bi jana zirav ketibûn.

Mumtaz Remê piştî ku di ber hicreyên qulqulî re hêdî bi hêdî derbas bû û bi wî rengî xwe gihand hindama hicreyên kor, sekinî û qederê hilmekê bi ruyekî kirêt li Çolo nerî. Dû re jî bi hêrs deriyê zindanê vekir û bi dengekî bilind jê re got:

"Ji Altaxus pê ve tu kes nikare ajantiyê ji ser te rake û te bibexişîne"

Çolo vê carê tam ket hev, mîna dîkê ku bide nav moristanê bi vir de û wir de hilqevizî û kelûgirî peyivî:

"Ez ne ajan im, ez sola bin lingê Serok im, ez…"

Remê nehişt ku zêde bike:

"Were bibîne da tu bizanibî dew birayê mêst e", got û pê ve beziya. Bi çepilê wî girt û mîna qerpalekî ew bi hindurê zindanê de avêt.

Şingeşing bi deriyê zindanê ket û tîrêjên rokê kişiyan hicreyên kor. Tevzînok bi canê Çolo ve hilkişiyan, gazekê ji cihê xwe bilind bû û mîna xiltê ku bi ser qula xwe venedibû, bi qûncikên hicreyê ve habela beziya. Derî vebû û şêrgeleyek derbasî hindur bû. Dilê Çolo mîna lûlkê êş lê xist û sêng zewirand. Êdî niha dor hatibû wî û di wê mehkemeya doh de wê ew bidana ber guleyan û di heman wextê de jî bi kêr û xinceran kişiyabana ser cendekê wî. Aha bi xwe re wilo dipeyivî û şêrgeleyê pê ve danî:

"Çolo xwe bide ser hev!"

Ev dengê jinekê bû û wî jî jin bi serkulekê nedihesiban-

din. Hinekî bêhna wî derket. Lê piştî ku seroka mehkemeyê hat bîra wî, jin di çavên wî de bûn devçirên mêran, dilopên mîzê jê niqutîn û heta ku jê hat qêriya:

"Eeeehew!"

Şêrgeleya ku şika dînitiyê jê kir, di ber xwe de bêdeng beşişî:

"Heval, ev te aqilê xwe xwariye", got û deriyê hicreyê vekir.

Çolo jî çawa ku ew dît, mîna zîzokê çar hawêrê xwe li ser betonê rûniştkî zîz bû û serqûşkî da nav:

"Ez ne ajan im, ez ne ajan im! Bijî Serok Altaxus, Serok…!"

Şêrgeleyê jê dûr sekinî û kubar pê re peyivî:

"Helbet tu ne ajan î, tu bi dê û bav kohistanî û kezebkirê Serok î."

Çolo sist bû û hinekî bi ser xwe ve hat. Lê piştî ku şêrgeleyê got "de zû xwe kar bike, heval hemû li bendî te ne", dîsa bû ew ê berî niha. Devê wî li hevgeriya û tewşikî da ber xwe:

"Ha ha, wax wax, Altaxus, haho, Serok, bijî…"

Şêrgeleyê dengê xwe lê rakir:

"Qut bike! Berî ku Serok Altaxus bê Baregeha Şoreşê, divê em li baregehê bin", got û bi destê wî girt.

Çoloyê ku bi van gotinan gavên wî hatin ber wî, destê xwe bi dest ê wê ve berda û hema rabû ser xwe. Şêrgeleyê jî geragup kir; li her tiştî lezand û bi yektûşê re ji zindanê derketin.

Navbera vir û Baregeha Şoreşê bi meşa koçerekî pênc-

şeş deqîqeyek û bi meşa şêrgeleyekî jî du-sê deqîqe filan digirtin. Şergeha Şoreşê bi baregehê ve bû û asêgeha Altaxus jî çend gavekî ji wan û bi wir de bû. Li baregehê bi hejmar 40 şêrgeleyên nuhatî di temeneyê de rêz girtibûn û hemû li bendî Altaxus bêdeng sekinîbûn. Altaxus ji heftê carekê û carina jî ji du hefteyan carekê dihat Keleha Mezlûman; li akademiyê qederê seetekê ders dida îdeolog û kadroyên partiyê û bi şêrgeleyên nuhatî re dipeyivî. Altaxus li bajarê Çamê rûdinişt.

Şêrgeleyê piştî ku Çolo xist nav rêzê û li wê navê çitikî sekinî, Nûnerê Disiplînê Helîm Xelê jî hema dest bi xeberdana xwe a her tim kir:

"Baş li min guhdarî bikin!

Dema ku Serok hat, hûn ê xwe tam bi ser hev de biguvêşin, ziq li ezmên binerin û mîna şiveke hesinî rast bisekinin. Wekî din sûc e. Kuxuk, xurandin û xeberdan qedexe ye. Hilma xwe hêdî bi hêdî berdin", got û li xirepişa ku bi asêgehê ketibû nerî. Wî hîn wilo li wir bi çar çavan dinerî û ji nişkê ve şêrgeleyê ku bi keleşkovê ji rêzê çend gavekî dûr sekinîbû qêriya:

"Haydarîîî!"

Ev têgeh dihat maneya ku "Altaxus hat!" Wek vê gelek têgehên ku wan bi xwe çêkiribûn hebûn. Îcar piştî ku Altaxus û koma şêrgeleyên pê re ji rêzê xuyanî kirin, Helîm Xelê dest pê kir:

"Pir haydarîîî!" got û çend şêrgeleyan bi hev re daweriqandin sloganan:

"Roja me ye heyva me

Şev û roj, demsala me
Bêhn û hilm û hewa me
Dil û can û ruhê me,
Altaxus her tiştê me!“

Altaxus bi gopal bû; gopalê xwe habela dihejand, bi ser komê de dikire birebir û bi lez dihat. Dengê wî gihabû heta bi Mehkemeya Şoreşê û her kes rabûbû ser pêyan.

Altaxus çawa ku hat gopalê xwe ê ji dara berû di sênga keça ku di serê rêzê de sekinîbû rakir û bi zirt jê re got:

”Te dizanîbû ku ew Şefîqê bavê te ajan bû, ne?”

”Na, min nizanîbû Serokê min.”

Bersiva wê li hesabê wî nehat. Bi qehr gopalê xwe çend carekî li erdê xist, xwe bi ser de tewand û bi qerf jê re got:

”Hi, îcar yanî niha bi rastî te nizanîbû ku bavê te mirovekî xwefiroş bû, ha?”

Deng ji keçikê nehat. Keçik diricifî. Wî pişta xwe rast kir û vê carê jî bi hêdîka destê xwe di ser serê wê re bir û anî:

”Berî ku tu hatibaya vir diva bû te ew xayin safî kiribaya”, got û berê xwe da xortê di tenişt wê de. Bêhnekê lê nerî. Dû re bêyî ku xwe bitewîne sê caran li ser hev tifî erdê kir. Devê wî mezin bû, tifa wî gelek bû û ba jî dihat. Tif bi ser ruyê xortê ku mîna pepûkê xwe bi ser hev de qijilandibû belav bû û wî bi zirt jê re got:

”Qaşo ew bavê te ê rezîl, serokê Partiya Sosyalîstên Kohperweran bû (!) Wî ajanî em gelekî êşandin û min rojekê nebihîst ku te hema tifek jî tê werkiriye. Mirovên şoreşger pêşî ji mala xwe dest bi şoreşê dikin û dû re

beşdarî nav refên şoreşgeran dibin. Ma ne wilo ye ehmeqo?"

Xortê ku zimanê xwe daqurtandibû û mîna pelê çilo diricifî, qet dengê xwe nekir. Altaxus jî êdî dev jê berda, ber bi xortê ku di dorê de bû meşiya û li şêrgeleya ku defter vekirî bi dest xwe ve girtibû nerî. Şêrgeleyê jî hema xwe da kêleka wî û pê re bû yek. Altaxus bi haweyê ku li dereke dûr nerî liviya û çavek li nivîsê gerand. Dû re serê xwe berda ber xwe û hinekî ponijî. Dû re jî ji nişkê ve serê xwe rakir, gopalê xwe di sênga ê xort de rakir û qêriya:

"Tu, tu, tu, ha!"

Xortê ku nuh ji eskeriya hoviyan reviyabû û rast xwe li Keleha Mezlûman girtibû, Altaxus di çavên xwe de mîna çawîşê qerwana tabûra xwe dît û li ser hev ha ha got:

"Qerwane amade ye komutanê min, amade ye komutanê min!..."

Altaxus tam ji ser xwe çû:

"Qerwane ha, qerwane, qerwane!" got û tif kir ser dev û ruyê wî. Dû re jî bi gopalê xwe ê ku xistibû defa sêngê, ew bi hêrs dehfand.

Lawik jî ket û xwe ji bîra kir ku raba ser xwe. Di dawiyê de Nûnerê Disiplînê pê ve beziya û bi lez û bez ew ji rêzê bi dûr xist.

Altaxusê ku qet bêhna wî fireh nedibû, piştî ku bi dizî çavek avêt deftera di destê şêrgeleyê de, li ber Çolo sekinî, gopalê xwe di sênga wî de rakir û serê xwe lê hejand:

"Çolo efendî!"

Çolo veciniqî û xwêhdana ku ji eniyê diherikî sekinî.

"De ka bibêje bê ez ê çawa baweriyê bi te bînim heta ku ez bikaribim te efû bikim?"

Xwîn lê vemirî.

"Li gora qanûnên partiyê cezeyê te bidardekirin e."

Mîna zarokê ku li gasînên gund diket tayê, şerqeşerq bi diranên wî ketin.

"Lê ka ez binerim belkî ez şensekî bidim te."

Ruyê wî wek gulekê vebû.

Lê piştî ku Altaxus got:

"Ew qaltaxa jina te a ajan, gotinên çort bi partiyê re dike", ruyê wî yekser çilmisî, çongên wî mîna qeysikê gundor ji hev vebûn û ha ha lerizîn.

Altaxus dengê xwe baş rakir û bi ser de hilbû:

"Ew mantoşeya jina te li himberî min tevdigere, xelkê ji şoreşê sar dike û tu jî mêritiyê jê re dikî! Gelo tu jî ne ajan bî?" got û li bendî bersiva xwe sekinî.

Çolo ew nebersivand. Him bixwestaya jî nikarîbû. Zimanê wî şikestibû. Li şensê wî ku hewrekî tenik peşkên baranê bi ser baregehê de dixurbilandin û bi lez dihat. Altaxus jî zêde li ber a xwe neda; bi niçeniç li ezmên nerî û vê carê jî ji edaleta Xwedê peyivî:

"De ji xwe re lê binerin bê çi dike! Heger ev baran di destê yekî bi aqil de baya, wê bi haweyekî sosyalîst bi kar bianiya û baranê têra temamê dinyayê kiribaya. Li hin cihan şilî, li hin cihan ziwahî, li Efrîqayê xelk ji tîhnan dimrin û li Ewrupayê jî ji avê pirtir tiştek tuneye…"

Baranê piçekî xurt lê kir û bêvila wî herikî. Şêrgeleyê destê xwe dirêjî bêvila wî kir, lê wî destê xwe li ê wê xist û

dest bi wir de pekand. Şêrgeleyê destmal dirêjî destê wî kir; destmal ji dest negirt û bi qehr gopalê xwe bi ezmên de hejand:

"Vê baranê bisekinîne! Ez tu me û tu jî ez im, lê ez ne wek te me. Baranê bisekinîne, bisekinîne!..."

Baran sekinî. Barana ku dibariya, şapek bû û şapên li deşta Keleha Mezlûman jî bi hilmekê re derbas dibûn. Lêbelê Altaxus bi haweyê ku baran li ser emrê wî sekinîbû xwe nepixand. Awirek li Çolo veda, gopalê xwe di zikê wî de rakir, "ax ji destê aqilê we û xwedayê we", got û bi lez ji baregehê da rê. Bi çûna wî re Nûnerê Disiplîne jî tarîxa dêlindêzê serguherî adin î rojê kir û berê şêrgeleyan da Akademiya Ilim û Edebê.

Piştî dêlindêza li Baregeha Şoreşê bi nîv seetekê, du şêrgeleyên bi keleşkof Çolo dan ber xwe û ew rast birin Mehkemeya Şoreşê. Mehkemeya îro ji a doh hinekî cihêtir bû. Mehkeme ji heft endamên mehkemeya doh pêk hatibû. Çar ji wan jin û sisê jî mêr bûn. Seroka mehkemeyê dîsa Sevgî Hanim bû. Li hewşa mehkemeyê ji bilî sê şêrgeleyên bi kêr û xincer û demaçe û sisê jî termkêş wekî din şêrgele tune bûn. Li erdê cendekê xortekî ku bi demaçê hatibû kujtin belawela vezilandîbû. Xuya dikir ku pir qêriyabû. Devê wî û herdu çavên wî jî vekirî bûn. Tev li Çolo, du keç û xortê ku di dêlindêzê de ji Altaxus re gotibû "qerwane amade ye komutanê min", çar girtî li ser pêyan bûn. Keçik mîna pilingekê bû. Du şêrgeleyên wek du qedeneyan ew zeft kirbûn û wê jî ha ha him tifî wan dikir û him jî

bêwestan digot:

"Ez we û serokê we mîna kêzik û kurmikan dibînim. Ez ji we natirsim! Ma mirov ji kêzik û kurmikan ditirse? Bihêlin ez xwe bikujim da hûn bibînin ku xelkê me ne bi tenê kêzik û kurmikan, qehremanan jî diafirîne! Bimrin kêzik û kurmik! Bimre xwefiroşî!..."

Sevgî Hanim bi dengê xwe ê herî bilind qêriya:

"Hûn çi sekinîne? Vê dêlika jinan zû ji hev perçe perçe bikin!..."

Hersê şêrgeleyên xwînrij li dor keçikê xelek girtin û keçik bi derbên kêr û xinceran ji hev re avêtin.

Piştî ku deng ji keçikê biliya û şêrgeleyên termkêş termê keçikê bi ser termê xortê kujtî de şeg kirin, Sevgî Hanim dîsa bi zirt peyivî:

"Mûso!"

Mûso jî bêyî ku li marîfeta gotinê bifikire, hema pê ve danî:

"Emir bike komutanê min, qerwane!" got û di cih de sekinî.

Ji bilî Çolo her kes ji dil beşişî. Lê beşişandina seroka mehkemeyê hinekî beloq bû. Wê diteriqand. Dev lêva xwe jî dikir.

"Mûso, te di dema dêlindêzê de heqaret li hîmdarê sosyalîzmê û serokê Rohilata Navîn kiriye. Ma rast e?", Serokê got û nola ku ji aqilê wî tiştekî fêhm bike ziq lê nerî.

Mûso jî bi haweyê ku li eskeriyê bû jê re patev da û bi dengekî bilind got:

"Rast e komutanê min, Mehmet bi rê de qerwane rijan-

dibû û min jî heqaret lê kir."

Sevgî Hanim piştî vê bersiva Mûso dev ji pirsên xwe berda; bêhnekê di guhê endamên mehkemeyê de kire pistepist û hema pê re jî biryara mehkemeyê got:

"Li gora qanûna partiyê benda yekê, her mirov û mirova ku bi haweyekî girtî derket pêşberî Mehkemeya Şoreşê sûcdar e. Û li gora benda duduyan jî girtî her çiqasî mafdar be ji benda yekê mehkeme dibe."

Destê xwe li Mûso hejand:

"Ev ehmeq sûcdar e!"

Sênga xwe bi ser maseyê de tewand û çavên xwe kutkutandin:

"Mûso, li ser asasê qanûna benda yekê bi cezeyê ku 700 seetî di beşê Hedayetê de ji bal îdeologên partiyê ve hedayet bibe hatiye cezekirin."

Ji nişkê ve rabû ser xwe:

"Wî qeşmerî zû ji vir bibin!" got û hema rûnişt.

Niha êdî dor hatibû Çolo. Sevgî Hanimê awir tê difirandin û Çolo jî li himberî wê mîna parsekên Sefwa û Merwayê pişqop rawestiya bû.

"Çolo!"

Çolo bêyî ku serê xwe rast bike çit sekinî.

"Çolo li min binere da mehkeme tiştên ku di hindurê serê te de ne, di çavên te re bibîne."

Çolo ew deng nebir xwe. Sevgî qîjek da. Qîja wê mû ji qîjên qereçiyên yogoslavî bernedabû.

"Li min binere, kero!"

Çoloyê ku hebitîbû lê nenerî.

Sevgî bi hêrs rabû ser xwe û bi wê hêrsê jî rûnişt. Lê çawa ku rûnişt, kursî ji bin pekiya û serpiştkî di ser hev re qulipî. Zû rabû ser xwe û bi haweyê ku tiştek neqewimîbû liblibî peyivî:

"Çolo, li gora delîlên ku ji bal çend gundiyên dilxwazên partiyê gihane destên Mehkemeya Şoreşê, Sînema jina te ajan e. Îcar tu ji vê yekê re çi dibêjî? Ev yeka han rast e ne?"

Çoloyê ku zimanê wî şikestibû qet tevnelebitî. Di rengê wî ê reşxeriqî de jî guhertin çênebû.

Sevgî Hanimê asas hêrsa nava xwe a ku di kursiyê de werbûbû di vê kêlîkê de da der. Jinik soromoro bû, bi hêl rabû ser xwe, bêserî li wê navê çû û hat, çavên xwe girtin û devê xwe vekir:

"Zirtekê mêran, tu bi kîjan cesaretê dikarî pirsên min nebersivînî. Tu ewqasî tajiyekî mezin î, ha! Tu min protesto dikî, hi! Ez idamê didim te!"

Rûnişt û destê xwe hejand:

"Wî kûçikî bibin zindanê", got û tif kirê.

Dîsa rabû ser xwe:

"Û wî bi şev bikujin!"

Termkêşan jî hema Çolo dan ber xwe û meşiyan. Lê hîn du sê gavekî neçûbûn, Sevgî Hanimê dengê xwe li wan kir:

"Ka hinekî xwe ragirin", got û vê carê jî bi endamên mehkemeyê re peyivî:

"Hûn jî idama wî dixwazin, ne?"

Hemiyan bi hev re "erê", gotin û termkêşan Çolo ber bi Zindana Şoreşê de birin.

Bi rê de Çolo bi zorê xwe li tena digirt. Termkêş ketibûn bin milên wî û ew di nav xwe re dibirin. Lê piştî ku li hewşa zindanê çavên wî bi Kamil Hesê ket, hejhijî û di nav destên wan de xiliya. Termkêşan jî hema destên xwe dirêjî bêrîkên berdilkên xwe kirin û şûşeyên gazê û pîvaz derxistin. Yekî gaz niqutand devê wî, yekî pîvaz pelixand û da ber bêvila wî û ê din jî ew bi şiqaman da ber hev. Çolo zû bi ser xwe ve hat. Lê çawa ku bi ser xwe ve hat û çavên wî li cendekê Kamil Hesê ket, vê carê jî hinavên wî di ser hev re qulipîn, elqek çû elqek hatê û zehferan beliqand. Kamil Hesê şilfîtazî daliqyayî bû û canê wî bi kêran hatibû terişandin. Ji xwîna ku ji cendekê wî dinisilî, xuya bû ku berî bi nîv seetekê filan hatibû kujtin.

Çolo xerab ketibû û termkêş jî diva bûn di lingê lingdan de vegeryabana mehkemeyê. Girtiya din jî serî hildabû û hatibû kujtin. Di dawiyê de termkêşan Çolo bi saxî bi dû xwe de kişkişandin ber deriyê hicreyên kor, ew teslîmî dergevên kirin û bi terman ve beziyan. Dergevên jî piştî ku bi qehr deriyê hicreyê vekir û ew li ber derî sekinand, "pîso" got û heta ku jê hat pehînek li der qûnê xist. Çolo bi pehîna wî re kumişî û eniya wî li dîwêr ket. Enî neşikest, lê heger şikestibaya belkî ewqasî neêşabaya. Enî hema pê re bi qasî gupikekê werimî. Dergevên guh li gupikê nekir, ampûl lê vemirand, deriyê hesinî li ser xiliqand, xebereke genî pê re kir û bi hoqeboq ji cem da rê.

Çoloyê ku bi carekê ve ji dest xwe çûbû û heyvanê mêraniyê li ba nema bû, di hicreyê de hêdî bi hêdî bi ser xwe ve hat û li "ajantiya" jina xwe fikirî. Bi qasî ku li ajan-

tiya wê fikirî ewqasî jî mêr û degel bû û li jinikê geft xwarin:

"Mehkemeya Şoreşê meqamekî miqedes e. Mirovên ku li wî meqamî kar dikin ne ew ên bi henek û menekan e. Helbet hemû jî jîr û zana û xwedî ûjdan in. Li wir tiştên bi derewan nayên gotin. Û a din, Altaxus ne mirovekî xalî ye. Wî bi xwe jî got ku jina te ajan e. Û heta dibe ku ez jî ajan bim. Mirov nikare her tiştê xwe bibîne, lê ên wek Altaxus dikarin heta bi lepta damarên mejiyê mirov jî bibînin. Sînemkê ajan e. Ê ne heger ez bi saxî ji vir derketim û min ew xayintiya ku te bi Altaxus re kiriye ji te re hişt, bila ez ne ji pişta wî Qurmoyî bim!" Qurmo bavê wî bû. "Sînemkê mareke teyar bû û di ber min de bû…"

Mêrik bi vî haweyî gora jina xwe dikola û ji nişkê ve deng bi dergevên ket:

"Çolo xwe amade bike!"

Qurpînî bi nava wî ket, rikrikî û dîsa bû ew ê bi nîv seet berê.

"Haho, heval tên ku min bikujin! Ev deqîqeyên min ên dawî ne!..."

Dergevên mifteya ku bi dest xwe ve girtibû li derabeyan dixist û dihat.

"Heval wê min bi kêr û xinceran perçe perçe bikin!..."

Deng bi derî ket.

"Hahooo!" got û serê xwe bi nav pûşê ku wek doşekê dihat bikaranîn de bir.

Dergevan kişiya hindur.

"Wey li mino, wey li mino!..."

Dergevan li ber sekinî:

"Rabe ser xwe tirsonek", got û bi serpozika sola xwe li lingê wî xist.

Ranebû û kelûgirî got:

"Rast e, Sînemkê ajan e. Ez jî ajan im. Û heta bi zarokên min jî belkî ajan bin! Lê min bibexişînin. Firsetekê bidin min…"

Dergevanê ku gelekên wek vî Çoloyî di bin destên wî re derbas bûbûn devlikenî got:

"Rabe ser xwe, Serok li meqamê xwe li bendî te ye."

Çolo pêşî bawer nekir. Lê piştî ku dergevên got "Serok wê te bike berpirsyarekî mezin", mîna qantirekî şemûs çengî wê navê bû û ha ha got:

"Çi, çi, çawa, çawa...?"

"Dirêj neke; pûş mûşê bi xwe ve dawişîne, tu derdikevî meqamê Serok", got û bi hev re ji hicreyê derketin.

Altaxus bi Çolo re li asêgehê bi tena serê xwe rûnişt. Asêgeha wî bi felqeyên zinaran û dirgên betonê li ser du qatan hatibû avakirin. Lê herdu qatên wê jî di binê erdê de bûn. Asêgeh bi qasî du-sê lat erd ji şergehê dûr bû.

Di wê rûniştinê de Altaxus, ji zimanê xwe bêhtir hej û weşa gewdeyê xwe bi kar anî. Awir jî pir tê difirandin. Geh xwe li ser kursiyê vediparimand û bi haweyê ku di bin zikê xênî re ezman didît, ziq li hewa dinerî û digot, "ew jî ajan e, bikuje!" Geh radibû ser xwe û bi haweyê ku binê erdê didît, "lê xe", digot û bi lingên xwe erd diteptipand. Geh bi haweyê ku bi dû hinan diket, rehwankî û telebkî

dibeziya û ji nişkê ve mîna komutanên behrî li ser du lingan dizîvirî û awir di Çolo de vedidan. Carekê hindik mabû ku Çolo ji ser kursiyê ketibaya.

Altaxus piştî ku qederê çarîkekê bi Çolo daket û xwe wek asas nîv yekî ezmanî pê da qebûl kirin, gazî Nûnerê Ûjdan Muhterem Simê kir. Muhterem Simê jî çawa ku ket hindur, kaxet û qelem da dest Çolo û di temenê de sekinî. Çolo destê xwe rakir. Altaxus bi şikenandina çavan re destûra peyvê dayê.

"Serokê min, ez ji zimanê çolî bêhtir bi zimanê kohî dizanim binivîsînim."

Hinekî bêhna xwe teng kir:

"Herdu jî ne tu gû ne!"

Bi hêrs ji ser kursiyê rabû. Bêhna xwe tam teng kir, mîna ahtapotan temamê lebatên xwe livandin û bi qîjewîjeke qereçiyane got :

Îcar ev nebû. Yanî niha bi rastî tu nizanî bi zimanê hovî, ha? Tu ker î ker!"

Ber pê de meşiya.

"Heger te hetanî niha xwe hînî hovî kiribaya, tu ê niha jî wilo mîna kerekî beredayî li himberî min nesekinîbaya!"

Bi berstika wî girt û hejand:

"Hovî zimanê medeniyetê, ilim û jîr û zanahiyê ye, bergîl!"

Tif ser dev û ruyê wî kir:

"Asas sebeba ku bav û kalên we dewar mirin, aha ev zimanê genî bû", got û tiliya xwe di devê wî de rakir.

Çolo devê xwe bi ser hev de şidand. Lê Altaxus jî nex-

west ku tiliyê têxe hindurê devê wî; xwe ji ser da alî, pê bi pê çû û peyva xwe a dawî got:

"Lê ez ê wî zimanê rezîl û lewitî ji wî devê we ê genî hilqetînim!"

Çolo destê xwe rakir û bêyî ku destûrê bistîne peyivî:

"Serokê min ê herî mezin, min bibexişîne. Min nizanîbû ku hovî li ba cenabê te zimanekî ewqasî girîng bû. Şensekî bide min. Ez bi wê qudreta te a bêhempa sûnd dixwim ku ez ê di hindurê du hefteyan de tam hînî xwendin û nivîsandina wî zimanê payebilind bibim."

Altaxusê ku ji nav temamê karên xwe bêhtir di karê zimên de bi serketî bû, dengê xwe nekir; serê xwe li Muhterem Simê hejand û derbasî odeyekê bû. Muhterem Simê jî hema bi Çolo ve qedimî:

"Tu dikarî bi zimanê çolî binivîsînî", got û dest pê kir:

"Sernivîsa istixfarnameya xwe, bi tîpên mezin binivîsîne ku tu ne tiştek î."

Çolo wilo nivîsand.

"Bav û kalên min bêşexsiyet bûn. Û ez jî tam bêşexsiyet bûm. Û bi ser de jî ez û jina xwe em herdu ajan bûn."

Çolo ew jî nivîsand.

"Altaxus ez bi şexsiyet kirim û ez xistim nav refên şoreşa insaniyetê."

Çolo piştî ku got "wilo ye heval, wilo ye", bi lez nivîsand û bêsebir li bendî a ku bi dû de dihat sekinî.

"Ez li ser şeref û namûsa xwe sûnd dixwim ku hetanî ez hebim ez ê girêdayê Altaxus û destûr û rêbazên wî bim."

Çolo di vir de hinekî awiqî. Muhterem Simê "zû binivîsîne", got û ji serî de nivîsa wî xwend.

Di nivîsê de kêmanî tune bû.

"Imze bike!"

Çolo bi imzeya xwe a ku li eskeriyê bi kar dianî "istixfarname" imze kir û da destê wî.

Di wê navê re deng bi derî ket û Altaxus kişiya hindur. Muhterem Simê jî hema istixfarname danî ser maseya wî û bi lez ji hindur derket.

Altaxus li istixfarnameyê nerî û beşişî:

"Ahaaa kero, wey bavo, de ji xwe re li imzeya wî binerin, heh! Imzeya wî ji a min jî xweşiktir e, kuro!"

Çoloyê ku serê xwe berdabû ber xwe û ji kêfan re dikir bifiriya, lê venegerand.

Altaxus rabû ser xwe, berê xwe jê guhert û pê re peyivî:

"Ez ajantiya te efû dikim. Tu ji niha û pê ve êdî ne ajan î. Lê divê tu jî xwe ji min re tam bipeyitînî ku bi rastî tu ne ajan î. Û heger ku tu ketî çavên min, ez ê te bikim berpirsyarê asêgeha xwe jî."

Altaxus piştî ku hinekî bêhna xwe berda, dîsa tena bi tena jê re got:

"Bi dû karê te ê pêşî de karê te ê herî girîng ew e ku tu xwe tam fêrî xwendin û nivîsandina zimanê hovî bikî, deyûz. De heydê zû ji ber çavên min biqeşite!"

Çolo bi bez ji ber çavên wî qeşitî.

Vegera Çolo

Roja ku Altaxus Çolo bexişand, berpirsyariya asêgeha xwe li ber xist û di a din î rojê de Çolo bi xezeb berê xwe da herêma Têrê, Sînemê jî li berê xwe ê ku jê girtibû hayî bûbû.

Çolo û pazdeh şêrgeleyan bi hev re, di roavayê Qamîşê re derengî şevê, bi dizî li hidûd xistin û sertêl bûn. Eskeran ew dîtin û guhên xwe li wan ker kirin. Û heta bi haweyê ku kemînên xwe pêş wan bikin, çixareyên xwe pêxistin û bi dengê bilind bi hev re peyivîn. Di tabiyekê de jî radyo vekiribûn. Dengbêjeke bi nav û deng distira. Carcarê di nav stranan re dipeyivî jî. Lê şêrgeleyan ew tevgera han hemû bi newêrekiya wan û wêrekiya xwe ve girêdan û mêraniya xwe pesinandin. Şêrgele ewqasî ji ser xwe çûn ku heger eskerekî xwe kiribaya hevalê wê dînitiya wan û ji canelametî fîşekek teqandibaya, li wî cihê ku mîna kefa destan rast bû, yek ji wan jî wê sax nefilitîbaya. Hemû hîn di derba xweşkêş û metilyozên kemînan de bûn û ji xwe re û me re bi hev re dipeyivîn.

Şev sahî û erd jî hinekî ziwa bû; karwanê şêrgeleyan li xwe da û bi hilm û pifekê re xwe gihand çiyayê Omarê. Ji Rêya Talanê û hetanî bi çiyê, ji xwe qey seetek rê dikişand. Lê karwan ji seetekê kêmtir çû.

Li çiyê şêrgele bûn sê bir, Çolo bi tenê berdan û her birek bi aliyekî de çû. Çolo jî bêyî ku rêya xwe bi hin gundan bixîne berê xwe da hindama Kerçoxê, geft li Sînemê xwarin, keleşkofa xwe lê hejand û mîna hespê ku di bin

barê qaçaxê de li nav mayinan dixist, habela lezand. Îdeologan bi qasî hefteyekê zeman dabûnê; lêbelê wî dixwest ku hema karê xwe biqedanda û di lingê lingdan de li wan vegeryabaya. Barekî giran û ewqasî jî girîng li ser pişta wî bû! Li Keleha Mezlûman kêşek karê ku diva bû kiribaya li bendî bû.

Çoloyê ku çiya û newal qevz dikirin û bêwestan diçû, piştî ku di çiyayên Omarê de li xwe kir sibeh, bi qasî nîv seetekê bêhn veda û xwar û vexwar, bi xezeb da xwe û bêyî ku li kemînên eskeran bifikire gavên xwe dirêj radan. Lê her ku bi wir de çû, gavên wî kin bûn û bi hinavên xwe daket. Xwarina wî nanê sûkê û helaw bû. Nan ji bal kohiyên bajarî, helaw ji bal çoliyên binê beriya Çolistanê çêbûbû û ew jî tam çiyayî bû. Û bi ser de jî pîvaz xwaribû. Pêşî berşoşkî û dû re jî virikî û zikêşî bû. Lê digel wî haweyî jî mêrik bi esirkî re xwe gihand gund. Li gund neçû malê; li ber deriyê mizgeftê rawestiya û bala xwe da ser tehta ku melayê gund li ser vezilandibû û bi keviran kujtibû. Li gora wî mela heqaret li Altaxus kiribû. Piştî ku bêhnekê ponijî, bi pîrejina ku xêrhatin tê de da gazî jina xwe kir. Çarîkek neket wê navê dengê jina wî ji dûr ve hatê. Sînema ku bi kêf û eşq dihat, gihabû navtara gund. Herduyan piştî ku hevdu dîtin, vê carê jî jinikê lewkand, lê hîn jî baş ji hev dûr bûn. Pênc-şeş mal di navbera wan de mabûn. Sînemê nêzîkayî lê kir û beşişî. Lê wî xwe bi ser hev de zewirand, diranên xwe mîna kerê di bin barê xwêh de lê qîç kirin û awir tê firandin. Sînemê giha ber mextela melê, herdu destên xwe ber pê de dirêj kirin û got:

"Ruhê min, ê ne tu nizanî bê di van çend rojan de şûna te bi min û zarokan çiqasî xuyanî dikir…"

Çolo devê xwe ê çatirî bihustekê ji hev vekir:

"Gewenda ajaaan!" got û cercûrê keleşkofê lê vala kir.

Gundî zû li dengê keleşkofa wî derketin; li ser cendekê Sînemê kom bûn û li wê û wî temaşe kirin. Lê ne jinekê û ne jî mêrekî wêribû gotinek pê re kiribaya.

"Min ajaneke ewqas mezin ceze kir ku hindik mabû Serok daba kujtin", got û bêyî ku zarokên xwe bibîne berê xwe da Keleha Mezlûman.

BEŞÊ DUDUYAN

Ser bi qurban,
can bi qurban,
hemû bi qurban, ey Serok!

Şêrgele

Altaxus û îdeologên wî

Kelkela germa havînê bû. Altaxus di asêgehê de herdu lingên xwe avêtibûn ser hev, dewê qerisî vedixwar û îdeologekî partiyê da devê derî:

"Serokê min, di rêya navê wan re me xwe gihand xayintiya wan."

Altaxus "çi, çi, çi?" got û bi qasî rimekê ji cihê xwe bilind bû.

Bi destê çepê bêvila xwe û bi destê rastê jî ruyê xwe firkand. Bi firkandinê re herdu lepên wî jî şil bûn. Dîsa bi bapêşê ketibû.

"Te got çi, te got çi? De ka dîsa bibêje?"

"Erê Serokê min, navê xwe kiriye Okyanûs!"

"Okyanûs ha!"

"Û ê din jî navê xwe kiriye Ezman!"

Altaxus tam hêrs bû. Lê piştî ku bi qehr kulma xwe li maseyê xist û tasa tije çeqilmast bi ser de qulipî, ji ser xwe çû û da nav:

"Rast e, xayin in. Û heta ajan in jî! Navê bi wî rengî nîşanên ajaniyê ne. Mirovên ajan piçûk difikirin û navên mezin li xwe dikin. Okyanûs û Ezman, ha!"

Du xortên ku pismamên hev bûn, çendeyek berê beşdarî nav partiyê bûbûn û herduyan jî ji qayişa hev re, navên mezin li xwe kiribûn. Di eslê xwe de, bavê wan bûbûn sebebê wê nexweşiyê. Ji xortan re gotibûn ku divê navê we ji ên temamê hevalên we mezintir be.

"Bila wan herdu ajanan hema derxînin mehkemeyê û

wan li kêleka hev daliqînin. Temam, zû biqeşite, tortore!"

Îdeologê wî jî piştî ku got "bijî Serok Altaxus", xwe li derî girt û paşûpê meşiya.

"Ha raweste, raweste! We endamên mehkemeyê baş saxtî kiribûn, ne?"

"Erê Serokê min."

Li Mehkemeya Şoreşê qelem û kaxet qedexe bû.

"Temam, zû biqeşite!"

Mêrik li paş xwe nenerî, zû qeşitî.

Bi çûna wî re dîsa deng bi derî ket û îdeologekî din kişiya hindur. Ev ji ê berî xwe him hinekî xişintir û him jî jê mezintir bû. Qisûra wî a ber bi çav, serê wî şimamokî û guhên wî jî çaroxî bûn. Di ser çilî re bû. Eskerkî lingê xwe li erdê xist, kete temenê, serî bi piştê re kire yek, li bin zikê xênî nerî û got:

"Serokê min, heta ku me Zozanê nexist şikefta heftderî sûcê xwe qebûl nekir."

Altaxusê ku ji bûyera berî niha tengejî bû û bi hêrs diçû û dihat, ji nişkê ve zîvirî, ziq li qelafetê îdeolog nerî û ruyê xwe tirş kir. Piştî ku bi wahc got "li çiyê, kildank û mirêk, ha!" qut kir û hilmekê ponijî.

Di tûrikê Zozanê de mirêkek û kildankek hatibû zeft kirin. Li gora ku hin şêrgeleyan digot, di çavekî wê de traxûm hebû.

"Kildank tê fêhm kirin. Lê mirêk çima bi xwe re gerandiye?" bi hêdî ji xwe re got.

Rûnişt. Bi serê xwe girt û dîsa ponijî. Lê hema bêhnek neket wê navê, çeng bû, çû û hat û qêriya:

"Mirêk ji bo civên e. Civan, civan!..

Ew û eskeran bi carî hev ketine. Ajan e!

Û ajaneke ku exlaqê şêrgeleyan têk biriye. Wê bi sîlehê herî mezin bikujin!.."

Li şergehê sîlehê herî mezin keleşkof bû. Sîlehên giran qedexe bûn.

Îdeolog "bijî Serok Altaxus", got û mîna ê berî niha paşpaşkî çû.

Îdeologê ku weritî sekinîbû, bi haweyê berê got û wek gule çû. Çû, lê hîn karê Altaxus neqediyabû. Di dorê de gelek îdeologên ku bêsebir li devê derî sekinîbûn û ha ha xwe dixwarin, hebûn.

Hetanî pênc sal berê jî Altaxus bi vî haweyê niha, ewqasî bi qanûnên partiyê ranebûbû. Mehkemeyê pişti ku mirovê girtî bi kujtinê ceze dikir, di cih de nedikujt. Ewraq dişand nig Altaxus û li bendî biryara wî disekinî. Biryar jî diva bû nivîskî ba. Lê pişti ku piraniya birêvebirên partiyê ên kevin, ji xafil de li çol û çiyan û li vir û wir hatin kujtin, Altaxus jî bi carekê ve xwe da kar û barê heq û hiqûq û edaleta partiyê.

"Jin, hiii!!"

"Erê Serokê min, va ye bi min re ye!"

Bêhnçikyayî ber pê de çû, bi herdu milên wî girtin û mîna meşkê kilkiland. Dû re jî hema pê re li bêrîkên wî xebitî û got:

"Ka ka ka, li ku ye? Ka zû derxîne, zû zû!.."

Sûretê ku di kefa destê îdeolog de bû ket erdê. Îdeolog xwe daqûl kir ku rahijêyê. Lê Altaxus jî ew haweyê wî bi

xwe ne xweş anî:

"Li himberî min û bêedebî, ha! Tu çawa dikarî bêyî destûra min temena xwe xerab bikî", got û pehînek li defa sêngê xist.

Îdeologê wî ê ku bi qasî dîwarekî bû, wek zixurekî bi wê navê de pekiya.

"Serokê min, sûret li ber lingên cenabê te ye."

Piştî ku bi destê xwe rêya derî pêşê kir û îdeolog jî paşûpê çû, wek teyr xwe dada sûret û di cih de rûnişt. Sûret nêzîkî bêvila xwe kir û da ber derbên awiran.

Keçik ji kohiyan bêhtir dişibiya ewrupiyan. Gewreke çavşînî û porzerî bû. Hivdeh-hîjdeh salî xuyanî dikir. Keçikê bi nameya ku ji birayê xwe ê şêrgele re şandibû sûretekî xwe jî rê kiribû.

"Ajan e, ajan! Ajana emperyalîstan e", got û bi wahc li pişta sûret nerî.

Dil û canê xuşka xwe, min gelekî bêriya te kiriye. Ez ji niha û meheke din li ba te me.

Kekê min ê delal, mereqan neke ez dagirtî têm. Ha, min ew tiştê ku te di telefonê de ji min re gotibû jî bi cih anî. Bi rastî zêdeyî qeweta min bû, le ez xuşka te me, li vê dinyayê tiştê ku ez ê nikaribim heq jê derkevim tuneye. Ez têra xwe heme.

Bye bye, I love you!
07 07 1987
Londra

Pêşî ji zimanê nivîsê hinekî fêhm kir. Lê piştî ku di gotina dawiyê de asê ma, vê carê jî nivîsa kohî bi carekê ve şiband a ingilîzî û her tişt berevajî wê hizir kir.

Sûret di nav destê xwe de heciqand, bi hêl û mêl rabû ser xwe û wek hêlanê çû û hat:

"Temam, temam, ev jî yeke wek Metaharî ye; lê xwe kiriye Metakohî û beşdarî nav refên şêrgeleyan bûye. 07 07 1987, ha! Ev parola ye. Parola ên ku êrîş biribûn ser ordiyên Hîtler jî tiştekî wilo bû. Û niha jî 1996 e! Ûûûf vêna tiştek di min de nehiştiye! Li derdora min e, xwe gihandiye min. Û heta belkî di hindurê meqamê min de cihê xwe çêkiriye û niha jî li min guhdarî dike. Min dibîne, dibîne!..."

Nehişî bi vir de û wir de beziya. Lingê wî di guhikê xalîçê de aliqî û devdevkî kumişî:

"Eeeehew, ajanan ez hilanîm!..."

Bi qîjewîja wî re hernod parêzgerên wî garankî kişiyan hindur. Hinekan bêmefer xwe avêtin ser û ên din jî berê sîlehan hawêrdor gerandin û li odeyên asêgehê belav bûn.

Piştî bêdengiya çend kêlîkan, parêzgeran xwe ji ser kelaxê Altaxus dan alî; li dora wî xelek girtin û bêkip sekinîn. Di wê navê re Altaxus jî hêdî bi hêdî bi ser xwe ve hat, çarmêrkî rûnişt û çavên xwe li ser wan gerandin. Bi tirs tibabekî li wan nerî. Piştî ku di ber xwe de kire niçeniç û serê xwe hejand, lingê xwe ê çepê rada û destê xwe dirêjî bêrîka şerwêl kir. Lêbelê destmalka ku lê digeriya di bêrîka wî a din de bû. Bi lez ling ber bi xwe de kişand û vê carê jî lingê din rada. Destmalka ku gilokî di bêrîkê de baş bi ser

hev de qermiçî bû derxist, da ber bêvila xwe û bêvil guvaşt. Lê hema pê re jî firînî pê xist. Destmalk jî mîna kincên wî sor bû.

"Ev ji bo çi hûn li dora min bûne sing, hi? Zû ji ber çavên min winda bibin!" got û rabû ser xwe.

Heryek ji hindama xwe de paşpaşkî meşiya.

Altaxus dîsa qêriya:

"Na na, neçin, bisekinin!..."

Piştî ku her kes di cihê xwe de eskerkî sekinî, wî xwe ji berê bêhtir kilkiland û herdu destên xwe bi hev re hejandin:

"Yek, serê wî ajanê ku xuşka wî sereka ajanan e bi şûr bifirînin.

Dudu, asêgeha min bi carekê ve benzîn bikin û bişewitînin.

Sisê, piştî şewatê jî bi dozerê li erdê bisekinînin.

Çar, îcar piştî ku we asêgeh bi erdê re kire yek, bi kevirên destarkî carekî li ser çêkin.

Erê, hi, temam?"

Hemû bi hev re qêriyan:

"Bijî Serok Altaxus, bijî Serok Altaxus!..."

"Heydê, yela yela, qut bikin, tortore", got û bi bez li nav wan xist. Derket derve, pê bi pê meşiya û dest bi gilî û gazinan kir:

"Mulayim Hemê, tu jî ha! Ewqasî bênan û xwêyî nabe! Tu mirovekî pir bênan û xwê derket! Ev li dora bîst salekî ye ku ez te bi xwedî dikim. Tu bi nanê min mezin bû. Ma min çi da te û çi neda te! Tu bêşexsiyet bû; heta bi wê jî min

da te. Min tu hînî şer kir û yazdeh salan min tu kire serşêrgele. Li Kohistanê cihek nema ku te nedît. Çiyayek nema ku tu lê raneza. Çem û kaniyek nema ku te av jê venexwar. Aha min ew firsetên wilo mezin hemû dabûn te. Û digel wêqas qenciya min tu ê jî xayintiyê bi min re bikî, ha! Û bi ser de jî tu taaa ji Londrayê ajanan bi hewara xwe de tînî!

Pêşiyê kohiyan rast gotine, çêlîkên maran bêjehr nabin. Zarokên şêx û melan, beg, mîr û axan nikarin terbiyeke prokerî bistînin…"

Bi haweyê ku hin wî zeft bikin, ji nişkê ve ruyê wî li hev qulipî; sekinî û mîna qertelan di hawêrdora xwe de awir firandin. Dû re jî mîna pilingan xwe da ser hev û kire nirenir. Ji wî pê ve kesekî jî li wan derdoran xuyanî ne dikir. Di eslê xwe de ev tebîhetekî wî bû. Her tim wilo dikir.

"Lêbelê zarokên prokeran", ji proleteran re digot, "feqîr û belengazan ji wan jî xerabtir in. Di van kohiyan de cewher nîne; hemû ker in."

Piştî ku bêhnekê li asêgeha xwe temaşe kir û ser dev û ruyê xwe firkand, bi kelûgirî peyivî:

"Erê delala min, êdî tu jî nema dikarî min di himbêza xwe de bisitirînî; ajan ketine himbêza te. Ma bi tenê ketine wir! Nav partiyê tije ajan bûne. Ez çiqasî wan dikujim xelas nabin. Partî bûye partiya ajanan. Ez ê çawa bikim? Ez ê çawa bikaribim xwe ji wan biparêzim? Ez divê xwe têxim cihekî wilo ku ez her kesî bibînim û kesek jî min nebîne."

Xwe berda ser qerevîzkan û bîstikekê ponijî. Dû re jî ji

nişkê ve veciniqî, rabû ser xwe, li ezmên nerî û peyivî:

"Temam çêbû, min ew cih peyde kir. Pereyên min ji axê jî pirtir in û her tişt jî bi pereyan dibe. Bi qeweta wan ez dikarim bi tena serê xwe di qorziyeke ezmên de bijîm."

Sekinî. Xwe ji newqê û berjêr de lewliqand. Meşiya. Pelxemek di wê navê werkir, lezand û bi dizî got:

"Gelo teyare li ezmên dikare bisekine?"

Bi kêf nîvê bersiva xwe da:

"Mesele helîkopter dikare bisekine."

Çitikî rawestiya, zikê xwe firkand û dîsa ji xwe pirsî:

"Baş e, me got ku teyare jî disekine. Îcar bidestxistina wêqas benzînê wê çawa bibe?"

Ruyê xwe tirş kir, bêvil herikî. Bêyî ku firîniyê pê bixîne bêvil paqj kir, serê xwe hejand û bi dilekî sar got:

"Ev teyare, bi kêmanî rojê wê tankêreke benzîn bişewitîne. Û wî çaxî jî benzîna vêqas dinyayê a min be wê têra min nake, weh!"

Bi hêrs pehînek li kevirê ber lingê xwe da. Kevirê ku bi qasî lagekî mezin bû, heger zêde çûbaya belkî serê tiliyên wî ewqasî neêşiyabana û dengê xwe zêde ranekiribaya:

"Na, teyare jî nabe!"

Bi dengê wî re 40 şêrgeleyek garankî ber pê de beziyan. Altaxus jî piştî ku li wan nerî û hinekî bi wê rewşê beşişî, destê xwe li wan hejand û ew vegerandin.

"Gelo mirov li qorziyeke ezmên wek sêlikeke televizyonê filan nikare bi cih bibe?"

Tam li ezmên nerî. Wir jî neket serê wî, bêhna xwe teng kir û got:

"Ma CÎA û MOSAD dihêle ku ez ji xwe re li wir bistirim! Pîç in, wê bi min bihisin û bi roketêkê min wek qerpalekî ji wan deran de bînin xwarê!"

Xwe da ser lingekî û destên xwe xistin kêlekên xwe. Serê xwe jî berda ber xwe. Di wê navê re kêzikek ber pê de dihat. Kêzik dît. Lingê xwe bilind kir ku wê biperçiqîne, lê pê re negiha. Kêzikê bi lez xwe li nav şeqan xist û derbas bû. Heta ku li piştê xwe zîvirî, kêzikê xwe berda qelşikekê û ji ber çavên wî windabû.

"Ma qey ez wek vê kêzikê jî nayêm, hi? Ez divê cihekî ku ez her kesî bibînim û tu kes jî min nebîne ji xwe re peyde bikim", got û bi lez ji xwe re li cihekî geriya.

"Mesele, li çiyê ez dikarim xwe têxim qelşekê, qulekê, berqefekê filan û bêvan. Û bi ser de jî çiyayên Kohistanê dikarin ordiyên herî mezin veşêrin. Û veşartine jî."

Herdu destên xwe hejandin û tewirand:

"Tew tew! Rast e, çiyayên Kohistanê dikarin ordiyên herî mezin veşêrin, lê wê nikaribin min veşêrin."

Ji jêr ve li ser û sekêhê xwe nerî:

"Temamê ordiyên dinyayê têkevin ser hev, hîn nagihên kaboka min!"

Bi simbêlên xwe lîst û simbêlên tapanî bi jêr de kişandin. Ji dûr ve devê wî hîç xuyanî nedikir. Carina ji nêzîk ve jî wilo bû. Serê wî ê mezin, porê wî ê bi tof û simbêlan li hev dixwar. Lê bejina wî a dirêj û zikê wî ê telêrî qet bi hev nediket.

"Dewletên emperyalîst hemû li min digerin!"

Piştî ku hinekî sekinî, "xwezîka bi tenê dewletên

emperyalîst bana, temamê kevneperestên dinyayê a xwe li min kirine yek û li min digerin", got û mîna eskerê ku ji izbatan direviya bi tirs li derdorê nerî.

"Ez ê çawa bikim? Ez birevim, ez bimînim?

Derbasî nav bexçeyê xwe bû, di bin dara tuyê de rûniştû da aqilê xwe:

"Ez ne karim birevim û ne jî karim bimînim."

Xwe li ser enîşkê palda:

"Lêbelê rev ji mayinê çêtir e. Di revê de girtin û di mayinê de kujtin heye."

Li qûn rûnişt:

"Howeh kuro, mirovên wek çiyan li dora min civiyabûn! Derdora min bi çiyan hatibû rapêçandin. Min bi destê xwe mala xwe xerab kir. Min çiya qulipandin! Min yekî bi du qurûşan li dora xwe nehişt. Proleter, proleker, kurtan!..."

Bi qehr li derdora xwe nerî. Tu kes nedît, lê her kesî jî ew didît. Xwe devdevkî veziland, devê xwe xist erdê û bi dizî got:

"Çima min bi destên xwe, wan bi destên min mala min û me hemiyan xerab kirin; wan ev rû da min; wan ez tirovirî kirim..."

Piştre jî "ev ez çi dibêjim", got û bi dengê ku ji şergehê bilind bû, hilqevizî.

Îdeologan serê Mulayim Hemê ku deh salekî li çiyan bi eskeran re şer kiribû, bi şûr firandibûn, tev li kelêx dişewitandin û bi siloganan diqêriyan.

"Yamyam in, yamyam! Sibehê jî dora yekî din ji wan e.

Aha ev e malê min!..”

Dîsa ponijî. Vê carê jî li ser pêyan. Lê hilmek-dudu neketin wê navê qelqilî; xwe berda ser çongan û qerevîzkî rûnişt. Lê çawa ku rûnişt wilo jî çeng bû û heta ku giha ber deriyê asêgehê beziya. Li wir xwe dada das û çakûçê ku digel bivir û bêra bi dîwarê asêgehê vebûn. Das bi destekî û çakûç bi destekî girt; xwe bi ser hev de guvaşt û guvaşt ”karrr kerrrr!” got û bi dîwêr ket.

Piştî ku ruyê xwe hinekî bi xwîn kir, das û çakûç avêt û vê carê jî bi bivir û bêrê êrîşî dîwêr kir û ha ha got:

”Aha ez ê zikê emperyalîzmê wilo biçirînim, wilo bidirînim, wilo hiltirînim!...”

Di dawiyê de îdeologekî ji nav koma îdeologên ku lê temaşe dikirin xwe negirt, ber pê de beziya û kelûgirî peyivî:

”Serokê min, ez xulamê te me bes e; tu ê xwe bikujî û deriyê me li heft deriyan bigerînî. Em û temamê miletê kohî, bêyî te hîç in! Û heta tevaya miletên Rohilata Navîn…”

Altaxus nehişt ku dirêj bike, bivirek dawişand wî jî. Bivir li pişta wî ket, ji hindam de kişiya erdê û di nava xwînê de gevizî. Heger Altaxus bivirekî din lê nedabaya belkî mêrik di cih de nemiribaya.

Altaxus mirovekî bi dar û ber û xişin bû. Di eslê xwe de her tiştê wî xişin, girs û mezin bû. Sênga wî bi qasî a conegayekî fireh dihat. Lê pirça sêngê hinekî firk bû. Pirç jî mîna porê xwe ê bi tof û simbêlên xwe di boyaxa reş de dihişt. Pozberanî bû. Çavên wî, mû ji ên pilingan berneda

bûn. Lê awirên wî, di rengê ên qertelan de bûn. Ferşên lingan û çepilên wî ên dirêj li hev dixwarin. Altaxus bi vî qilafetê xwe ê niha, tam dişibiya gladyatorên romayî.

"Temam, êdî ez ê xwe di binê behrê de veşêrim", got û ji ser termê îdeologê xwe da rê.

Lêbelê hîn pênc-şeş gavekî neçûbû, dîsa xwe guhert û bi qîjewîj got:

"Îcar ku CÎA û MOSAD bi min hisiyan wê çawa bibe? Ez ji ber van nema dizanim bê ez ê bi kîjan tehtilerdê de biçim!..."

Altaxus piştî ku ne li erdê, ne li ezmên û ne jî di binê okyanûsan de starek ji xwe re nedît, bi ser parêzger û îdeologên xwe de qêriya, kaxet û qelem ji wan xwest û li kamyona xwe siwar hat. Parêzgeran bêmefer kaxet û qelem jê re anîn. Kamyon dixebitî, şifêr pê li xazê dikir û berdida û wî jî dinivîsand.

"Min navê partiyê guhert û kir Partiya Sosyalîstên Gundî. Di vê derbarê de sibehê civînekê li dar bixînin, ji vê civînê re hûn dikarin kongre jî bibêjin, û partiya me a nuh îlanî dinyayê bikin."

Serok Altaxus
Keleha Mezlûman
04 07 96

Piştî ku kaxet dirêjî destê îdeolog kir û pê re beşişî, ji şifêrê xwe re got "heydê yela!" kamyon çeng bû û şêrgeleyên ku garankî li wê navê sekinîbûn bi toz û dûyê wê re habela kuxuyan.

Ev cara pêncî û şeşan bû ku Altaxus bi vî haweyê niha direviya bajarê Çamê.

Di a din î rojê de li derdora nîvro, cîbeke sergirtî li pêşberî asêgeha ku şêrgeleyan ew bi erdê re kiribûn yek sekinî. Çawa ku cîb sekinî wilo jî parêzgerên asêgehê ber pê de beziyan û li deriyên wê xebitîn. Lê Altaxus zû ji cîbê daket û bi wan re xeyidî:

"Yela, yela, zû ji vir herin", got û bi destê xwe rêya deriyê şergehê şanî wan kir.

Pişt re jî li cîbê vegeriya û heta bi navikê xwe dirêjî hindurê wê kir. Bêyî ku tiştekî bibêje, bi destê jinika ku li ser daketinê bû girt û bi hemd ew daxist. Tev li şifêr, ê din jî ji cîbê peya bû. Bi dû ku hemû bi lez daketin, li hev kom bûn û bi balkêşî qederekî li erd û ezmên temaşe kirin. Di wê navê re Altaxus jî ecêbmayî li wan dinerî û guhê xwe dabû ser pistepista wan. Hemû jî bi zimanê hovî dipeyivîn. Xeberdana wan a bi dizî jî bi zimanê hovî bû.

Di dawiyê de Altaxus xwe negirt:

"Mîrzano, de ka em dest bi karê xwe bikin", got û bêyî ku li bendî bê ka ew çi dibêjin ne sekinî û meşiya.

Hersêyan jî dev ji pistepistê berdan û bêgotin eskerkî dan dû. Ji bilî Altaxus û jinikê, herduyên din bi bahol bûn. Baholên wan baş mezin bûn. Û bi ser de jî hetanî bi dev dagirtî bûn. Bahol sor bûn.

Mirovê dawiyê bi qasî lepekî bû. Mirovê li pêşiya wî ji wî jî hûriktir bû. Lêbelê a ku dabû dû Altaxus, kareke xezalan bû. Stuyê wê ji ê qazê jî dirêjtir bû. Ruyê wê mîna camê dibiriqand. Zilfên qeytanî, xelek xelekî kişiyabûn ser dêman û di çol û beyarên Keleha Mezlûman de bi bejin û bala wê a çinarî re ha ha direqisîn. Keziyên şirtînî li xeleka newqa piştê sekinîbûn û di bin tîrêjên rokê de, mîna têlên qesebê dibiriqandin. Ev şahlewenda jinan, di eslê xwe de ne hovî bû, lê bûbû hovî. Du rehî bû. Reheke wê bulgarî û yek jî yûnanî bû. Ji tixmê derketiyên dema Sokulu Mehmet Paşa bû.

Piştî ku tibabekî meşiyan, ji nişkê ve dengê tîtetîtekê ji bahola yekî ji wan hat. Herçar jî di cihê xwe de sekinîn. Ê li dawiyê hema bahol danî erdê, bêmefer vekir û li aparata xwe nerî. Aparat dişibiya seeta avê. Piştî ku çarmêrkî rûnişt, bi zembereka aparatê girt û bada. Wî çiqasî bada, mîl jî ewqasî geriya û kire tîtetît. Bi kêf rahişt dûrbîna ku di baholê de bû. Dûrbîn ne wek van ên adetî bû. Bi guhik, kaplo û antên bû. Dûrbîn da ber çavên xwe û heta ku pişta wî giha erdê, li ezmên nerî. Wan ên din jî destên xwe dan ber çavên xwe û li ezmên nerîn. Kelkela germa havînê bû û ji leylanê pê ve tiştekî jî li ezmên xuyanî nedikir. Lê Moşê bi haweyê ku ezman tije tişt û mişt bûn kwîtand, çirûskên ku ji antênan diçûn hinekî qut kirin û rûniştkî xwe da ser hev. Piştî ku di bin çavan re baş li Altaxus nerî, bi kêf rahişt defter û qelema xwe û çep û rast xêzik kişandin.

Altaxus xwe negirt:

"Çi bû? Xwedê xêr bike gidî!" got û ber pê de lezand.

Moşê dengê wî nebir xwe. Tîtetîta aparatê bilindtir û çirûskên ku ji antênan jî diçûn zêdetir kirin û bi hevalê xwe re peyivî:

"Corc, elktrotsunsît, sunsat, sunsot, sunît!..."

Corc bi dengê wî re mîna keça ku ji dawetê dima:

"Çi, çi, çi?" got û bi yek tûşê re bahola xwe vekir.

Bi dan û stendina herduyan re agir ket Altaxus:

"We em avis kirin, de ka tiştekî ji me re jî bibêjin heyran", got û di navbera Corc û Moşê de çû û hat.

Moşê xwe ker kir, pel û rûpelên deftera xwe dan ber xêzikan û Corc jî bi aparata xwe lebikî. Dengê tîtetîta aparata wî ji dengê a Moşê bilindtir bû. Dû re bi lez dûrbîn ji baholê derxist. Dûrbîna wî ji a Moşê bû. Dûrbîn jî mîna bahol û cilên li ser wan sor bûn. Corc çawa ku dûrbîn da ber çavên xwe û li ezmên nerî, ji kêfan re da zîtirkan, kwîtand û got û hey got:

"Elektrostatîk, elektrostabîl, elektromagnet, magnet, magnet!..."

Altaxus bi Corc ve beziya:

"Ew tiştên ku tu dibêjî tiştin çawa ne? Ez dixwazim wan bibînim…"

Corc guh nedayê, çarmêrkî rûnişt û deftera xwe da ber xêzikan. Xêzikên ku wî dikişandin ji ên Moşê him pirtir û him jî qalindtir bûn.

Altaxus xwe bi ser de tewand:

"Corc, yanî tu dibêjî wê tu qewet nikaribe nêzîkî min bibe, ha!"

Corc dîsa dengê wî nebir xwe, lê bêdeng jî nema:

”Moşê, baş lê binere. Di vê newalê de elektromanyetîka ekso + eksîp - dîvs = nortsays pir civiyaye.”

Altaxus rimekê çeng bû:

”Yanî manyetîka di vir de, ewqasî xurt e û wê tu qewet nikaribe xwe bigihîne min, hûn vê dibêjin ne?”

Moşê bi deng got:

”Corc, rast e, wilo ye. Eksîp û nortsaysên li vir, tiştekî zêde zêde xurt in! Lê ax ku me karîbaya ew alav jî bi haweyekî peyde kiribana, wî çaxî jî Serok Altaxus dibû imperetorê temamê dinyayê.”

Altaxus bi gotinên wî re keliya, fûriya û rijiya:

“Ew çi alav in? Ew bi çi haweyî tên zeftê? Heger bi qeweta jin û mêran be, ez ê temamê jin û mêrên kohiyan di rêya wan de feda bikim. Û na heger bi peran be…”

Corc gotina wî birî:

”Moşê, elektrotsunsîtên ku li vir gihane hev, heta bi fuzeyên radîokatîts jî li hewa disekinînin.”

Altaxus da lotikan:

“Zû bibêjin bê mirov bi çi haweyî dikare wan alavan bi dest bixîne?”

Corc ji Moşê jî mezintir peyivî:

“Ez bawer nakim ku tu pozitron jî karibin xwe li ber anot û katotên li vê newalê bigirin. Elektrodînamîzma vir, fuzeyên herî bi qewet jî dipekîne. Ax ku me ew santrusays peyde kiribana.”

Altaxus tam ji ser xwe çû; mîna marê di nav êgir de bêserûber bi vir de û wir de pekiya û bi dest û pê û lepan peyivî:

"Bibêjin, bibêjin! Ew alav heger bi pereyan bin, bizanibin ku ez ê temamê xezîneya xwe di wan de bidim. Û heger xezîneya min têrê nekirê, ez ê çi mal û milkê kohiyên ku hene û heta bi welatê wan jî li ser bikim."

Moşê bi haweyê ku ji Altaxus re bibeje, bi Corc re peyivî:

"Bi qasî xezîneyeke dagirtî, ewqasî jî dibe ku pêwistî bi ordiyeke cesûr hebe. Ma ne wilo ye Corc?"

Altaxus berê xwe da wî û gotina ku tu carî negotibû kir:

"Ne li Rohilata Navîn û ne jî li temamê dinyayê, ez bawer nakim ku mîna kohiyan miletekî ewqasî bi cesûr hebe! Îcar ji vî miletê ku ez wî li ser tiliya xwe dizîzikînim, ne ordiyekê, dikarim deh ordiyan jî çêbikim û berê wan bidim nav êgir. Û dolar jî ji xwe li ba min wek axê ne…"

Corc ruyê xwe kir wek simaqê û peyivî:

"Ew alav bi milyon dolarekî tê zeftê, lê", got û bi hinc lingê xwe li erdê xist.

Altaxus hema xwe çeng kir ber, bi milê wî girt hejand û kelecanî got:

"Lê çi? Ew lê çi bû? Heger lêya te milyon dolar be, ez ê du milyonan, sê milyonan, çar, pênc, şeş, heft, heyşt, neh, deh milyonan û heta…"

Corc bi haweyekî henûn gotina wî birî:

"Serokê mezin, em dizanin ku xezîneya te ji a dewleteke efrîqî dewlemendtir e. Bi pereyên te mirov dikare pêncî carî wan alavan bikire. Lê problem ne bi tenê pere ne, hinekî jî qewet jê re divê."

Altaxus vê carê jî bi pêxêla wî girt û hejand:

"Kes ji min bi qewettir tuneye!"

"Serokê herî mezin, xuya ye min xweşik neda fêhmkirin. Zimanê min qels e. Li xwendegehê min her tim ji derza zimên zeîf distend. Îcar asas a ku min dixwest bigota, ji bilî pereyan, di rêya bidestxistina wan alavan de gelek mirov jî dikarin bên kujtin."

Altaxus ew hinekî din hejand:

"Sed hezar mirov? Du sed, sê sed, çar sed, pênc sed hezar mirov?" got û dewam kir:

"Heger pêwîstî bi kujtina milyonan hebe, ez ê wan jî amade bikim. Û heta heger bihayê alavan bi qirkirina miletê kohî be, ez ê wê jî bikim. Ma ne ji xwe gava ez mirim, welat û milet bi carekê ve dimre; lê gava milet bimre û ez bijîm, wî çaxî bi min re welat jî dijî û ez ê jî kohiyên tam bedew û sipehî biafirînim…"

Moşê ji cihê ku lê rawestiya bû dengê xwe li wan rakir:

"Temam, problem safî bû. Pere, insan hemû hene!"

Altaxusê ku di wan kêlîkan de xwe li ser textê imperetoriya dinyayê didît, pêxêla Corc berda, di cihê xwe de vêl sekinî, li Cananê nerî, destê xwe hejandin û liblibî peyivî:

"Li erdê ax, zibil û kevir û li ba min jî dolar, zêr û kohî. Li dolaran û kujtin û filan û bêvanê neheyirin, canê min; bes hema bixwazin û we jê tune be û hew."

Canana ku qederê lateke erd ji hersêyan dûr sekinîbû û ecêbmayî li wan temaşe dikir, bi haweyê ku li qonaxa waliyê Teksasê bû, bi naz û tinaz û çikçikî peyivî:

"Madem her tişt heye; û wilo xuya ye em ê bikaribin herçi tiştên ku ji me re pêwîst in bi dest bixin, îcar ez jî

dibêjim ku em dikarin di berpala wî girikî de labîrenta xwe bikolin."

Altaxus bi dengê wê re her tişt ji bîra kiribû û devjihev lê guhdarî dikir.

"Çêkirina labîrentê jî karê te ye, xanima delal. Lê ka ji Serok Altaxus bipirse bê ew çi dibêje. Di dawiyê de ê ku tê de rûne, cenabê wî ye…"

Altaxus nehişt ku Moşê dawiyê li xeberdana xwe bîne "na, Canan xanim çêtir dizane", got û ber pê de meşiya.

Labîrenta Şoreşê

Canana mîmar, Labîrenta Şoreşê mîna pramîtên Misrê, di hindurê pênc mehan de qedand û teslîmî Altaxus kir. Di labîrentê de sih û du kesên biyanî xebitîn. Labîrent bi qasî du kîlometreyan ji Keleha Mezlûman dûr di guherekê de bû. Altaxus bi destpêkirina kolana labîrentê re guher herêmeke pir bi talûke li qelemê da, bi qasî kîlometreyekê rê ji ser guherê birî û labîrenta xwe ji şêrgeleyan veşart. Ji Keleha Mezlûman guherê xuyanî nedikir.

Di hindurê herpênc mehên kolana labîrentê de, Altaxus ji Çoloyê ku Mumtaz Remê bi êşkencê kujtibû û di bîst rojekî de li zimanê hovî bûbû wek bilbil pê ve nehişt ku şêrgeleyek jî nêzîkî guherê bibe. Ên ku nêzîk bûn, yazdeh şêrgele bûn û heryazdeh jî bi destê Çolo hatin kujtin. Sisê ji wan jin bûn. Ji bilî pênc kesên ku bêhemdî xwe gihabûn sînor û hatibûn kujtin, ên din hemû jî bûbûn qurbanên xwejbîriya xwe; li gora hesabê kevin çûbûn. Guher ji aliyê bajarê Çamê ve dibû çolbira Keleha Mezlûman û hemiyan jî wek her tim li çolbirê xistibûn û hatibûn Kelehê.

Labîrent li ser pênc tebeqeyan di bin erdê de ji pêncî û sê odeyên ku bi dilpijokiyeke delal hatibûn çêkirin pêk dihat. Ji odeya ku diçû tunelê yekser odeya pêşî xuya nedikir. Piştî ku mirov deh metreyên tunelê derbas dikirin, odeya pêşî, û her ku bi wir de diçû hinekî bi navber odeyên din dihatin. Lê odeyekê jî li hev nedinerî. Labîrent mîna qulên xilt û maran li hev digeriya. Pêş û paşê wê tune bû. Deriyên odeyên ku bi elektronîkê dihatin girtin û vekirin,

bi dîwêr re dibûn yek. Mirov tu carî bi ser wan venedibû. Ode çarçikî bûn. Blindahî, dirêjî û firehiya wan yek bû. Li ser du metreyan bûn. Mihendizan li ber her deriyekî robotek danîbûn û Altaxus bi alîkariya wan robotan derbasî odeyan dibû. Di destpêkê de robot bi qasî ku bi Altaxus re biwenisyana dipeyivîn. Lê piştî ku di wensekê de robotekî hin gotinên Altaxus bi xwe nexweş anîn û xwe lê sil kir û Altaxus jî robot pelixand, mihendizan zimanê robotan li van peyvan siwar kirin:

"Derî, ajan, ez, tu, ew, veke, veneke, bigre, negre, tune, heye, dijmin, cehş, hat, çû, êrîş, bireve, nereve, bisekine, nesekine, fêhm bike, guh nedê, guh bidê, weh, ha, hi, haho, hewarê, eeehew, razê tiştek tuneye, rabe hertişt heye…"

Robot bêyî ku bimeşiyana him nahtorî li Altaxus dikirin û him jî deriyê odeyan jê re digirt û vedikirin. Ji bilî vê jî robotan, heta bi hezar kîlometreyekî a ku ji bo Altaxus dibû xeter ji hev difesilandin; fuzeyên ku li ser qesda kujtina wî rabana, robotan wê ew ji cihê cih dîtibana û hemiyan bi hev re gotibana "ajan haaat!" Û dû re jî li zengil û pêpîkan xistibana. Li gora ku Altaxus ji Çolo re gotibû, mihendizan ji hezar kîlometreyî balafir û ji du hezar kîlometreyan jî fuze rakiribûn û berê wan dabûn labîrentê. Û robot jî di wê yeka han de gihabûn. Altaxus ji mihendizan pir hez kiribû. Li gora wî mihendiz him sosyalîst bûn û him jî jê re bi karekî wilo mezin rabûbûn ku temamê emperyalîstên dinyayê bi hev re girtibana ser, wê dîsa jî bi sax û selametî ji nav lepên wan xelas bûbaya.

Ji bilî tunela ku diçû hindurê labîrentê, tuneleke din

hebû ku asas a Altaxus xelas kiribaya ji xwe ew bû. Tunelê ji aliyê çepê ve bi odeya pêşî re dest pê dikir û bi odeya dawî re diqediya. Li wir helawêjeke mezin hebû. Di helawêjê de kamyonek, di hindurê kamyonê de cîbek û di hindurê cîbê de jî piskilêtek hebû. Helawêj her tim sekinîbû. Dema ku robotan sinyala xeterê dabana, Altaxus jî wê li kamyonê siwar hatibaya û berê xwe rast dabaya balafirgeha Çamê. Navbera Labîrenta Şoreşê û Çamê bi texsiyê li derdora seetekê dikişand. Îcar heger bi rê de tiştek hatibaya serê kamyonê, Altaxus wê xwe avêtibaya cîbê, û heger tiştek bi cîbê hatibaya, vê carê jî bi piskilêtê wê xwe gihandibaya qonaxa xwe. Kamyon û cîb yekser ji polayê bûn. Sîwana ku piskilêt ji êrîşên bejayî û hewayî diparast jî ji polayê bû. Mihendizan bi Altaxus re li ser ku çima ne motorskilêt, lê piskilêt? çend seetekî dan hev. Li gora Altaxus êrîşên eskerî bi giştî seet li derdora duduyên şevê dibûn û di wê seetê de reva bi motorskiletê jî deng vedida. Mihendizan ji bo bêdengiyê, motorskilet qulipandin ser elektronkê jî. Lê Altaxus ew yeka han jî qebûl nekir. Di dawiyê de Cananê tê derxist ku mêrik nizanîbû motorskilet biajotaya; dest avêt mijarê û bi piskilêtê dawî li devjenga wan anî.

Li ser haweyê xebitandina terempêlan jî li hev germ kirin. Li gora Altaxus dema ku terempêl bi elektronîkê bêdeng meşiyabana, terempêlan bal dikişandin ser xwe û ew didan dest. Mafir Cananê ew jî safî kir. Hevalên wê kamyon û cîb li ser benzînê pev xistin.

Mihendizan ji Altaxus re tiştekî din jî kirin. Hindurê

labîrenta wî û bi taybetî jî odeya wî a rûniştinê û razanê bi kamereyên piçûk û mezin xemilandin. Ji kolana labîrentê pirtir asas pereyê wî ê mezin li van kamereyan çû. Ji hew bêhtir kêfa wî dihat ku di wan re li her derê Kelehê dinerî û li şêrgeleyan guhdarî dikir. Pir li ber mihendizan geriya ku temamê çiyayên Kohistanê jî bi wî teknîkî raxin. Mihendizan pêşî xwe nedan ber. Lê piştî ku Altaxus xwe avêt Cananê û li gora ku wî digot jinik li himberî mihendizan bi deh milyon dolaran bi kar anî, mihendizan bi sê milyar dolaran xwe dan ber "projeya çiyayên bi manyetîk û kamera." Ew jî bi sergiranî. Heger Altaxus nîv milyar dolar pêşin nexista destê wan û ê din jî di hindurê kar û xebata wan de hin bi hin nedabaya, mihendiz bi projeyê ranedibûn.

Herdu aliyan piştî ku bi hemû haweyî li hev kirin, xwe tam dan projeyê. Mihendiz bi şirketên mezin re û Altaxus jî bi şêrgeleyên xwe ên çiyan re têkilî xweş û bêş kirin. Mihendizan di hindurê du hefteyan de sê odeyên labîrentê ji alavên kompîteran, sêlikên satalîtan, telefonên mobîl, risas, lihîm, macûn û kaployên rengareng dagirtin. Odeyek jî ji mûçing û kubasên bafûnî, pense û kelbetanên qulqulî tije kirin. Di wê navê re Altaxus jî li çiyan dîsa şer sekinand û ala aşitiyê li ba kir. Lê hoviyên ku ew bi pîvazekê jî nedihesibandin, dîsa wek her tim guh nedanê û ji berê dijwartir kişiyan ser şêrgeleyên wî. Altaxus di vê carê de tam bi biryar bû. Digel ku bi sedan şêrgeleyên wî hatin girtin û kujtin, dîsa jî li gotina xwe nequlipî û şer û aşitî yekalî bir. Yekalî bir lê eskerên hoviyan jî cilik di bin şêrge-

leyên wî de nehiştin û bi ser de jî qira wan anîn. Heger Altaxus bi a mihendizan nekiribaya û çiya ji şêrgeleyan vala nekiribana, kî dizane belkî şêrgeleyek wî jî sax nemabaya. Lê piştî ku şêrgeleyan cumhûriyetên xwe ên li çiyan ji hev belav kirin û berê xwe dan başûrê Kohistanê, vê carê jî esker kişiyan çiyan û karê mihendizan dîsa li erdê ma. Di dawiyê de Altaxus nîv milyar dolarên din jî da wan û kar û barê projeya ku pê rabûbûn li bendî hetanî ku çiya ji eskeran xalî bûbana re hiştin.

Bi çûna mihendizan re Altaxus hema navê partiya xwe kir Partiya Sosyalîstên Sînornenas, dev ji xelasiya bakurê Kohistanê berda û vê carê jî bi xelaskirina başûrê Kohistanê daket. Herêma başûr ji bo xwe pir girîng didît. Li wir kohî hêdî bi hêdî ber bi azadiyê ve diçûn û çavên hemiyan li ser wir bû. Azadiyê rê li ber xwefiroşiyê û dîktatoriyê digirt. Li cîhê ku azadî heba jîr û zanahî û jiyaneke bi rûmet hebû. Azadî dijminê xizaniyê, hêsîrî û belengaziyê bû. Insan bi şexsiyeta xwe dihat holê û şexsiyet jî bi azadiyê li ser pêyan disekinî. Û birêvebirên xelkê başûrê Kohistanê jî hemû hov, kawikî, beredayî, dîktator û xwefiroş bûn. Altaxus bi şêrgeleyên xwe re wilo peyivî û berê wan da wir. Di wê demê de li wir jî sê tiştên wek sê dewletan çêbûbûn. Him dewlet bûn û him jî ne dewlet bûn. Li ser wê yekê gelek ekspertên dewletên dinyayê li wir civiyabûn û li dora salekê temamê ilmê xwe bi kar anîbûn da li gora wê rewşê navek ji wan tiştên ku wek dewletan bûn peyde kiribana. Digel ku hemiyan jî

serê xwe pir pê êşandibûn tiştek bi ser tiştekî nexistibûn, di dawîyê de hemiyan jî pişta stuyê xwe xurandibûn û vegeriyabûn welatên xwe. Lêbelê tiştê ku ekspert lê geriyabûn, xelkê ji zû de dîtibû. Ji hersê tiştan re gotibûn "Dewletên bêserûqûn!"

Her hêzekê navê dewleta xwe kiribû "Komar." Û Komar jî bêserok bû. Hikûmet hebû û biryarên hikûmetê jî serokên partiyan didan. Wezîr wek eskeran û serokwezîr jî wek komutanên wan tevdigeriyan. Karê serokwezîran ewqasî pir bû ku pê re nedigihan rîha xwe kur kiribana. Serokwezîr ji postexaneyan û hetanî ku digiha çapxaneyên herî piçûk, bi hemû karî mijil dibûn. Serokwezîr bi qasî ku kitêba herî bêqîmet jî bêyî raya wan çap nebûna bi disiplîn tevdigeriyan. Ala wan bi tenê di hindurê malan de bi dîwaran ve daliqandîbû. Ew jî ne her tim. Gava her ji çendeyekî dewletekê ji wan, bi sebeba ku devê dewleta din biçiranda, generalên çolî, hovî û sofî dawetî malên xwe dikirin, ala xwe ji dîwaran dadixistin û vedişartin. Televîzyon û radyo ji bo şer û pevçûnan bi kar dianîn. Sipîker fermandarên bêrutbe bûn. Fermandarên bi rutbe di televîzyon û radyoyan de bi xeberan mîna kewan radihiştin hev. Ên bêrutbe hîn bêhtir xeberokî bûn. Rê nedidan dengbêjên ku ne alîgir bana. Nivîskarên ku li ser camêriya fermandaran kitêb nedinivîsandin, birçî û tazî digeriyan. Lê nivîskarên ku zilamtiya kasorên partiya dipesinandin, ji ên ku fermandar û serokhêz dipesinandin bêhtir bi pere bûn. Bi tenê hew nivîskarek ji pesindanê reviyabû û ew jî li parsê hesilîbû. Du nivîskarên girtî jî

hebûn. Digel ku berpirsyarên rojnameyan fermandar bûn, di redaksyonan de jî cih digirtin. Esker û polîsên wan li hin deran bi rutbe û li hin deran jî bêrutbe bûn. Mehkeme jî hebûn, lê li gora ku digotin yek ji wan mehkemeyan jî ne li ber tiştekî bû. Dema ku gundiyan li ser hoxeke erdê beyaran li hev dixistin, esker û polîsên vî alî û wî alî jî diketin nav hev û qira hev dianîn. Carekê li bajarê Selmanê du zebzefiroşan li ser tivir û şelimên ku bi qaçaxî ji bajarê Duhbanê anîbûn, pevçûbûn û hevdu biribûn mehkemeyê. Mehkemeyê jî yek ji wan wek casûsekî dewleta herêma Botînanê dît û cezeyekî pir giran dayê. Li gora ku dihat gotin heger mehkeme bi ebûkatbaya, belkî mêrik cezayekî ewqasî giran nexwaribaya. Mehkemeyê ew li rajorî bajêr berdabû hindurê lûla topa fitarê û agir pê ve danîbû.

Altaxusê ku henekên xwe bi aqilê serek, mehkeme û temamê sazî û rêxistinên başûrê Kohistanê dikir û di avakirina cumhûriyetan de deng dabû, li ser ku şêrgeleyên wî bi nan û zikê wan deran biparêzin, bi serekên xelkê başûr re li hev hat û li ser daxwaziya serekan ji wan re hema dest bi avakirina cumhûriyeteke mezin kir. Lê piştî ku di hindurê mehekê de cumhûriyeta wan qedand, vê carê jî lê bû zor û tev li xelkê ku girêdayî serekan bûn dest danî ser her tiştê cumhûriyetê. Heger Altaxus sînorê cumhûriyeta xwe nebira hetanî bi nav bexçeyên Duhbanê û ji wî alî ve jî dîwarê sînorê xwe li aşxaneya Babekanê ku di nîvê sûka Selmanê de bû, dibû ku serekên xelkê başûr dîsa dengê xwe nekiribana. Karê vî Altaxusî wilo li dijminên xwe dikir. Gava ku nuh dest avêtibû xebatê jî

wilo kiribû. Dinyayek pere ji general û şêfên polîsên hoviyan stendibû. Piştî ku bi wan peran qeweta xwe dabû ser hev, vê carê jî li general û şêfan vegeriyabû û ew şerpeze kiribûn. Wî bi xwe digot û dinivîsand. Li Bintêlê jî dîsa bi karekî wilo rabûbû. Hetanî ku li wir tam nehatibû ser derba xwe, bi serekên partî û rêxistinên herêmê re pir baş meşiyabû. Lê piştî ku gihabû a xwe û li gir fitilîbû, bi hin serekan re şêwira kujtina hin serekên din gerandibû. Û piştî ku ew ji ber xwe kiribûn, vê carê jî li van ên din vegerîyabû û ew jî bi metodên xwe ji holê rakiribûn. Bintêl bi xwe hiştibû.

Altaxus piştî ku li başûrê Kohistanê cihê şêrgeleyên xwe tam asê kir û lingên birêvebirên xelkê başûr ji hew bêhtir xistin zikê wan, têkiliyên xwe ên bi şêrgeleyan re hêdî bi hêdî kêm kirin, bi teknîka ku labîrenta xwe pê raxistibû daket û bi Çolo re li ber kamereyan çong berdan erdê. Li akademiyan jî nema derz da. Ew karê xwe carcarê bi rêya telefonan meşand. Ji heftê carekê diçû ber behra Zîqê û Termûsê û kêfa belek dikir. Dev ji wê kêfê jî berda. Rojnameger, parlamenter û burokratên ku ji gelek welatan bi hisreta dîtina wî dihatin hetanî bi Keleha Mezlûman ber lingên wî, bi rêya telefon û nameyan bersivên xwe stendin û polî poşman li welatê xwe vegeriyan.

Altaxus bi rêya kamereyan giraniya xwe berda ser îdeologên partiyê; hema hema her roj dan û stendin û xeberdanên wan li ba xwe qeyd kirin û hin xeberdanên wan ên ku li hesabê wî nehatin, bi rêya hoperlorên ku li gelek derên kelehê bi cih kiribûn da ruyê wan. Îdeolog jî

behetî man. Lê piştî ku li akademiyan çend carekî bi wan re rûnişt û li ser haweyê razana wan, li ser zik radizan, xwarin û vexwarin û tevgera wan ew bêerz kirin, îdeolog tam hebitîn; bi çavekî xwedayî lê nerîn û bi hemû haweyî stuyê xwe li ber xwar kirin. Di wê navê re çend îdeologên ku jê ketin şikê, ew jî bi marîfetên xwe ji holê rakirin û li afirandina cîlekî ku hebûn û nebûna xwe di wî de dîtibana geriya. Di wî warî de serê xwe pir êşand. Bi şev û rojan li wî metodî fikirî û bi sedan rûpelên kitêban li hev qulipandin. Li metod rast nehat. Û heger ne ji hewesa wî a flîmên zarokan baya, belkî jî qet li wî metodî rast nehatibaya. Kêfa wî pir ji flîmên kartonî re dihat û di televizyona partiyê de jî flîmekî ezmanî xelek bi xelek nuh dest pê kiribû. Di flîm de du qebîleyên ezmanî bi hev re şer dikirin û ji bilî serekan her kes bi kod bû. Altaxus di bin bandora flîm de li rakirina navên şêrgeleyan fikirî û di metematîkê de rola yek û sifrê da ber hev:

"Di nav hejmaran de hejmara herî piçûk, yek e. Sifir bi serê xwe ne tiştek e û yek jî tiştekî ku di binya sifirê re tiştek e. Yek tiştek e, sifir ne tiştek e û sifir ji yekê bi hêztir e. Yek bi sifirê dibe 10. Sifir qeweta neh tiştan li yekê bar dike. Yek bi du sifiran dibe100, bi sê sifran dibe 1000, bi çar sifran dibe 10.000, bi pênc sifran dibe 100.000", got û heta ku serpiştkî li erdê rast bû keniya.

Piştî ku bêhna wî hat ber wî, bi hêl rabû ser xwe, herdu destên xwe bi hev re hejandin û heta ku jê hat bi deng got:

"Kesek ji min xurttir tune yeee!"

Li Çolo nerî. Çolo jî mîna hespê qaçaxê guhmiçî lê dine-

rî. Hazirê revêbû. Altaxus di rewşên wilo de gelek caran her çi tiştê ku ketibû ber destê wî têwerkiribû. Çend carekî jî kêr avêtibûnê. Kêr hemû lê ketibûn. Lê asas bi kêra ku li xavika zik ketibû êşiyabû. Kêrê bi qasî movikekê zik çirandibû.

"Ez yek im û ew jî sifr e. Sifir her sifir e, yek nabe dudu, lê dudu dibe çar.

Sifir bi duduyan yekê têk dibe. Yeka bêsifir her yek e û dudu jî bi sifrê bîst e."

Sekinî û hilmekê bala xwe da ser Çolo.

"Ê ne ez ê nehêlim ku hûn tu carî bibin yek û dudu", di ber xwe de got û bi qelem û defteran ve beziya.

Pêşî ji koda Çolo destpê kir û jê re got:

"Ji niha û pê ve êdî navê te 01 e. Û navê Dimdim jî bila 00 be."

Altaxusê ku ji bilî navên îdeologan, temamê navan qedexe kir û di şûna her navî de kodek bi kar anî, di labîrenta xwe de bi Çolo re heta şeva ku bi çewtî pê li pişkokekê nekir jî, bêxem raza. Lê çi bû hemû piştî wê bêqidoşiyê bû. Pê li pişkoka "derî veneke" kir û bêyî ku dîsa pê lê kiribayê vê carê jî pê li pişkoka "derî veke" kir. Robot jî got "derî tune!"

"Derî tune çawa yaho, ev tu çi dibêjî?" got û vê carê jî bi hev re pê li çar pişkokan kir.

Robot dengê xwe lê rakir û sivik sivik peyivî:

"Tune derî, derî, derî, tune, tune!..."

Herduyan tibabekî li ber hev dan û yek ji wan jî ji ser a xwe nehat xwarê. Di dawiyê de Altaxus ji canelametî zora

xwe bi kar anî:

"Kûçik, ma tu jî ajan î!.." got û hetanî ku jê hat şiqamek li ruyê wî xist.

Robot jî mîna mirovekî tengijî, serê xwe lê hejand û bi qîjewîj got:

"Ez venakim, fêhm bike, derî tune, weh!..."

Altaxus ne jê fêhm kir û ne jî ji ser vekişiya; çep û rast ew da ber şiqaman:

"Derî veke, veke, veke!..."

Bi şiqamên wî re vê carê jî robot xwe kil kir, lempeya xwe a sor pêxist, lempe di serî de bû, û ha ha got:

"Ajan! Îspiyoncî! Tîm! Îşbîrlîkçî!..."

Altaxus tam kethev û ew da ber şeg û pegan. Heger mihendizan ji cihê cih robot neanîbana sêra berê û derî jê re venekiribana, bi wan elektronîkan wê dawiya xwe bianiya.

Îcar piştî ku robot teslîm bû û got "derî vebû, biçe", mêrik mîna gulekê vebû û bi robot keniya:

"Hey yaya gidî kewaşe, ka te digot derî tuneye, ne va ye heye zirto! …"

Altaxus piştî vê bûyerê êdî bi rastî bawerî pê anî ku insan û heywan û heta temamê ruhberan, bi lêdanê dikarin hedayet bibin û bi wê mebestê li gora exlaqê xwe teoriyeke êşkenceyê afirand.

BEŞÊ SISÊYAN

Pêşî bi şik li dirustiya xwe û dû re jî li a hevalê xwe binere!

Serok Altaxus

Altaxus şibiya mirovê herî pêşî

Altaxus di hindurê salekê de şibiya mirovê herî pêşî. Ji xwe wilo jî difikirî. Ji ber wê yekê jî dev ji kurkirina rîhê, por û simbêlan berdabû. Dareke pirtiqalî, dar naylonî bû, anîbû odeya xwe a rûniştinê, carcarê xwe di bin de vediziland û sêvên sor dixwarin. Lê digel wî haweyî dîsa jî ji alîgirên partiyê û şêrgeleyan pir ditirsiya. Kujtin û êşkenceya herî xerab hîn jî ji bayê xwe neketibû. Di rojekê tenê de li ser gotina lawikekî çar-pênc salî sê îdelogên xwe dan kujtin. Ji îdeologan yek jê berê li akademiyê bû û herduyên din jî nuh ji çiyê û deverên wekî din hatibûn. Lawik sêwî bû û ji gelek tiştên zarokî mehrûm mabû. Û bi ser de jî hîn bûbû ku Altaxus him bavê wî û him jî bavê temamê insên e. Dema ku Altaxus derketibû teftîşê, lawik jî hilkişiyabû ser dika akademiyê û ha ha jê re gotibû "baba, serok, pîs e, xayin e, heval, dikuje!"

Altaxus di labîrenta xwe de bi ser hev de tewiyabû. Tenduristiya wî baş xerab bûbû. Mêrik ji xwe hema hema her tim bi bapêşê bû û bi ser de jî sînozîtê dabû ser. Êşa serî xwe berdabû ser mejiyê wî, li damarên çavan geriyabû û çavên wî bi qasî ku sêv û hinar ji hev nefesilandana nuqsan bûbûn. Her gavê serêşî bû. Xur jî ketibû canê wî. Di laşê wî de çend kew jî çêbûbûn. Lê kewa di kulîmeka wî a çepê de mirov ditirsand. Bîrov jî ketibû nav tilîkên wî ên lingan. Tenduristiya wî ji hew bêhtir xerab bûbû û hedan jî nediket canê wî. Li gora wî miletê kohî ne tiştek derketibû, şêrgele pê re xayin ketibûn, ajanan partî li hev pişk kiribûn

û barê sosyalîzma cîhanî û heta a herêmî jî bi carekê ve qulipîbû ser pişta wî. Ji ber wê yekê bû ku bêwestan bi rêya televîzyonê, radyo û telefonan bi xelkê û şêrgeleyan re dipeyivî û rêya xelasiyê dida ber wan.

Altaxus bêsekin tevdigeriya. Di her odeyeke labîrenta wî de sê telefon û televizyonek hebû û bêyî ku raba ser xwe, bi kursiyê xwe ve mîna marê teyar ji vê telefonê ber bi telefona din ve disûrikî û ha ha ev û ew û ê din bêerz dikirin. Lê her çi bêerzkirina wî bû jî ji bal her kesî ve wek şîretê dihat qebûl kirin. Xawrin pir dixwar. Berê jî pir dixwar, lê ne ewqasî xure bû. Xurebûna ku lê peyde bûbû jî hemû ji destê şêrgeleyên wî bû. Ji wan hêrs dibû, bi wan re dixeyidî û êrîşî ser xwarinê dikir. Fêkî kêm û goşt jî zêde dixwar. Ji fêkiyan bi tenê kêfa wî ji hinaran re dihat. Dema ku hinar bi dest diketin, li yek tûşê tebekek hiltanî. Di vê dawiyê de kêfa xwe ji sêvan re jî anîbû, lê pir hindik dixwarin.

Altaxus di labîrenta xwe de ji berê bêhntengtir bûbû. Piraniya bêhntengiya wî jî hemû ji ber xeberdana bi telefonan bû. Piştî her xeberdanê hinavên wî disincirîn, serê wî dizingirî û canê wî yekser diwestiya. Ji ber telefonan herdu guhên wî jî her tim sor û mor û qeşirî bûn. Wext nedidît ku xwarina xwe bi serekî rihet xwaribaya. Di xwe re nedigiha ku avek bi ser canê xwe de dakiriba, yan serê xwe erebkî şûştibaya. Bi hisreta bedlekî hovî û qundreyeke çolî bû ku bi wan li Keleha Mezlûman di nav heval û hogirên xwe de rûniştibaya. Bîst û çar seetan bi bêceme û şimik bû. Gava radiza jî bi şimik bû. Şimik di lingên xwe de ji bîra dikir.

Altaxus dev ji xwendinê jî berdabû. Di eslê xwe de mêrik berê jî ne yekî ku kêfa wî ewqasî ji xwendinê re dihat. Navê dinyayek kitêbên edebî û zanistî derbasî kompîtera xwe kiribûn û bi haweyê ku hemû xwendibûn bi vî û wî re dipeyivî. Bi Çolo re ferhenga nivîskar, artîst, muzesyen û şanogerên ku di dinyayê de xuyayî bûn jî çêkiribû. Lêbelê Çolo hindik mabû ku li ser wî karê xwe hatibaya kujtin. Çolo Madona wek melezeke ûgandî nivîsandibû û wî jî di televizyonê de ew wilo bi nav kiribû.

Altaxus di salên xwendekariya xwe a fakulteyê de hinekî bi rêk û pêk xwendibû. Lê asasê qeymaxê mejiyê xwe û rengê xebata xwe di herdu-sê mehên ku li Hovistanê ketibû girtîgehê de girtibû. Digel ku kitêb û rojname hîç nedixwendin, pir dinivîsand. Nivîsên wî jî bi gişti fermanname û teoriyên di derbarê felaketa ramûsanan û destavêtinan de bûn. Şêrgeleyên mê û nêr bi çûna wî a labîrentê re li hev sincirandibûn û li her cihê ku keys lê dianîn xwe di hev werdikirin. Altaxus jî hema hema dev ji temamê tez û sentezên xwe ên li ser şer, kujtin û êşkenceyê berda û ji fermanname û teoriyên ku di kûra eşqa şehwetê re derbasî patîkeyên beyaran dibû û pê ve tiştekî din nedinivîsand. Bi nivîsandina fermannameyan û teoriyan heyirî mabû. Dinivîsand, diqetand û diavêt tenekeya çopê; û çawa ku diavêt çopê wilo jî lê vedigeriya, ji a berê xerabtir dinivîsand û dida destê Çolo. Bi tenê hema li Keleha Mezlûman di hindurê çar-pênc mehan de bi dehan keçên avis hatin kujtin. Gelek keç û xort jî ji vir û wir reviyan û ji bêgavî xwe teslîmî eskerên hoviyan kirin.

Eskeran jî piştî ku ew bi def û zirneyan bi hev re dizewicandin, berê wan didan hevalên wan ên kevin û ew bi hev didan kujtin. Di hemû operasyonan de bi eskeran re bûn. Û heta bi destê wan gelek mirovên xuyayî jî dihatin kujtin.

Altaxus di labîrenta xwe de hetanî ku seroka Mehkemeya Şoreşê dîn û har nebûbû jî hinekî bêxem radiza. Lê piştî ku Sevgî Hanimê cilên xwe qetandin û şilfî tazî geriya û şêrgeleyan jî ew birin Hovistanê ser doktoran, xewa wî bi carekê ve hat guhertin û xulqê wî ê ku mabû jî çû.

Şevên wî bi kabûsan derbas dibûn. Xewnên giran didîtin û bi qîr û nalîn ji nav livînan çeng dibû; xwe diavêt himbêza Çolo û tiştên ku di xewnê de dîtibûn yek bi yek jê re bi dar ve dikirin. Çolo jî bi sibehkî re diçû ling hersê psîkologên ku di vê dawiyê de ji bo ravekirina van xewnan li Keleha Mezlûman bi cih bûbûn û mîna ku xewn wî dîtibûn ji psîkologan re digot:

"Min şevê din pê li peqpeqonkeke baranê dikir, peqpeqonk di bin lingê min de dibû derya û ez jî di nav de dibûm gamasî. Ew xewneke wilo xweş bû ku tiştek jê xweştir tune bû. Lê piştî ku min di nav wê ava zelal û ewqasî paqij de dimîzt, av hema pê re genî dibû û ji her derê deryayê ve zîro, kurm û marên wek werîsan dirêj xwe dadidan min."

Psîkologan jî hema di cih de şerha xewnê nedikirin; piştî ku li dora seetekê bi tenê li hev rûdiniştin, bi yek devî şerha dawî jê re dikirin û digotin:

"Baran bereket e. Av jîn e. Mar dijmin e. Zîro ajan e. Û kurm jî altaxê malê ye…"

Geh temamê insanên dinyayê dikirin esker û xwe jî dikir komutan; esker dixistin balafirên ku ji fuze û saroxan çikçikandî bûn, balafir bi hewa dixistin û bêyî ku li tiştekî siwar hatibaya, şûrê xwe dikişand û li ezmên bi balafiran re habela şer dikir. Bi xewnên xwe re heta sibehê belkî 20-30 carî şiyar dibû û radiza û dîsa eynî xewn didît. Bi belavkirina balafiran re dihelikî. Heta sibehê şûr dihejand. Heger di xewê de bi qîjewîj nepeyivya belkî hinek rewa di canê wî de mabaya û ewqasî ji derb neketibaya. Psîkologan xewnên wî ên ku bi balafiran re şer dikir, bi qelseya şêrgeleyên wî ên li başûrê Kohistanê ve girêdidan û dibûn sebebê ku Altaxus ser wan tije sîlehên giran kiribana.

Carina dibû pêxember. Carina xwe ji Îsa jî mezintir dikir û dixwest bûba ew tiştê ku ji wan mezintir bû. Lê dikir û nedikir li navê wî rast nedihat. Di xewê de hîç nedibû Xwedê. Ji êgir nefret dikir. Her şev dida nav şîr û avê; şîr û av li xwe dikir agir û xwe bi saxî dişewitand. Ev xewnên wî ên wilo, Çolo ji beleyeke mezin xelas kiribûn. Her tim bi demaçe bû û çend carekî jî çend fîşek li ser kiribûn. Psîkologan piştî wan xewnan her tiştê ku bi barûdê dixebitî ji labîrentê bi dûr xistibûn.

Carina şêrgeleyên wî ên jin, li pêş çavên wî bi şêrgeleyên mêr re rûdiniştin; ew maçî dikirin û bi rebeniya wî dikeniyan. Lê piştî ku bi xwe şiyar dibû, heyfa xwe jî pir giran ji wan hiltanî. Li ser wan xewnan nozdeh keç kujtibûn, lê

kujtina yekê ji wan jî ne wek a ku bi qoda 015an bû. Keçik bi saxî şewitandibû!

Kujtina nûnerê wî ê Kafkasyayê jî dîsa ji ber wan xewnan bû. Di xewê de pê re ketibû têkiliyê û digot:

"059 tu li kîjan cehnemê yî, deng ji te nayê?"

Nûnerê ku li ser gotina wî çûbû Polonyayê jî digot:

"Serokê min, ez aniha li Varşovayê me."

"Çi, çi, çi?.."

"Belê Serokê min, ez li Varşovayê me, Varşova."

"Îcar ev tu li Varşîntonê li çî xwe digerî deyûz! Tu çûyî raporan bidî CÎAyê, ha", got û telefon di ruyê wî de girt.

Piştî ku ji xewê şiyar bû, ji nûner kete şikê û bi xeberên kotî ew da ber hev. Di dawiyê de xwe negirt û ew di hindurê çar rojan de anî akademiyê. Nûner mehkeme nekir. Çolo ew jî ji hev çirand, kir du tîş û avêt ser Moristana Şoreşê.

Devê Altaxus di xewê de nediket hev. Di eslê xwe de gava şiyar bû jî wilo bû. Bi qasî ku alimên mintehî li himber gotinên wî xwe negirtibana, çort dipeyivî. Di binê pênc tebeqeyan de xwe di cihê herî bi star de vedişart û dîsa jî bi şev û rojê saw ji xwe re çê dikir. Labîrenta wî bi carekê ve kilskirî bû û her tim jî ampûl pêketî bûn. Fêhm kiribû ku çavên wî ji ber wê ronahiyê diêşiyan û hêsir dikirin. Dixwest ku di bîst û çar seetan de pênc-şeş seetekî li reşê jiya ba, lê ceger nedikir. Digel ku qelewbûyina xwe, nepxa lingan û bayê di zikê xwe de bi rûniştinê ve girêdabû, dîsa jî dev ji aparata telefonan bernedida. Cihderka bêhntengî û nerehetiya xwe jî hinekî fêhm kiribû. Sebebê wê yeka han

çekdar didîtin. Sibehan nehişî, tengijî, westyayî û keslan ji xewê radibû. Her sibeh çavên wî bi şelêq bûn. Ji birebira di xewê de kefinca ku di dev re diavêt, bi qurmê simbêlan ve tûk digirt. Taştê nedixwar. Di bin tesîra xewnan de heta ku lê dibû nîvro û firavîn jê re dihat, herwiha vezilandî telefonî vir û wir dikir.

Altaxus bû mirovê herî mezin

Altaxus piştî ku di bin tesîra xewnan de bayê êşkenceyê û kujtinê gur kir û bi wî bayî re jî partî ji berê xurttir bû, vê carê jî berê xwe tam da şêrgeleyên xwe ên li her derê û heta ku ji destên wî hat repand wan. Lêbelê wî çiqasî bi lêdanê, kujtin û pîskirinê repand wan û koka şêrgeleyên xwe ên bi ceger û zana anî, miletê kohî û şoreşger û ronakbîrên hovî, çolî û sofî jî ewqasî jê hez kirin û li dora wî kom bûn.

Di hindurê çar-pênc mehekî de Altaxus, partî yekser ji dest şêrgeleyên kevnare derxist û bi carekê ve xist dest gelşê ku ji naşiyên kawikî, zirz û zirzop pêk dihatin. Îcar çawa ku nûner û birêvebirên kawikî û naşî bi karê xwe rabûn, partî jî mîna şîrê li ser êgir fûriya û di Rohilata Navîn de bû partiya herî mezin. Ji bilî xewnravêjên psîkolog, temamê hogir û dostên partiyê û heta Altaxus bi xwe jî li wê yeka han ecêbmayî mabû. Carcarê bi Çolo re dikeniya û digot:

"Li ser ruyê vê dinyayê ji kohiyan beredayîtir milet tune ne. Kuro ev wek kulbeşkê ne, ez çiqasî li wan dixim û wan bêerz dikim, ew jî ewqasî hilfa xwe didin min û bi

lêdana min qelew dibin!..."

Altaxusê ku li gora aqilmend û ronakbîrên kohiyan her tim xerab dikir û bi qeweta xerabiya xwe jî temamê kohiyên dinyayê li xwe civandibûn, bi berpirsyar û nûnerên xwe ên ku li ser serê saziyan datanîn mabû heyirî. Li gora wî berpirsyar û nûner heq ji karê xwe dernediketin û şoreş kulfiskî bi rê ve diçû. Digel ku bi metodên xwe ên herî dijwar bi wan dadiket û heta ji heft-heyşt rojan û carina jî di hindurê çend seetekî de berpirsyar û nûnerek datanî û yek din radikir û dîsa jî wek wî nedibû, ji bêgavî dîsa gazî mihendizan kir û labîrenta xwe bi hemû aparatên ku li Nasayê hebûn xemiland. Dû re jî her berpirsyar û nûnerên tiştekî xwe telefoneke mobîl da dest û bi temamê kar û barê şoreşê rabû.

Di aparata ku mihendizan di ber dinyayek dolar de jê re pevxistibûn, li dora neh hezarekî pişkok hebûn û Altaxus jî bi rêya wan pişkokan li temamê şêrgeleyên xwe hikim dikir. Di destpêkê de kar baş çû, lê piştî demeke kurt her pişkokekê li gora cihê xwe serêşiyek dayê, pişkok tev li hev kirin û karê şoreşê di nav destên wî de mîna rês li hev geriya. Carekê hindik mabû ku ji wehca nava xwe bi tisqayê ketibaya. Ji nûnera Jinên Kemlan hêrs bûbû û dixwest ku ew bêerz kiribaya. Îcar bi şaşî çima pê li pişkoka nûnerê Mêrên Dijwar neke! Di televîzyonê de bi ser de hilbûbû û jê re digot "lan hanim efendî!..."

Mêrik jî têriyekî tam ji xwe razî bû. Simbêlên wî li pişta guhên wî diketin û bi ser de jî baş pê dizanîbû bê 'hanim efendî' çi bû. Ew bêminet kir; kaplo maployên studyoyê

hemû qetandin û her kes da ber şeg û pegan. Altaxus jî ji serhildana wî xwîn bi xwe ve dît, keribî, geft lê xwarin û mîna hêlanê çû û hat. Heger şêrgeleyan di wê şevê de mêrik bi êşkenceyê nekujtibana û ax û hewarên wî di guhên Altaxus de deng venedabana, Altaxus wê bûba yamyam û ji xwe û Çolo yek xwaribaya. Dîn û har bûbû û bi gezan êrîşî canê xwe û Çolo dikir.

Serê wî bi berpirsyar û nûnerên wî ên li Ewrupayê û bi taybetî jî bi ên li Elemanyayê re tam ketibû belayê. Berpirsyar û nûner xerabe bûn û ew di nav ewrupiyan de habela piçûk dixistin. Di eslê xwe de heger ne ji nûnerên wî ê akademiya zimên û edebiyata kohî û serokên parlamento û meclisa wî a li Ewrupayê bana, belkî çerxa şoreşê di nav elemanan de jî xweş geriyaba û Altaxus di Ewrupayê de bûba mirovê herî mezin. Lê çi fêde nûner û serokên wî ên ku her hefte dihatin guherandin, bi kultura li ber pez û dewaran mezin bûbûn û ewrupiyan jî ji zarê wê kulturê fêhm nedikirin. Her nûnerê dema ku dest bi karê xwe dikir, di derbarê ziman û edebiyata kohî de bi zimanê hovî pêşî konferansek li dar dixist û li ser navê Altaxus bangî ewrupiyên akademîker dikirin. Nûner jî her tim ya şivan û ya jî gavanekî têrî bû. Lê nûnerê ku vê dawiyê, li gora masmedya partiyê, li dijî zilma hoviyan bi şev xwe li nav daristanên bajarê Bremenê şewitandibû, di nameya xwe de wilo nivîsandibû, li Kerçoxê pênc salekî xwendegeha dewletê xwendibû û du-sê salekî nûnerayetî li Komîteya Nalbendan kiribû. Mêrik bi salan ji welêt bi dûr ketibû, kohiya xwe ji bîra kiribû û bi ser de jî bi hovî

nikarîbû çar gotin bianîna ba hev. Ewrupiyên ku beşdarî konferansê bûbûn jî pir li ber xwe ketibûn, zimanê wî şibandibûn ên zerzûlan û bi xeyd konferans terikandibûn. Her tim wilo dikirin. Bi vekirina konferansê re yek ji vir, dudu ji wir, çar ji dera han radibûn û bêdeng diçûn; carina jî hemû bi hev re radibûn, qeşmeriyên xwe bi aqilê kohiyan dikirin û bi qîjewîj derdiketin. Altaxus jî li himberî wan nerazîbûnan, giraniya xwe dabû ser exlaq û edeba şêrgeleyan û her ji du rojan yek di şûna ê din de dikir berpirsyar û nûner. Lê piştî dît ku bi wî metodî jî bi ser nakeve, navê partiya xwe kir Partiya Sosyalîstên Ewrupayê û bi rêya herdu kanalên televizyonên xwe ên li Ewrupayê li wan şidand. Ji aliyekî ve bi telefonên mobîl û ji aliyê din ve jî di kanalên televizyonan re xwe gihand wan û tam bi derza exlaq û edeba wan rabû. Dema ku berpirsyar û nûner derdiketin televizyonan ji labîrenta xwe derz û gava ku ji studyoyan bi rê diketin dîsa derz dida wan. Ji destên derzên wî, wilo bi serê berpirsyar û nûneran de hatibû ku êdî nema dizanîbûn bê wê çawa li xwe kiribana. Carekê hema mabû ku serokê parlamentoya wî a ku li Belçîkayê seha fitbolê wek hewşa avaniya Parlamentoya Kohistanê nîşanî belçîkiyan dabû, li ser pevgirêdana xwe hatibaya kujtin.

Serokê parlamentoya wî a ku di a din î hefteyê de bû meclis û piştî mehekê jî bû komele, 80 salî bû. Serok 0039 di êvara Newrozê de bi potîn û qapûtê eskerî û qerewata mozart li studyoya televizyonê bi profesorên civaknasên elemanî re rûniştibû û behsa pez û dewarên Kohistanê ji

wan re dikir. Altaxus jî jê hatibû bêvilê, "kerê çolê, zû wir terk bike", got û di cih de ew ji studyoyê avêt. Heger ne ji raporên psîkologan bana, Altaxus wê lingên wî jî çerixandibana. Psîkologan ji sosyala hollandî re rewşa serok, wek xurifiyekî tirovirî rapor kiribûn.

Ma ji xwe a ku nûnerê wî ê Ronakbîrên Dinyayê kir, qey wek a serok 0039 bû! Nûner 0123 ji herêma Omarê ji gundê Kerbêtê bû û li ber pez mezin bûbû. Strankî dipeyivî, şeqlovîzkî dida û distend û gava bangî mirovan dikir jî difîkand. Mêrik bi çefî û darê xwe ê şivantiyê derketibû televizyonê û bi ser de jî him darê xwe li Altaxus dihejand û him jî jê re dikwîtand. Altaxus jî dîn û har bû û bi xeberêن lewitî ew da ber hev. Dû re jî bi şêrgeleya panelîst re xeyidî:

"Tirê, ma tu li wir çi dikî? Wî ajanî zû ji wir biqewirîne", got û telefon avêt.

Şêrgele jî hema pê ve beziyan, bi çepilên wî girtin û mîna qerpalekî ew avêtin odeya di rex studyoyê de. 0123 jî bi rapor bû. Lê heger raporên temamê beredayên dinyayê jî ên wî bana, wê xelas nebaya. Carekê pê li şexsiyeta Altaxus kiribû û bi ser de jî ew qeherandibû. Şêrgeleyan piştî ku nûnerê xwe fetisandin, xistin kîsekî şemedanî û di bagaja texsiyeke mercedes de bi nav bajêr de birin. Ji vê studyoyê û di vê texsiyê de, di hindurê pênc mehan de ev termê şêrgeleyê yazdehan bû ku ber bi lexemên kanalîzasyonan de diçû.

Altaxus derza xwe a exlaq û edebê bi wî haweyî dibir û ji nişkê ve dîsa televizyona Hovbaşê çend rojekî hate gir-

tin. Li gora Çolo vê carê jî Altaxus televizyon dabû girtin. Wî bi wê yeka han li himberî hoviyan taktîkek bi kar anîbû û lingên wan xistibûn soleke teng. Gelek caran, mîna hikûmeta hoviyan, wî jî weşanên rojnameyên ku partiyê li Hovistanê diweşandin sekinandibû û sûc xistibû stuyê hikûmetê. Ji xwe karê wî wilo bû; her tim bi wan taktîkên ku kesî bîr nedibir radibû ser xwe û serî li dijminên xwe digerand. Lê qelemşorên masmedya hoviyan, di vê carê de ew taktîkên wî pir zarokane dîtibûn û henekên xwe bi aqilê wî kiribûn. Taktîk bi problema wî a bi seroka rêxistina jinan ve girêdabûn.

Seroka partiya ku berê navê wê Partiya Jinên Kohistanê bû, dû re bû Insiyatîva Jinên Hovistanê, dû re bû Koma Jinên Dinyayê, dû re bû Teşkîlata Jinên Serbixwe û dû re jî bû Komeleya Jinên herî Mezin, bi minasebeta mirina diya Altaxus derketibû televizyonê û bi frensî tiştekî wek terqînê lê dixwend. Jê re due jî dikirin. Seroka ku navê wê 0514 bû, keçek hivdeh salî bû û li Frensayê di nav dîndarên yahovayî de mezin bûbû. Altaxus keçik neda kujtin, da xatirê diya wê, lê ji kujtinê xerabtir jî pê de anî. Erza keçikê pir pîs şikenand.

Altaxusê ku biserketina şoreşê yekser bi teknîkê ve girêdabû û teknîk jî li gora exlaqê xwe bi kar dianî, ji hew bêhtir kar li ber xwe fireh kiribû. Bi qeweta teknîkê hema hema xwe gihandibû herçar terefê dinyayê. Li her cihê ku diva bû xuya nekira xuya dikir; ji tuwaletên sînemeyan û heta ku digiha koxik û axurên gundan dengê wî dihat. Bi hinera teknîkê beşdarî mitîngan, şevên şahiyê û dawetan

dibû. Di civatên malmezin û parlementeran de rûdinişt. Li ser serê çiyayên herî bilind û nizim, bi şêrgeleyên çekdar re dibeziya, digirt ser qereqol û gundên pîberan û tenterûs ji wan sax bernedida. Bi çekdaran re kemîn datanî, diket kemînan û esker dikujtin. Di newalên herî kûr û tarî û şikeftên xewlecih de qilawizî li ramûsanên keç û xortên şêrgele dikir û bi rêya "mehkemeyên şoreşê" dawî li jiyana wan dianî. Bi deşt û çiyan û zozanan de hildiperikî, dibû rêber û rê şanî çekdaran dikir. Altaxus ew hemû dikirin û kohiyan jî ew bi dîn û îmana xwe nedidan.

Sala ku baran nedibariya, gundî diçûn ber ziyaretan û bi navê wî dueya baranê dikirin. Gundiyan li ser ruhê wî pez digurandin, dikirin xêr û xêrat û setqa serê wî didan. Hin jinên ku di ber pîrikan de xwe bi ser hev de dihesirandin, ew di hewara xwe de dianîn û diqêriyan:

"Ya Serokê mezinnn!..."

Û gava ku zarok ji wan re çêdibûn jî hema pê re di guhên zarokan de bi navê wî bang didan. Navê wî li ser risês dinivîsandin, risas dihilandin û di safokê re bi ser serê zarokê de berdidan. Bi wî haweyî carina hin zarok dimirin û hin jî dîn dibûn.

Mela û sofiyan li ser navê Xwedê û pêxember ew dibirin ber perê ezmên û birêvebirên partî û rêxistinên kohiyan û bi taybetî jî ên kohiyên başûrê Kohistanê bi minafiqiyê tawanbar dikirin. Endamên Partiya Islamiya Sosyalîsta Kohistanê, di limêja terawîhan û cejnên dînî de navê wî dizikirandin. Û Partiyê jî ji bo selameta wî du qam limêj wek sunet li ser xelkê ferz kiribûn. Lê komika ku bi

navê Partiya Islamiya Faşîstên Kohistanê li Ewrupayê hatibû damezrandin, ji wê hîn jî bi xoftir bû! Melayan fitwa kujtina kohiyên ku wek Altaxus nedifikirîn dabûn û bûbûn sebebê kujtina gelek kohiyên jîr û zana û mêrxas. Ji aliyekî ve melayan û ji aliyekî ve jî hiqûqzan û hiqûqnasan, Altaxus xistibûn bin cibeyên xwe û bi daqmoqê dîn û ilim habela li serê xelkê dixistin. Li gora ku Çolo digot, hemiyan jî ew hemû di ber meqamên tîtikî û parî û kulûjan de dikirin.

Hiqûqnasan bi navê Mafên Miriyên Sosyalîst komeleyek saz kiribûn û ji şêrgeleyên kujtî pê ve mafê tu kohiyên mirî nediparastin. Û rêxistina ku ji bal hiqûqzanan jî bi navê Mafên Zindiyên Komunîst hatibû damezirandin, bi tenê hew li mafên Altaxus xwedî derdiket.

Altaxus dilê miletê kohî fetih kiribû; ji zarokan û hetanî ku digiha pîrên di temara mirinê de, hema hema her kes bûbû heyranê wî. Sirê wê yekê jî hemû bi şerê xwe ê li himberî dewleta hovistanê ve girêdabû. Di wî warî de pir şiyar bû. Dema ku navê wî mûyekî ji ser zimanan diket, çend rojekî, carina jî çend hefteyekî, şerê partîzanî li dar dixist û bi kujtina gelek şêrgeleyan, esker û polîsan dîsa navê wî li herderê Hovistan û Kohistanê derdiket pêş. Carina jî bi kujtina hin îdeologên wî ên ku ji bal mehkemeyê ve dihatin kujtin, navê wî bi mehan ji ser zimanan nediket. Bi kujtina Dimdim re kohî sê mehekî jê peyivîbûn. Mehkemeyê Dimdim bi sebeba ku medalya xwe a bi navê Şerefa Altaxus kupandibû, bi destê Çolo dabû kujtin. Dimdimê ku nizanîbû derew kiribana, li

mehkemeyê hemû rast gotibû.

Li Ewrupayê jî hema hema navê tu kesî bi qasî ê wî nedihat qanê. Dema ku navê wî hinekî dihat ji bîra kirin, dîsa bi taktîkan radibû û kohiyên ku li Elemanyayê li ser sosyalên dijiyan ji bo maf û azadiya miletê kohî radikirin ser tapanan. Şêrgeleyan xwepêşandanên bêqanûnî li dar dixistin, bi deh hezaran kohî li hev dicivandin û bi pankartên Altaxus berê wan garankî bi nav otobanan de vedikirin. Otoban jî di trafîkê de dixitimîn û li tevayê Elemanyayê dibû kaos. Piştî ku kaosê bandora xwe li her derê dikir, vê carê jî di temamê radyo û televizyonên elemanî de, Altaxus dibû mijara herî sereke û nav û dengê wî digiha hetanî bi karkerên ku kanalîzasyonên nav bajaran jî paqij dikirin. Di xwepêşandanekê de karkerên ku kanalîzasyonên St.Paula Hamburgê paqij dikirin, tifî wêneyên wî kiribûn û li xezeba şêrgeleyên ku li wan deran piyase dikirin rast hatibûn. Heger polîs zû bi wan ve negihabana wê sed û bavek ji hev çêkiribana. Şêrgeleyên ku gotibûn "Bijî serok Altaxus" û karkeran jî gotibûn " scheise Altaxus", di zaboq û qorzîbirên kerxaneya St.Paulê de bi horzan, çakûç û kêran kişiyabûn hev û her der di nava xwînê de hiştibûn.

Lê di binyata xwe de pevçûna mezin di heman rojê de li Kolnê rû da bû. Şêrgeleyan mîna xwepêşandana li Hambûrgê bêqanûnî nekiribûn. Li Kolnê ji meqamên dewletê, di bin navê "Bijî birayetiya gelan û bimre şer" de, destûra ku li derveyî bajêr li hev civiyabana stendibûn. Lêbelê şêrgeleyan dîsa taktîk bi kar anîbûn û bi haweyekî

din lê xistibûn. Bi deh hezaran kohî li hev civandibûn û bi pankartên "Bijî dijminahiya gelan û bijî şer" berê hemiyan bi nav bajêr de vekiribûn. Birêvebirên meqaman jî ew yeka han wek desavêtin û bêrûmetiyeke mezin bi meqamên xwe re dîtibûn û berê polîsên xwe bi nav xwepêşandêran de vekiribûn. Ji danê sibehê û hetanî bi danê êvarî di bajarê Kolnê de çerxa Ewrupayê sekinîbû û polîs û xwpêşandêran habela li hev xistibûn. Li gora îdeologên partiyê heger esker jî nehatibana bi hewara polîsan, wê şêrgeleyan encameke hîn baştir bi dest xistibana. Televizyonên elemanan û heta ên temamê welatên Ewrupayê berê xwe dabûn wê pevçûnê û wêrekî û mêrxasiya şêrgeleyên kohî pêş dinyayê kiribûn. Ji bilî wê çend kanalan jî du rojan li ser hev di derbarê jiyana Altaxus û mezinahiya wî de ha ha weşan kiribûn.

Altaxus di nav ewrupiyan û bi giştî jî di nav elemanan de pir hatibû naskirin. Gelek alîgirên wî ên barûte û anarşîst jî çêbûbûn. Kesî bi qasî barûteyên ku ji kohî, hovî û çoliyên ewrupî pêk dihatin navê wî bi kar nedianî. Bi şev û rojê şûşeyên bîra û şerabê di destên wan de bûn, ji ber wê bar, banof û sikakê ber bi bar, banof û sikaka din ve dibeziyan û navê wî mîna selewatên Leyletul qedirê dizikirandin. Hinan ji wan jî zendên xwe bi sûretê wî deqandibûn.

Lêbelê rewşa anarşîstên elemanî ji a wan hinekî cihê bû. Anarşîtan bi tenê dema ku didan nav trafîka bajêr û pê li terempêlan dikirin navê wî bi bîr dianîn. "Bijî Altaxus", digotin û pehîn li terempêlan didan. Lê herçi Altaxus bû jî

qet kêfa wî ji wan re nedihat. Di xwepêşandanan de anarşîstan pêşî him hinekî bi a şêrgeleyan dikirin û him jî hetanî derekê bi destûr û rêbazên Altaxus re bûn. Lê piştî ku şêrgeleyan di xwepêşandanan de zirz ajot ser wan û bi hemû haweyî xwestin ku ew jî wek wan tevbigerin, anarşîst engirîn û di pêşiya wan de bûn kelem.

Dema ku şêrgele bi def û zirnê dadiketin meydana xwepêşandanê, ew jî bi teblik û borîzanên şer di nêzîkî wan de qor bi qor li hev kom dibûn. Ku xwepêşandêran li ser Altaxus dest bi stranan dikirin, wan jî hema dest bi merşa kohiyan a neteweyî dikir. Şêrgeleyan radihiştin sûretên Altaxus, wan jî radihiştin sûretên serok û tekoşerên kohiyên ku bi destên hoviyan hatibûn kujtin. Li ser pankartên şêrgeleyan her tim "bijî sosyalîzim" û li ser ên wan jî her tim "bijî Kohistan" nivîsî bû. Şêrgeleyan ala partiyê û wan jî ala Kohistanê bi dest xwe ve digirtin. Dema ku şêrgele diqêriyan û digotin "bijî Serok", wan jî digot "bijî Kohistan!" Û herwekî din.

Rewş her tim wilo bû û li Elemanyayê jî anarşîst pir bûn. Di dawiyê de li Frankfurtê li hev teqandin:

Altaxus ji labîrenta xwe bi xwepêşandêran re dipeyivî, her kes rabûbû ser xwe û di temenê de bêkip lê guhdarî dikirin; û li aliyê din jî anarşîstên ku barûte jî dabûn dû xwe habela ala kohî li ba dikirin, berê hoperlorên xwe bi hoperlorên ku şêrgeleyan bi dîrekên dirêj ve daliqandibûn vedikirin, diqêriyan û li vir û wir û dera han didan lotikan. Şêrgeleyan jî bi çavên ku hemû bi carekê ve ajan û guhderzên hoviyan bûn li keft û lepta wan dinerîn û

gotinên çort bi wan re dikirin. Lê piştî ku wan jî bi zarê xwe ew bersivandin û çend têriyan jî ji dera han gotin "hek!" çendekan jî ji dera din gotin "pek!" ji nişkê ve ew qiyameta ku her kes li bendî bû rabû û melekên rehmê û xezebê daketin dinyayê! Pevçûna wan hinekî dişibiya şerê ku li Uhudê di navbera Ebû Sufyan û Mihemed de qewimî bû. Her kesî nav di xwe de dida, mîna hespan dişêqiyan û bêkeys xwe di hev de werdikirin. Heger berpirsyarê Şerê Ewrupiyan 013 bi paş de gav neavêtibaya û pevçûn bi wî rengê ku herdu hêl jî tam ji hev dagirtîbûn hema pênc deqîqeyekî dom kiribaya, dibû ku anarşîst li ser koka şêrgeleyan rûniştibana. Anarşîstan xwe di kêr û zincîr û debûzan de çikçikandibûn. Û bi ser de jî di wan deman de ji elemanê herî sosyalîst û hetanî ku digiha elemanê herî faşîst, piçûk û mezin her kes ji şêrgeleyan hatibûn bêvilê. Berpirsyêr, şêrgele û kohiyên bi dû wan de ji belayeke mezin filitandibûn lê çi fêde, mêrik zû jî ji canê xwe bû. Bi dû xwepêşandana Frankfurtê bi hefteyekê li Bochumê xwepêşandaneke pir mezin li dar ket û di heman rojê de bi şev, termê wî ji bal pîreke ku boncîka xwe digerand li nav daristanê şewitî hat dîtin. Pîra eleman ew rakiribû nexweşxaneyê û bi rê de miribû.

Di xwepêşandana Bochumê de jî pevçûn derketibû û 013 ew pevçûn jî bêxwîn sekinandibû. Di masmedya partiyê de, şewata berpirsyar 013 wek protestoyeke li himberî zilma dewleta elemanan hatibû ragihandin. Û piştî çendeyekî jî li ser şewata wî, li çend bajarên mezin, di heman demê de xwepêşandan li dar xistin.

Altaxus bi şoreşa dinyayê rabû

Altaxusê ku bi hemû haweyî şoreş li ber xwe fireh kiribû û çendeyek berê ji qehra ewrupiyan navê partiya xwe kiribû Partiya Sosyalîstên Rohilata Navîn û piştî hefteyekê jî navê wê kir Partiya Sosyalîstên Cîhanê, vê carê jî berê xwe tam da Ewrupayê û ji wir jî da temamê dinyayê. Li gora wî Ewrupa navenda tarîxa şoreşan bû û çerxa temamê dinyayê li wir dizîvirî. Ji ber wê yeka han pêşî li Holandayê bi haweyekî heşkere û li Elemanyayê jî pir bi dizî bingehê du cumhûriyetan danî û hema zend û bendên xwe li pevxistina enternasyonala 19an vemalandin. Enternasyonala wî a 18an, ji hin ewrupiyên ku wek "Baba" dihatin naskirin pêk hatibû û çar mehekî ajotibû. Di eslê xwe de ew hîn di şeva pêşî de ji hev belav bûbû, lê partiyê dest danîbû ser devê kewarê. Civîna wê a pêşî bi heft damezrîneran li Elemanyayê bajarê Barzinghavzê bi dizî li mala şêrgeleyekî xuyayî pêk hatibû; di hindurê nîv seetê de garanek polîsên ewrupî, bi keriyek kûçik avêtibûn ser malê û tev li Çolo her heft damezrîner girtibûn. Çolo wek nûnerê Altaxus beşdarî civînê bûbû. Mazûbanê malê şêrgeleyê omarî, keriyê kûçikên ku her derê malê bêhn kiribûn, bi sebeba ku li arşîva partiyê geriyabûn ji der û dorê re rave kiribûn.

Enternasyonala 19an bi hemû haweyê xwe ji a 18an bi rêk û pêktir û pir jî mezintir li gundekî Trablusê di bin sereketiya Altaxus de bi dizî civiya. Di wê civînê de ji bilî serekên proleterên welatên emperyalîst, hema hema

serekên temamê proleterên welatên bi paş de mayî beşdar bûn. Proleterên srîlankî, afganî, sûdanî, dofarî, bûrmî, kolombî, ernawîtî û bosnî ji her kesî bêhtir nûnerên xwe rêyî civînê kiribûn. Ji Efrîka Başûr eşîra Lûlû bi sê nûneran, eşîra Zûlû bi duduyan û sirbî jî bi nûnerekî xwe di rêza dawiyê de bûn. Lê nûnerên van herdu welatan jî beşdarî civînê nebûn. Nûnerê sirbî çawa ku ji balafirê daket, wilo jî ji nişkê ve hat revandin û ên lûlî û zûlî jî bi kêr û şîşên ku di hev werkiribûn li nexweşxaneyan diman.

Armanca enternasyonalê a sereke ew bû ku li temamê cîhanê sîstema sosyalîzmê pêk hatibaya. Û ji bo wê yeka han jî pêşî diva bû li welatên xerabe agirê hêtûna şoreşa sosyalîzmê bi cendekên dîktatoran hatiba dadan. Bi rivînên wî agirî jî kalaxê proleterên Ewrupa roava disincirî û proleterên enternasyonalîst ha li vir û ha li wir xwe di "pilingên emperyalîzma kartonî" de werdikirin. Lê çi fêde, di civîna roja 29an de li ser birêvebiriya rêxistina enternasyonalê hemû ji ber hev ketin û di navtarên gundê Ebû Şemer de bi kevir û daran li ber hev pahn bûn. Hinekan keleşkof û demaçe jî bi kar anîn. Heger polîsan esker jî nedabana dû xwe û êrîşî ser wan nekiribana, hizbullahên ku wek hevalbendên wan ên stratejiyê beşdarî civînê bûbûn, wê qira wan bianîna. Hizbullahan du bombeyên destan avêtibûn nav du komikan, neh nûnerên proleter hatibûn kujtin û 15 jî birîndar bûbûn.

Di wê navê re jî Altaxusê ku dîsa bi telefona destan beşdarî civîna enternasyonalê bûbû, rûdan wek lîstikek emperyalîstan dît, piraniya nûneran bi ajantiyê tawanbar

kir û bi hemû haweyî xwe ji enternasyonalê vekişand. Dû re jî bi carekê ve hêviya xwe ji sazkirina enternasyonalan birî, temamê proleterên dinyayê, nûner û birêvebirên wan bêminet kirin û bi tena serê xwe bi barê sosyalîzma cîhanî rabû. Ji bo bi serketina wê armancê jî heta ku ji dest hat giraniya xwe da ser masmedya partiyê, berê wê yekser bi dinyayê de vekir û bi haweyê çeq û berê bi emperyalîstan re lîst. Şêrgeleyan bi qelema xwe û wî jî bi televizyona partiyê li emperyalîstan şidand.

Altaxus bi rêya televizyonê gelek mahrîfetên xwe bi kar anîn û hema hema xwe gihand kohiyên li her derê dinyayê. Tiştekî ku wî nizanîba, nedîtiba û nebihîsta tune bû. Ji bilî ku her roj di televîzyonê de derz da şêrgeleyan, şîret li temamê xelkên dinyayê kirin û dewletên ewrupî bi zirt û pirtan ji hew bêhtir şewitandin, herwiha jî ji heftê carekê ji welatên Efrîkayê, Asyayê û Emerîkaya Latînê lingvîst, fîlolog, sosyolog, etîmolog, psîkolog, antropolg, astrolog, jeolog, pedagok, doktor, hemşîre, ekonomîst, fîlozof, tarîxnas, hiqûqnas, nanpêj, êzingvanî, sefar, kurtanker, nalbend, xerat û herwekî din li studyoyê civandin û bi seetan ji kar û barê wan peyivî. Carcarê hin alimên ewrupî jî bi rêya telefonan beşdarî devjengên wî bûn; lê hema pê re jî bi hêrs telefon girtin û tu carî nema deng ji wan hat. Li gora şêrgeleyan, carina hin têgehên Altaxus ji ber ku ewqasî kûr û hûr bûn, ên lê guhdarî dikirin baş tê nedigihan û ew yeka han jî dibû sebebê nerazîmendî û nexweşiyan.

Carekê jineke têrî piştî ku li semînera wî a di derbarê

dadana tenûran û nanpêjiyê de guhdarî dike, tenûrê bi komirê tam dadide û nanê xwe piçekî şilikî pê vedide. Lê çi fêde kuflet bi nên bi jehrî dikeve û du zarokên wê dimrin. Reyisê malê wilo digot û rojnameyên partiyê jî bi haweyekî din bûyer rave dikirin. Ravebêjan her tişt bi sersariya jinikê ve girêdabûn. Li gora wan heger jinikê tenûr sarûgermî nekiribaya, kesek ji wan nedimir. Carekê jî xeberdana wî a li ser madeyên kimyayî bala profesorekî ereb pir kişandibû. Piştî xeberdanê, profesorê bîst û çar salî bêhnçikyayî berê xwe dabû labratowara xwe û di hikmê pênc-şeş deqîqeyan de xwe û labratowar bi hewayê de xistibû.

A ku bi serê lingivîstê efrîkî hatibû jî ne kêmî a profesor bû. Mêrik piştî xeberdana wî a li ser "zimanên ku di qelşik û terkokên risla mejî de veşartîbûn", hişê xwe xwaribû û bermeqlûbkî peyivîbû. Piştî demekê jî lal bûbû.

Lê asas a herî nexweş gava ku Altaxus bi zimanê kohî dipeyivî, derdiket. Ziman ji kirês dikir, didiqdiqand û bi vir û wir de diçelpand. Temamê rengdêrên xwe, mîna navdêrên nêr û di teşbîha têgehên felsefî de bi kar dianîn. Ji ber wê yeka han îdeologan jî ji bêgavî ferhengek ku ji çar rûpelan pêk dihat çap kiribûn û li şêrgeleyan belav kiribûn. Heger ne ji wê ferhengê baya dibû ku şerê di navbera kohiyên jêrê û jorê de tu carî nesekinîbaya.

Gava ku Altaxus dipeyivî û têgeheke wî çort dihat fêhmkirin, îdeologên bergir bi têgehan ve dibeziyan û ji rexnegiran re hema şerh dikirin. Di ferhengê de li ber temamê navdêrên mîna "ker, kûçik, tajî, mîh, bizin, beraz,

rovî, mişk, cirdon, dîk, mirîşk, elok" û her wekî din rengdêreke ravekirî hebû. Lê di homonîm, homograf û homofonan de pir gengeşî hebû û ew gengeşî jî bi giştî li himberî rêxistinên başûrê Kohistanê dihatin bi karanîn. Carekê dîsa li ser peyvekê hindik mabû ku şerekî qut î girover derketibaya. Altaxus bi êvarkî re derketibû televîzyonê û digot:

"Serekên kohiyên başûrê welêt di dawiyê de tireke wilo dijwar bi ser me de berdan ku bêhna wê li temamê Kohistanê belav bû!"

Lê piştî ku serekan bi xwe nexweş anîn û xwediyê gotinê bi bêedebiyê tawanbar kirin, vê carê jî îdeologan ber girtin û gotin:

"Hûn çewt tê gihan e. Serokê sosyalîzma cîhanê, têgeha ´tirê, yan jî tira xwe´, di wateya terempêlê de gotiye. ´Tir´ di zimanê hind û ewrupî de, homonîmeke ku mirov dikare jê re kamyona mezin jî bibêje."

Civînên Altaxus ên ilmî bi giştî bi şev bûn. Carina li derdora destê sibehê jî civînên wî dibûn. Lê ji ber ku dema hatina wî heşkere nedibû, pirê caran civînê bi wî tenê dest-pê dikir. Lê zemanê civînên wî ên bi şevê, ne her tim ba jî, heşkere dibû. Sipîkerê piştî ku bi temamê zimanên Rohilata Navîn û çend zimanên efrîkî û di vê dawiyê de jî bi srîlankî deng û behs diqedandin, seet dibû yazdehê şevê, carina jî bêku deng û behs bigotana, anons dida û bi zimanê kohî digot:

"Ey temamê cîhanê, bi dîqatî guhadar ke!

Aha tam aniha li ser xeta ûzayê, Îrada temamê proleter

û xelkê dinyayê sekiniye û îro jî hezretî cenabê wî dê li ser durûma temamê kayinatê, înformasyonkî kûr û ewqasî jî hûr bide we!...“

Ji kesên ku li studyoyê rûniştîbûn û hetanî ku digiha alîgirên Altaxus ên 7-8 salî mîna spîkerê di temeneyê de vêl disekinîn û bi haweyê ku ”Îrade“ didîtin stuyê xwe dirêj radidan, qîq dinerîn û bi çar guhan guhdarî dikirin. Rûniştin û guhdarîkirina bi wî rengî bûbû kultur. Kohiyên li herçar terefên dinyayê bi wê temtêlê dikirin. Îcar di wê navê re her gava ku deng ji telefona Altaxus dihat, wî bersiva telefona xwe dida û erza ên ku telefon jê re kiribûn dişkenand, kesên ku li studyoyê rûniştîbûn jî gotin dibirin ser xwe, dilê xwe digirtin û hin tiştên nexweşik pêtî didan. Li ser kesên ku wî di hindurê studyoyê de bêerz dikirin û bêerziyên wî ên bi telefonan, hema hema her şev kesekdudu bi dilmanî ji civata studyoyê radibûn. Ên ku ranedibûn jî hetanî bi dawiyê mîna barê hejikan vepelixî bêkip rûdiniştin. Lê di a din î şevê de mîna ku şava çûyî qet tiştek ne qewimîbû bi kêf û eşq dîsa dihatin. Piraniya wan jî ronakbîrên kohî bûn. Û bi ser de jî mîna tarîxzanê êrîvanî ji asta herî bilind bûn.

Tarîxzanê ku ji kohiyên Êrîvanê bû, xwe ji Altaxus re kiribû erd û digot:

”Ho îradeya temamê jar û hejarên dinyayê! Ho mezinê min û bavê min û temamê miletê kohî! Ma gelo ez karim ji hezretê cenabê te re bêjim ku tu ji wê dinyayê bi hewara me kohiyên ne tiştek ve hatiyî?“

Altaxus jî bi hoqeboq dikeniya û digot:

”De ji xwe re lê binerin, tew bi ser de jî kuspo alim e û di nav kohiyan de qaşo alimê herî naskirî ye!

Tarîxzanê tarîxnivîs vê carê jî xwe jê re kir zibil:

”Tu ji qenciya xwe van gotinên mezin ji bo min dibêjî. Li himberî qudreta ilmê te ê bêhempa, alimtiya min bi qasî ziblê binê sola te jî nayê!

De ka bêje serokê min, gelo bi rastî tu ne ji wê dinyayê bi gazî û hewara me belengazan de hatiyî?“

Altaxus piştî ku ji kenan lal bû, ji nişkê ve kenê xwe birî û dengê xwe hilda:

“Na. Lê ez ne ji dinyaya we me jî”, got û bi hêrs bi ser ê ku bi telefonê pê re dipeyivî hilbû. Tif jî kirê.

Gotinên Altaxus li ba rêxistinên wî ên dîndar bûbûn gotinên xwedayî; li ba rêxistinên wî ên hiqûqnas bûbûn qanûn û li ba ronakbîrên wî jî bûbûn ilim. Zirzopî, durûtî, solalêsî, şelafî, pivikî û şinikî bûbû camêrî. Xeberên Altaxus ên ku di kultura kohiyan de mêr li ser dihatin kujtin, di nav xelkê de wek şîretan dihatin qebûlkirin. Pêstûrî, bêerzî û qeşmerî bûbûn marîfetên herî maqûl. Gotineke Altaxus ne li erdê diket û ne jî bi avê de diçû. Çi tiştê ku digot dihat nivîsandin û wek kitêb çap dibû. Berî sazkirina televîzyonê, hejmara kitêbên wî gihabûn du sed û dehan. Lê dû re hejmar ji hesaban ket û hindurê malan bi kitêbên wî bûn kitêbxane. Kitêb jî hemû bi zimanê hovî dihatin nivîsandin û dû re jî wergerî zimanên din dibûn. Lêbelê digel wî haweyî jî hema hema tu kesî neh-deh rûpelek ji tu kitêbên wî nedixwendin.

Çend kitêbên wî ên ku du şêrgeleyan bi dizî

wergerandibûn zimanê kohî jî hebûn. Lê çi fêde, piştî ku herdu li ser wergera xwe hatibûn kujtin, kitêb hîn nuh serbest bûbûn.

Dawiya Altaxus

Altaxus di televizyonê de xwe tam lê berda û bi haweyê ku bi şêrgeleyên xwe, serok û ronakbîrên kohiyan re dipeyivî, bi serok û ronakbîrên miletên din re jî peyivî. Di wî warî de gelek kesên xuyayî bala wî kişandin ser zarê ku bi kar dianî. Lêbelê wek ku ji tehtê re digotin, diket vî guhî û di guhê din re derdiket. Ji bo wê yekê ji Ewrupayê gelek caran hin ronakbîrên navdar bi bafîka ku lîçikekî kubar bipeyive çûn Keleha Mezlûman û xwe avêtin tor û bextê wî. Lê dîsa jî nebû tiştek. Ne xema wî û tiştekî bû; wek dohnê ku tu di qûna berêz de bidî qet tesîr lê nedikir. Ruyê wî mîna çaroxê ji tiştekî nediêşiya. Kê çi digot wî singek pê vedikir, di hawinê xwe de dikuta û her li pêpîka xwe dixist. Xîp û xap û zirt û pirt, taktîkên stratejiya şoreşa sosyalîzmê didît û ew taktîk bi kar dianîn. Wilo digot. Emperyalîzm îlana şerê insaniyetê bû û wî jî bi serhildana li dijî emperyalîzmê insaniyet li ser lingan dihişt. Xwe wilo diparast. Bi emperyalîstan re asas şerê mezin psîkolojîk dibû û wî jî bi wê psîkolojiyê rahiştibû wan. Emperyalîst ji dengê gundî û karkeran ditirsiyan û ew jî bûbû def û zirneya temamê gundî û karkerên dinyayê. Bi çavê ku

hîmdarê sosyalîzma cîhanî bû li xwe dinerî, wilo tevdigeriya û di televizyonê de habela bi ser emperyalîstan hildibû. Di rêya komînîkasyonê re emperyalîst xistibûn "qaqareş!" Rewş ev bû û ji nişkê ve seet li derdora yekê şevê qîr û qiyamet li labîrenta wî ket!

Temamê robotan bi haweyê ku a xwe lê kiribûn yek, di heman demê de lempa sor pêxistibûn û her yekî ji hindama xwe de bi qîjewîj digot:

"Ajan hat, ajan tê, ajan, ajaaaan!..."

Bi dengê wan re çelq û pelq li Altaxus ket û mîna mişkê ku ji ber pêncî pisîkî direviya, çi qula ku ket ber xwe lê qerase kir. Lê gava robotê ku li nêzîkî wî bû got "cehş jî hatin!" û ji odeya din jî robotekî got "îşbîrlîkçî jî bi wan re ne", Altaxus tam ji desthilanîn ket û bi dengê xwe ê herî bilind qêriya:

"Hewarêêê!..."

Robotan vê carê jî li zengilan xistin. Û lêxistina zengilan jî dihat wateya ku dijminan nêzîkayî li labîrentê kirine.

"Hahooo!" got û serserkî kumuşî erdê.

Heger robotekî negota "derî, derî..." belkî hîç derî nehata bîra wî û di derî re li reva xwe ne fikirîbaya.

Altaxus ji canelametî da xwe û bi derî ve beziya. Bi derî zêde daneket, zû vekir, derbasî odeyê bû û bi lez û bez kişiya deriyê din. Ew jî di cih de vekir û bi wê kelecanê çû ê din. Lêbelê çawa ku derî vekir û ji wê odeyê derbasî odeya din bû û robotekî got "ajan li devê derî ye", dîsa bû ew ê berî niha û mîna zîzokê habela li hev zîvirî. Dû re jî gêj bû, ji hindam de ket û mîna bereteyekî bêhis û pis li wê

navê veziliya.

Robotan pişti ku bi qasî pênc deqîqeyan lempeyên sor ha ha vêxistin û vemirandin û bêwestan qêriyan, vê carê jî lempeyên kesk vêxistin û gotin:

"Ajan bi paş de vekişiyan, felaket çû, derî veke, êdî her tişt normal e."

Ev cara sisêyan bû ku robotan wilo lê dikirin. Û ew jî qet lê nedifikirî ku labîrenta xwe terk kiribaya. Di cara berî vê de dîsa di televizyonê de bi xeberan daweriqandibû cihûyan û tam heft deqîqeyan hirmegirm li robotan ketibû. Heger robot ne sekinîbana, ji sedî sed wê ziravê wî qetiyaba. Qidûmşikenandî bûbû û behetî li erdê veziliyabû.

Altaxus pişti ku hêdî bi hêdî bi ser hişê xwe ve hat, hema li qûn rûnişt û mîna dînan li hawêrdora xwe nerî. Hawêrdor di bêdengiyê de xerq bûbû. Deng ji temamê aparatan biliya bû û pêjina tu tiştî nedihat. Ew rewşeke xerîb bû. Bi serê wî de tiştekî wilo hîç nehatibû. Bêkip rawestiya û bi haweyê ku ji rewşê fêhm bike guhê xwe da ser temamê kayinatê. Lê çiqasî guhdarî kir ewqasî jî tevzînok bi canê wî ve hilkişiyan û di cihê xwe de habela qelqilî. Dengê tevgera kayinatê ji hindurê labîrentê mîna borîzana şer di guhên wî de vedida. Lerizî û bi şelûpeleyeke belengazî li bêrîkên xwe xebitî. Zû bi ser herdu telefonan vebû û bêhnçikyayî pê li pişkokan kir. Lê telefon nexebitî. Ew avêt û bi a din daket. Ew jî nexebitî. Xwe çeng kir telefona bi dîwêr ve û bêyî ku pê li pişkokên wê bike da ber guhê xwe. Piştî ku deng ji wê jî nehat,

destên xwe di ber xwe re berdan, çitikî sekinî, qîq nerî û temamê awira xwe berda ser dîwarê ku berê wî lê bû. Dîwar jî bi gulan neqişî bû û li ber her gulê bokînek û kulîlkek hebû. Û bi sedan wêneyên wî jî di nav wan gul û kulîlk û bokînan de bûn.

Altaxus hetanî bêhnekê jî bêyî ku ji dest xwe biçe û xerab bikeve li dîwêr nerî. Wî çiqasî li dîwêr nerî dîwar jî di çavên wî de ewqasî fireh bû û temamê neqşên ku bi dîwêr vebûn, hêdî bi hêdî di rengê esker û komutanên hoviyan de liviyan. Çend hilm neketin wê navê Altaxus sahw girt, ji qidûm ket û bêyî ku çavên xwe ji ser diwêr dagerîne rûnişt. Lê çawa ku rûnişt, hema xwe da ser çar lepikan û qêriya:

"Haho min nekujin!"

Dîwar tena tena û bi hêdîka pê re peyivî:

"Me tu bi qasî imperetorekî mezin kir û tu jî bi me re xayin derket, em ê ji te re nehêlin!"

Altaxus piştî ku dîwar ha ha maçî kir û bi kelûgirî got "na, haşa! Min tu carî xayintî bi we re nekiriye, min karê xwe dikir", vê carê jî stuyê xwe li ber lingên komutanan rada û bi rengekî din got:

"Şensekî din bidin min…"

Di wê navê re jî psîkologên wî, Moşê, Corc û sûbayên ku bi cilên eskerî li odeya din sekinîbûn, dikirin pistepist. Lê gelek neket wê navê ji nişkê ve elektirîk vemirîn û her der bi şintaqê bû wek nava rojê. Bi vemirandina elektirîkan û şintaqê, Altaxus rimekê ji cihê xwe bilind bû, "eeehew, ajanan ez hilanîm!" got û nehişî li erdê veziliya.

Lê psîkolog û textorên dil û zirav û kezebê zû pê ve gihan; bi hilmekê re ew şiyar kirin û hema xwe ji ser dan alî. Piştî ku wan xwe ji ser dan alî, hersê sûbayan jî bi hev re dadan ser; yekî pehîn li termazên wî xistin, yekî bi pêxêla wî girt û ew hejand û ê din jî xwe bi ser de daqûl kir û bi hêdîka jê re û got:

"Xayin em gihan dawiya flîm, rabe ser xwe da em biçin."

Altaxus yek nekir dudu, mîna pisîkê çengî wê navê bû, di temenê de çitikî sekinî û got:

"Emir bike komutanê min!"

Komutanê wî jî hema şiqamek pê ve zeliqand:

"Kewaşeyê mêran", got û destê xwe avêt kelepçeyên di kêleka xwe de.

Çawa ku çavên Altaxus bi kelepçeyan ketin, mîna hespê ku çav mêr bikeve gazekê bi paş de pekiya. Dû re jî wek parsekan destên xwe ji kelepçeyan re radan, giriya û bi dengekî fetisî got:

"Şensekî bidin min. Heger hûn bihêlin ez bijîm, bawer bikin ez ê cumhûriyeteke wilo qewîn ji we re ava bikim ku hetanî dinya hebe xerab nebe! Ez xulamê we me, şensekî bidin min da ez koka miletê kohî bînim û di Rohilata Navîn de hoviyan bikim miletê herî mezin!..."

Komutên vê carê jî tifî ser dev û ruyê wî kir:

"Yanî niha tu jî zilamî, ha!" got û rêya ku ji labîrentê derkevin pêşê kirê.

"Dibe ku min li gora we car carê hin tiştên xerab kiribin, lê bawer bikin min çi kiribe jî, min hemû ji bo

selameta cumhûriyetê kiriye!..."

Komutên pê li ferşê lingê wî ê rastê kir "bimeşe", got û destê xwe ji psîkologan re hejand.

Altaxusê ku xwe li ber serê mirinê hîs dikir û bi derketina ji labîrentê re jî xwe mirî dihesiband, nemeşiya. Nikarîbû ji cihê xwe biliviya jî. Çongên wî li hev geriyabûn û ha ha dilerizîn. Komutên ziqitandê û gava xwe avêt. Altaxus da xwe ku biçe, lê lingan bi a wî nekirin. Kumişî erdê, xwe li çîmên komutên gerand û bi kelûgirî jê re got:

"Min nekujin, şensekî bidin min!..."

Komutan tam hêrs bû, çend pehîn tê werkirin û got:

"Nalet li wan kesên ku tu kirin zilamê xwe û li wê koma ku tu kirin mezinê xwe bê!..."

Komutan hîn wilo dipeyivî û psîkologan jî Altaxus li çardaxê kiribûn û bi lez û bez ji labîrentê derdiketin.